

R. P. R.

DOS. Nr. 40002

VOL. Nr. 127

MINISTERUL SECURITAȚII STATULUI

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta NAUM ANA

1960069

P 000218, Vol. 127

Data 26. IUN 1954

Urmează vol. Nr. 128

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Directia VIII^a

11259

vol 127

ANUL 19 *54*

DOSAR Nr. _____

Referitor la

NAUM

ANA

VOLUMUL I

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

001

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A SECURITĂȚII POPORULUI

Se autoriză percheziția
PROCUROR MILITAR
Magistrat

Nr. 317483
din 4.09.51

CĂTRE

PARCHETUL TRIB. MILITAR REG. II. BUCUREȘTI

Avem onoare a vă ruga să binevoiți a aproba efectuarea unei
percheziții domiciliare numitului Zilber Ana Muzen
din București Str. Dionisie Lupu
Nr. 2. Ekm 1974 fiindcă suntem informați că se găsesc materiale ce intere-
sează ordinea și securitatea poporului.

LT. COL. DE SECURITATE,

/ MAIOR DE SECURITATE,

Lt. Maj.

[Signature]

Astăzi anul 1951 luna Septembrie ziua patra
Noi St. Ioan Pavel din
Direcțiunea Generală a Securității Statului

Având în vedere autorizația Parchetului Tribunalului
Militar Băneasa Buc. Militară Nr. 3124/73... de a efectua
percheziție domiciliară la locuința numitului Lupu Constantin
din Buc. str. Stefan de Sursu nr. 2 apt. 15... cu se-
pul de a găsi material ce interesează ordinea și Securitatea Sta-
tului, ne-am deplasat la adresa de mai sus însoțit fiind de aisi-
tenții semnați mai jos, unde am găsit prezent pe Ștefan Anu
A.Ș.Ș.... cituia declinându-i calitatea și scopul venirii
noastre ne-am pus la dispoziție apartamentul ce-l ocupă fiind com-
pus din: 1 cameră, Hol, cameră de baie.

Procedând la efectuarea percheziției comic liane
rezultatul a fost: *negativ*.....

S'au ridicat următoarele:

the said resident, being, at the same
time, known to the Board.

Drept pentru care am incheiat prezentul proces verbal spre celelale.

OFFICE DE SECURITE

St. Louis

PERCEZITION, '

Машина

ASSISTENTI,

Rayson
J. B. M.

PROCES VERBAL Nr. 971

DE DEPURARE ȘI PERCHEZIȚIE CORPORALĂ

Făcut astăzi, 5 Sept. 1951, ora 245 în București.

Noi, Tudor Ion din DGSS.

n virtutea drepturilor ce ne sunt acordate, dispunem depunerea în arest în interesul cercetărilor a

numitului Ziller Ana Naum născut la 17 Iulie 1914 în comuna Ion.

județ Ion fiul lui elacis și Cărlia +

de pr. siune Gheorghe Delugă, căsătorit cu G. Vostak domiciliat în București.

Str. D. Onuș Lapu Nr. 2. primit conform ordinului raportului Ord. Nr. 317473 din 4.09.51.

Nr. din

Procedând la percheziția corporală a susnumitului, am găsit asupra lui următoarele obiecte și valori:

3888. (Tre: mi' opt sub spec. de opt). un brățar
de piele, una bricheta, doi ceas de mână
marca "Doris", mîmuriș de piele, un pieptar,
un eșarf, șapcă chi, trei fec. și șapcă tig.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal.

OFITER DE SERVICIU,

Percheziționat,

Naum Ana

Transferat la conform Ordinului Nr. din

Am predat.

OFITER DE SERVICIU,

Am primit,
reținutul și obiectele
menționate în prezen-
tul proces verbal.

DOVADĂ

Am primit obiectele și valorile menționate în prezentul proces verbal.

Data:

PROCES VERBAL Nr. 32

DE DEPUNERE ȘI PERCHEZIȚIE CORPORALĂ

Făcut astăzi, 5 Septembrie 1951 ora 11 în BucureștiNoi, Mt. Școala Leșopol din L. G. S. S.

în virtutea drepturilor ce ne sunt acordate, dispunem de punerea în arest în interesul cercetărilor a
numitului ANA NAUM născut la 17 Iunie 1914 în comuna Tara
ju. șul Tara fiul lui Moise și Cecilia
de profesiune funcționară căsătorit cu Ștefan domiciliat în București
Str. Dumbrăvești Nr. 2 primit conform ordinului raportului
Nr. din

Procedând la percheziția corporală a susnumitului, am găsit asupra lui următoarele obiecte
și valori:

3886 lei (trei mii opt sute optzeci și șase lei), ceas de mână
marca "Doxa", un portofel de piele uscat, un pieptene, una
brichetă marca "Garda", una pereche mânășuri de lemn, lei,
șapte chei diferite, una tobăchere de nailon, una geantă
de piele leș.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal.

OFITER DE SERVICIU,

Mt. Școala Leșopol

Percheziționat,

Ana Naum

Transferat la _____ conform Ordinului Nr. _____ din _____

Am predat,
OFITER DE SERVICIU,Am primit,
reținutul și obiectele
menționate în prezen-
tul proces verbal.

D O V A D Ă

Am primit obiectele și valorile menționate în prezentul proces verbal.

Data _____

PROCES - VERBAL

Astăzi, 10.11. luna Octombrie... ziua 9.

Noi, H. Popa George..... din

Direcțiunea Generală a Securității Statului din

conform delegației primite a ne deplasa la locuința

numitului Chauhan Ana..... din Buc.

str. Dionisie Lupu..... nr. 2... apt. 15- etaj III

pentru a-i sigila apartamentul ce-l ocupă care se com-
pune din una camera 2 baie..... am
procedat la sigilarea apartamentului susmenționat de față
fiind asistenții semnați mai jos.....

S'a sigilat la uși și

S'au ridicat chei și

Sigilarea a fost lăsată în custodia Barbu.....

Răzvan Stana..... din Buc. str. Dionisie Lupu
nr. 2... apart. 15...

Deputat pentru care am încheiat prezentul proces-
verbal spre cele legale.

DEPUTAT DE SECURITATE

George Popa

CUSTODE,

Barbu Stana

ASISTENȚI

[Signature]

Nr. 22

FIȘA PERSONALĂ

Intocmită de Direcția, Serv. Județean

D.S.S.S.

Numele și prenumele:

NOUM - M - ANA

Cu porecla:

Nume fals:

Semnătura infractorului:

Ana - Noum

Felul infracțiunii:

Ocupațiunea:

funcționară.

Origina socială:

Apartenența politică:

Avere:

Vârsta:

37 ani

Anul nașterii, comuna, județul, țara:

17-VII - 1914 - Iași.

Ultimul domiciliu: comuna, județul, țara:

București - Str. Dionisie - Supa N. 2

Domiciliu anterior:

Naționalitatea:

Rom.

Cetățenia:

"

Religiunea:

Starea civilă

Expunerea rezumativă
a infracțiunii

Tată

Moise

Mama

Ecaterina +

Soț (șia)

Copii

Rude

Fotografiat de

Böler

A fost

Cliseul Nr. 2943

Dactiloscopiat de

Studii:

Bacalaureatul - Comerț

Limba ce posedă:

Rom.

Situția militară:

Specialitatea ca infractor:

Formula dactiloscopică:

I A

SEMNALMENTELE

1. Talia: m. 1 cm. 5'4"
t. mic, mic, mijlociu, înalt, înalt.
2. Corpolența 90 kg
slab, ~~slab~~, potivrit, bine făcut, mare.
3. Fața { culoarea roz
forma rotundă
culoarea: roză, palidă, brună.
forma: rotundă, ovală, patrată, plină sau slabă
4. Fruntea mijlocie
mică, mijlocie, mare, turtită, plină sau slabă
6. Părul { culoarea nădă
castaniu
ondulat, neted, cheire.
culoarea: blond, roșu, castaniu, negru, sur, alb.
6. Ochii castanii deschisi
albaștri, cenușii, galbeni, portocalii, castanii deschis, castanii închis, particularități.
forma după
culoarea
forma: drepte, ascuțite, înbinete.
culoarea: se notează când diferă de a părului capului.
8. Nasul { profil retaliu
fața
pirectilin, concav, convex
f. drept, ondulat, turtit, acobit, botit.
9. Gura mijlocie buze groase
mică, mijlocie, mare, buze groase, subțiri, resfrântă.
subțiri
10. Bărbia
subțire, lată, dublă, cu gropiță.
11. Urechile mijlocie depărtate
meh, mijlocii, mari, depărtate, lipite, găurite.

12. Semne particulare

cicatrice, pigmentări ale
pielei, tatuaj, fracturi,
anchiloză, picioare în X
sau O, ghebos, ampu-
tări, etc.

Legături politice	Caracterizări speciale asupra individului			
Impresiunile digitale a mânei stângă				
Mare	Index	Mijlociu	Inelar	Mic

Ziua arestării și comportarea la arestare	Rezultatul percheziției		Antecedente	Condamnat
				Prin sentință sau decizie
<u>5-11/1951</u>				
				Locul unde se execută pedeapsa

Observațiuni și note oficiale

Semnătura celui ce a făcut foaia

Sigiliul

Semnătura ofițerului de poliție unde
s'a fotografiat și dactiloscopia*Boian*

Sigiliul

Impresiunile digitale a mâinii drepte

Mare	Index	Mijlociu	Inelar	Mic

Științe rezultate din declarațiile sale

Științe rezultate din declarațiile altora

Confruntări

Reconstituiri

DECLARAȚIE

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914, la Iași, cu domiciliul în București str. Dionisie Lupu nr. 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Ce știți dvs. despre colaborarea lui ZILBER la cărțile și articolele scrise de PATRASCANU?

Răspuns:

Trebue să arăt în preslabil că între ZILBER și PATRASCANU a existat o colaborare zilnică în problemele cele mai variate. ZILBER vedea și corecta nu numai articolele de ziar dar și discursurile și conferințele. Nu-mi amintesc exact titlurile articolelor dar știu că de câteva ori mi-a cerut și mie unele pasagii corectate de el, iar alteori mi-a semnalat în articolele apărute, că PATRASCANU a lăsat gregeli stilistice, fiindcă nu a ținut seamă de observațiile lui. Mi amintesc că în ajunul conferinței pe care a ținut-o PATRASCANU la Cluj, în fața studenților, ZILBER a fost foarte activ și a stat multă vreme la PATRASCANU ca să discute cum trebuie pusă problema. Eu nu am asistat la discuții dar știu că ZILBER discuta cu LENA și MARI BRAUNER cât de greu este să ataci problema națională.-

În ceea ce privește elaborarea și tipărirea cărților lui PATRASCANU, știu că ZILBER nu numai că i-a dat materialul documentar, dar le-a citit în manuscris, i-a făcut observații, a corectat unele lucruri și le-a stilizat.-

Tot el, prin TUCOSIAN, a fost foarte activ să aranjeze tipărirea lucrărilor lui PATRASCANU la Paris.-

ZILBER mi-a semnalat, după apariția cărților, ca un fapt care l-a indispus, că PATRASCANU, deși l-a folosit la maximum, nici măcar nu i-a dat un exemplar cu dedicație. Punea acest fapt pe seama "prudenței" lui PATRASCANU în ceea ce privește relațiile cu el.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

ss. Ana Naum

7 Sept. 1951.-

Declarație

Subsemnata Ana Sănuu prezentă în 17 Iunie 1944
la Târg în domiciliul în str. Dimioie Lupu - Nr. 2 asupra
celor întrebate declar următoarele:

Intrebare: Ce știți ^{garant} ~~deste~~ despre colaborarea lui Tîlber
la ~~proprietate~~ și articolele scise de Patrașcanu

Răspuns: Trebuie să arăt în prealabil că între Tîlber și
Patrașcanu a existat o colaborare zilnică pe problemele
cele mai variate. Tîlber vedea și corectea nu numai articolele
de ziar dar și discursurile și conferințele. Nu mi-am amintit
exact titlurile articolelor dar știu că de cîteva ori mi-a
citit și mie unele paragrafe corectate de el, iar altori
mi-a semnalat în articole apărute, că Patrașcanu a
făcut greșeli stilistice fiindcă nu a ținut seama de
observațiile lui. Îmi amintesc că în ajunul conferinței
pe care a ținut-o Patrașcanu la Cluj în fața studenților,
Tîlber a fost foarte activ și a stat multă oră la
Patrașcanu ca să discute cum trebuie pusă problema.
Eu mi-am asistat la discuții dar știu că Tîlber
discuta cu Lena și Hani Jeanuier cât de greu este
să ataci problema națională.

În ceea ce privește elaborarea și tipărirea cărților lui
Patrașcanu știu că Tîlber nu numai că i-a dat mate-
rial documentar, dar l-a citit în manuscris, i-a făcut
observații, a corectat unele lucruri și i le-a stilizat.

Tot el, prin Torosianu, a fost foarte activ, să aranjeze
tipărirea lucrărilor lui Patrașcanu la Paris.

Tîlber mi-a semnalat, după apariția cărților, pe un
fapt care l-a îndușpus, că Patrașcanu, deși l-a folosit
la maximum, nici măcar nu i-a dat un exemplar
Ana Sănuu

cu dedicație. Punea acest fapt pe seama „prudenței”
lui Patroșcanu în ceea ce privește relațiile cu el.

Accastă lui este declarația pe care o
Austîn și seamănă

7/9 1951 București.

Ava Stancu

DECLARAȚIE

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914, la Iași, cu domiciliul în str. Dionisie Lupu Nr. 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Arătați amănunțit activitatea lui BELU ZILBER, desfășurată la C.E.C.?

Răspuns:

Stiu că în anul 1945, ZILBER a fost numit la C.E.C. în consiliul de administrație. Susținea că a fost numit de partid și că are ca legătură în afară de PATRASCANU, pe tov. VIJOLII care se ocupa de problemele financiare. Aici colabora, în consiliu, cu toți cei vechi dintre care cele mai apropiate legături le avea cu TAMOLOVEANU, BARDOSY și încă un cetățean al cărui nume nu mi-l amintesc acum (era mai mărunt ca TOMOLOVEANU, brunet, purta ochelari și mustață).

Stiu că la C.E.C. aceștia puneau accentul pe politica de împrumuturi și nu de depuneri. Împrumuturile se acordau moșierilor și industriașilor iar condițiile puse erau chiar de așa natură că nu puteau să le capete decât cei care puteau să dea garanții mari (în imobile, pământ, mărfuri, etc.). În perioada de inflație care creștea vertiginos ZILBER folosea prezența lui la C.E.C. pentru a înlesni moșierilor, fabricanților și marilor negustori, să ia împrumuturi mari care până la termenul de expirare nu mai reprezentau nimic. Sumele mari foloseau pentru cumpărare de bunuri diferite neproductive sau monezi de aur și deize. Cunoșc personal următorul caz: NICUSOR LUPAS, industriaș, bun prieten cu ZILBER, a fost sfătuit de acesta ca, deși nu avea nevoie de bani pentru întreprinderile pe care le poseda, să ia un împrumut dela C.E.C. și să-și cumpere diferite lucruri. Eu personal am asistat la o discuție în casa lui LUPAS, în care nevastă-sa povestea că a cumpărat covoare și diferite obiecte pe care le-a depozitat în pod pentru zestreă fetei (fetița avea atunci 7-8 ani cred). Din suma împrumutată pe numele lui LUPAS, a luat și ZILBER câteva milioane pe care le-a folosit ca să cumpere niște covoare (un

cover mare și 3 carpete). Până la restituirea sumei către C.E.C. această sumă reprezenta valoare a câteva kgr. de mlai.-

In afară de această politică de încurajare a inflației și a desorganizării economiei, ZILBER folosea situația lui dela C.E.C. pentru a face un sistem de trafic de influență, de felul următor:

In afară de faptul că făceau împrumuturi neproductive și mai ales oamenilor așa ziși garantați (întreprinderile noastre cu administratori unici nu prea căpătau împrumuturi pentru că erau "desorganizate" și deci nesigure) politica de depuneri era cu totul neglijată sub pretextul că e foanete și oamenii nu au de unde să depuie.-

Mai știu că în comisia de expurare care a funcționat

- 3 -

la C.E.C., deși era știut că vechiul aparat constituia acolo o citadelă legionară, totuși a păstrat pe toți sub diferite pretexte, fie de "technicitate" fie de "umanitare".-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

ss. Ana Naum

7 Septembrie 1951.-

Declarație

Subsemnata Ana Saum născută în 17 Iunie 1914 la Iași, cu domiciliul în str. Dănilor Lupu nr. 2 asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare: Arătați amănunțit activitatea lui Belu Zilber desfășurată la C.E.C.

Răspuns: Știu că în anul 1945 Zilber a fost numit la C.E.C. în consiliul de administrație. Știneam că a fost numit de Partid și că are ca legătură în afara de Patrascanu, pe tor. Popli care se ocupa de problemele financiare. Nici colabore, în consiliu nu totii cei ceți dintr care cele mai agitate legături le avea cu Tomoloveanu, Bărdosy și încă un cetățean al cărui nume nu mi-l amintesc acum (era mai vârstnic ca Tomoloveanu frumet, purta ochelari și mustață).

Știu că la C.E.C. acestia puneau accentul pe politica de împrumuturi și nu de depuneri. Împrumuturile se acordau moșierilor și industriașilor iar condițiile erau chiar de așa natură că nu puteau să le capete decât cei care puteau să dea garanții mari (în imobile, pământ, mărfuri, etc.) În perioada de inflație care creștea vertiginos Zilber folosea prezenta lui la C.E.C. pentru a îlesmi moșierilor, fabricanților și marilor negustori, să ia împrumuturi mari care până la termenul de expirare nu mai reprezentau nimic - Punctele mari foloseau pentru cumpărare de bunuri diferite reproductive sau moșii de aur și deval. Bunose personal următorul caz: Nimeni după, industriaș, bun prieten cu Zilber, a fost sfătuit de acesta ca, deși nu avea nevoie de bani pentru întreprinderile pe care le posea, să ia un împrumut dela C.E.C. și să-și cumpere diferite lucruri.

Ana Saum

Eu personal am asistat la o discutie în casa lui Lupaș,
în care nevastă-sa furetea și a cumpărat covorași
de diferite obiecte pe care le-a depozitat în pod pentru
zestrea fetei (fetița avea atunci 7-8 ani cred). Din suma
împrumutată de numele lui Lupaș, a luat și Tîlber
câțeva milioane pe care le-a folosit ca să cumpere și alte
covorași (un covor mare și 3 carpete). Până la restituirea
sursei către C.E.C., această sumă reprezenta valoare a
~~restului~~ kg. de mătase -

În afară de această politică de încurajare a inflației
și a dezorganizării economiei, Tîlber folosea situația
lui dela C.E.C. pentru a face un sistem de trafic de
influență de felul următor:

În afară de faptul că dădeau împrumuturi neproductive
și mai ales oameilor așa zisi gascuțari (întreprinderile
noastre cu administratori unici nu prea căpătau împrumuturi
pentru că erau „dezorganizate” și deci nesigure) politica de
depinzi era în totul neglijată, sub pretextul că e foamete și
oamenii nu au de unde să depline.

Mai știu că în comisia de epurare care a funcționat
la C.E.C., deși era știut că rechinul aparat constituita acolo o
citate la legionară, totuși a păstrat pe tot sub diferite
pretexte fie de „tehnicitate” fie „umanitare”.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și
semnez

Ana Traian

4/9/1951 București.

DECLARAȚIE

Subsemnata NAUM ANA, născută în 17 Iunie 1914, la Iași, domiciliată în str. Dionisie Lupu nr. 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Arătați amănunțit activitatea, atitudinea antisovietică a lui HERBERT ZILBER?

Răspuns:

În această problemă arăt următoarele:

La intrarea trupelor sovietice în București, ZILBER venea acasă în fiecare zi cu tot felul de vești de discreditare a soldaților sovietici. El îmi povestea mie personal despre diferite cazuri pe care i le-au relatat martori oculari privind jafurile la care se dedau trupele sovietice. Mi-a povestit și despre cazuri din București și despre cazuri întâmplătoare pe la moșiiile cunoscuților. Relata diferite întâmplări mai ales despre deosebitul interes al ostașilor sovietici pentru ceașuri completând întotdeauna aceste fapte cu o teorie a sa proprie care susținea că Uniunea Sovietică este o țară foarte înapoiată și necivilizată și că acești "oameni primitivi" nu pot rezista minunilor tehnicii. Când au început să vie la mine unii cunoscuți care au fost în timpul războiului pe teritoriul sovietic, nu lăsa pe oameni să povestească singuri ci pune întrebări tendențioase care să arate stadiul de incultură și de înapoiere.--

Majoritatea acestor oameni au trăit desigur în condiții grele în timp de război și mai ales au trăit în regiuni îndepărtate în care construcția socialismului a întâmpinat dificultăți foarte mari. Îmi amintesc de ex. că vorbind odată cu doctorița LENA SOLOMON care a locuit pe undeva prin Uzbekistan, a reținut faptul că în unele localități nici nu existau spitale și nu a reținut că în astfel de regiuni doctorița putea oricând să comande un avion pentru transportul bolnavilor sau a medicamentelor necesare. Atunci când am încercat

să-i arăt că situația trebuie judecată ținând seamă de stadiul în care se aflau aceste popoare în momentul Revoluției din Octombrie îmi replica: asta înseamnă a judeca dialectic; aici tot așa o să faceți; veți lua oamenilor bucățica dela gură pe urmă fi veți da acelaș lucru dar cu picătura și veți spuneți priviți ce generoși suntem.-

Dacă avea deaface cu oameni care au trăit la Moscova, atunci nici nu-i lăsa să vorbească ci dela început îi lua în derădere cu afirmația: nu-i așa că metropolitul este ceva nemai văzut. Acelaș procedeu l-a folosit și față de sora mea care vrând să povestească ce a văzut a început să-i spuie: știu ce ai văzut la Moscova. Nu-i așa că ai să repeți povestea cu metropolitul?

Când a venit GOGU RADULESCU în țară, îi punea mereu aceleași întrebări tendențioase despre mizeria generală și în special despre mizeria pe care au îndurat-o prizonierii români. Atunci când răspunsurile lui GOGU RADULESCU nu confirmau sugestiile lui, imediat arăta că GOGU RADULESCU nu spune adevărul, pentru că a simțit pe pielea lui ce înseamnă N.K.V.D-ul. A răspândit la Paris și în țară cu multă grijă cartea "Le zero et l'infini" a lui Kőestler în care se descria cum "se pun la cale" procesele împotriva troțkiștilor. Cu fiecare ocazie când îi arătam că are o atitudine dușmănoasă îmi răspundea că știe că vom arăta că este spion și că a luat 5 lei dela cutare și 10 lei dela cutare așa cum s'a făcut și în Uniunea Sovietică și că în plus va fi pus să recunoască el singur la proces astfel de aberații așa cum s'a făcut și în Uniunea Sovietică cu troțkiștii.-

A susținut și față de mine că "construcția socialismului" s'a făcut în URSS pe cadavre și că afirmațiile imperialiștilor despre munca forțată este adevărată și că noi o numim muncă voluntară în mod mincinos.-

Atunci când a început să aibă relații cu Comisia de Armistițiu povestea tuturor că toți sovieticii sunt niște agramați care nici nu știu să se iscălească, că dau chitanțe pe bucățele de ziar și iscălesc cu creionul fiindcă n'au învățat încă să scrie cu cerneală; aceasta însemna în limba lui că toți sovieticii nu au trecut de clasa I-a primară, fiindcă numai în clasa II-a se învață să se scrie cu cerneală. Dealtfel atunci când vorbea despre gradul de incultură al poporului so-

vistic dădea ca exemplu pe conducătorii noștrii care deasemeni au învățat dela sovietici că este de ajuns să știi să te iscălești și să strigi o lozincă. Despre Armata Sovietică și aportul ei în eliberarea noastră și a întregii omeniri de asuprirea fascistă, a încercat și pe mine să mă convingă că victoria nu s'a datorat genialei conduceri staliniste ci greșelilor înfăptuite de armata hitleriste.-

În prima perioadă de îndeplinire a condițiilor de Armistițiu, urla pe toate căile că aceste obligații secătuesc economia națională și dădea cifre care arătau că sovieticii pretind și iau mai mult decât sunt prevederile. Tin minte că înjura pe toate drumurile pe OLERIU care lucra pe atunci la Comisia de Armistițiu, că are o atitudine slugarnică față de sovietici și că le servește pe tavă toate bogățiile țării și le oferă lucruri ce nici nu erau prevăzute în Convenția de Armistițiu.-

Avea întotdeauna la îndemână informații "sigure" și cifre pe care cred că le deținea dela IONEL CRISTU și PANDELE, care parcă îmi amintesc că lucrau la această Comisie. O altă campanie antisovietică furibundă pe care îmi amintesc că a dus-o în aceeași perioadă a fost în legătură cu obligația Statului Român de a preda autorităților sovietice bunurile aparținând forțelor dușmane învinse.-

Căuta pe toate căile să strângă material care să dovedească că aceste întreprinderi nu au aparținut capitalului german sau italian și se exprima că forurile sovietice profită de ocazia să pule mână pe bunurile țării. Mai țin minte că colporta tot felul de știri despre cumpărăturile exagerate pe care le fac ofițerii și soțiile lor și că toate acestea se trimit familiilor lor din Uniune unde se vând la negru; Avea și o teorie despre condițiile de război care modifică mentalitatea oamenilor (în rău) și despre înflorirea speculei pe teritoriul Uniunii Sovietice care a scăpat frânele din mână în domeniul comerțului. Dealtfel și în întrebările pe care le puneă oamenilor întorși din Uniune, revenea mereu problema: cum te aprovizionei, dela cine, exista piața neagră, cât era prețul la negru față de cel oficial, etc.-

Tot timpul căuta să strângă date care să dovedească inferioritatea tehnicii sovietice față de cea americană. Tin minte că atunci când au început să vie mașini sovietice cerceta pe toți șoferii și puneă tot felul de întrebări tendențioase; nu-i așa că

mănâncă mai mult benzină ca cele americane, nu-i așa că au o caroserie nerezistentă, etc. În general acredita tot felul de date care să demonstreze că Uniunea Sovietică nu este în stare să ne ajute pe noi și că nici ea nu se va reface decât cu ajutor american. Atunci când i-am arătat că Uniunea Sovietică este puternică și poate să se impună relații comerciale cu imperialismii pe bază de egalitate mi-a afirmat că sunt dușmană a poporului, că accept ca Uniunea Sovietică să ia dela americani și să ne revândă nouă aceleleași produse la preț dublu sau triplu decât le-am avea dacă am cumpăra direct. La afirmația mea că orice relații directe într-o țară așa mică și înapoiată ca a noastră duc inevitabil la infeudare politică mi-a replicat că vorbesc din "Scântea" că nu cunosc elementarul din economia politică ahume că negustorul american nu are decât un singur interes acela de a-și asigura profitul și că nu-l interesează ce politică face cumpărătorul. Până la urmă m'a calificat tot ca lipsită de simț patriotic fiindcă fug de infeudarea americană care are avantajii economice și aleg infeudarea sovietică care implică și sacrificii economice.-

Atunci când vorbeam despre perspectivele construirii socialismului la noi în țară, pornind dela fabricarea tractoarelor și în general a dezvoltării industriei grele căuta să-mi demonstreze că este imposibil și nepractic iar experiența sovietică, spunea el, arată că acest lucru se construiește pe foamea poporului pe "munți de cadavre" și în plus și prost căci toate fabricatele sovietice sunt de calitate inferioară și de prost gust. A fost foarte entuziasmat de știrile care se strecuraseră în ziarele noastre privind proiectul banditeșc al lui TITO, de a forma o federație balcanică. ZILBER a discutat cu mine personal arătându-mi că acesta este un proiect minunat care rezolvă problema construirii socialismului în condiții specifice țărilor acestora și că o astfel de rezolvare ne scutește de dependența față de Uniunea Sovietică, care este la un nivel mult mai scăzut ca al nostru.-

În ceasce privește învățăturile noastre de bază, în mod sistematic își bătea joc de învățămintele staliniste. Nu vroia să citească nimic și atunci când eu citeam sau mă refeream la învățămintele staliniste, repeta spusese mele cu un accent huliganic evresc ca să-mi dovedească că numai comuniștii evrei de felul meu își bazează afirmațiile pe astfel de învățăminte. Despre știința sovietică nici nu vroia să ia cunoștință și afirma că sunt broșuri lipsite de conținut și că în general dela dispariția lui

Lenin, nu s'a mai creat nimic valabil în nici un domeniu.-

Trebue să adaug că astfel de discuții nu le ducea numai cu mine ci și cu alți prieteni care îi veneau în casă și că în ultimul an 1947 se ferea și față de mine să mai facă astfel de afirmații.-

Accasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

ss. Ana Naum

7 Septembrie 1951.-

Declarație

Subsemnata Ana Savu născută în 17 Iunie 1914 la Târg, domiciliată în str. Divizia Leșu Nr. 2, amplas celor întrebate declar următoarele:

Întrebare: Arătați amănunțit activitatea, atitudinea antisovietică a lui Herbert Lilber.

Răspuns: În această problemă arăt următoarele:

La intrarea trupelor sovietice în București, Lilber venea acasă în fiecare zi cu tot felul de veste de discreditare a soldaților sovietici. El îmi povestea mereu personal despre diferite cazuri pe care i le-au relatat martori oculari privind jafurile la care se dedau trupele sovietice. Mi-a povestit și despre cazuri din București și despre cazuri întâmplate pe la moștele pușcincilor. Relata diferite întâmplări mai ales despre desolbul interes al ostajilor sovietici pentru cazouri complexând întotdeauna aceste fapte cu o teorie a sa proprie care punea că U. R. este o țară foarte înăpoiată și necivilizată și că acești „oameni primitivi” nu pot rezista minunilor tehnicii. Când au început să vie la mine unii cunoscuți care au fost în timpul războiului pe teritoriul sovietic, nu lăsa pe oameni să povestească singuri ci puneau întrebări tendențioase care să arate stadiul de incultură și de înăpoiere.

Majoritatea acestor oameni au trăit desigur în condiții grele în timp de război și mai ales au trăit în regiuni îndepărtate în care construcția socialismului a întâmpinat dificultăți foarte mari. Îmi amintesc de ex: că vorbind odată cu doctorita Leua Solomon care a locuit pe undeva prin Uzbekistan a reținut faptul că în unele

localități mici nu există spitale și nu a reținut că în astfel de regiuni doctorii putea oricând să comande un avion pentru transportul bolnavilor sau a medicamentelor necesare. Atunci când am încercat să-i arăt că situația trebuie judecată ținând seama de stadiul în care se aflau aceste popoare în momentul Revoluției din Octombrie îmi replica: asta înseamnă a judeca dialectic; aici tot așa o să faceți; veți lua oamenii bucătăria dela gură pe urmă îi veți da același lucru dar eu picătura și veți spune: priviți se generosi suntem.

Dacă avea de afaceri eu oameni care au trăit la Moscova atunci nici nu-i lăsa să vorbească și dela început îi lua în derâdere cu afirmații: nu-i așa că metropolitanul este ceva nemaivăzut. Același procedeu l-a folosit și fata de sora mea care vrând să-i povestească se a văzut se început să-i spună: știu ce ai văzut la Moscova. Nu-i așa că ai să repeți povestea cu metropolitanul?

Când a venit Gogu Rădulescu în țară îi puna mereu aceleași întrebări tendentioase despre mizeria generală și în special despre mizeria pe care au îndurat-o prizonierii români. Atunci când răspunsurile lui Gogu Rădulescu nu confirmau sugestiile lui, imediat exalta că Gogu Rădulescu nu spune adevarul pentru că a simțit pe pielea lui ce înseamnă N.K.V.D. el. A răspândit la Paris și în țară cu multă grijă cartea „Le zoo et l'enfer” a lui Köstler în care se descria cum, se pare la cele „procese împotriva troțchiștilor. Cu fiecare ocazie când îi arătam că are o atitudine dogmatică îmi răspundea că știe că vom arăta că este spion și că a luat 5 lei dela cutare și 10 lei dela cutare așa cum s'a făcut și în Uniunea Sovietică și că în plus va fi pus să recunoască el singur la proces astfel de aberații.

asa cum s'a făcut în Unione cu trochistii. 022
A sustinut și față de mine că „construcția socialismului
s'a făcut în U. R. S. S. pe cadavre și că afirmațiile
imperialistilor despre muncă forțată, câtă adevărată și că
noi o numim muncă voluntară în mod mineros.

Atunci când a început să aibă relații cu Comisia de
Amnistie povestea tuturor că toți sovieticii sunt niște
agrawați care nici nu știu să se iscălească; că dau
chitanțe pe bucățile de țăr și iscălesc cu creionul
fîndea și au învățat încă să scrie cu cerneală; auat
însușea în limbajul lui că toți sovieticii nu au trecut
de clasa I-a primară fîndea numai în clasa I-a învăț
să se scrie cu cerneală. Dealtfel atunci când vorbea
despre gradul de incultura al poporului sovietic dădea
ca exemplu pe conducătorii noștri care deasemenea au
învățat de la sovietici să este deajuns să ști să te iscălești
și să strigi oboznenă. Despre Armata Sovietică și apartul
ei în eliberarea noastră și a jătrăgii omenești de aspirarea
fascistă, a încercat și pe mine să mă convingă că
Victoria nu s'a datorat genialității ~~și~~ conducerii staliniste
ci greșelilor neapătuite de armata hitleristă.

În prima perioadă de îndeplinire a condițiilor de
Amnistie urla pe toate căile că aceste obligații seacă
economia națională și dădea cifre care arătau că
sovieticii pretind și iau mai mult decât sunt prevederile.
Tun mîine că injura pe toate drumurile pe Occident
care luera pe atunci la Comisia de Amnistie, că
are o atitudine slugarnică față de sovietici și că le
serveste pe tavă toate bogățiile țării și le și oferă lucruri
ce nici nu erau prevăzute în Convenția de Amnistie.
Avea întotdeauna la îndemîna informații „sigure” și
cifre pe care cred că le detinea de la Ionel Cristu
Ana Savu

17
și Pandele care parcă îmi amintesc că lucrau la
această Comisie. O altă campanie anti-sovietică
furibundă pe care îmi amintesc că a dus-o în
această perioadă a fost în legătură cu obligația
Statului Român de a preda autorităților sovietice
bunurile aparținând forțelor dușmane învinse.

Cânta pe toate căile să strângă material care
să dovedească că aceste întreprinderi nu au aparținut
capitalului german sau italian și se exprima
că forurile sovietice profită de ocazie să pună
mâna pe bunurile țării. Mai în minte că colporta
tot felul de știri despre cumpărăturile exagerate pe
care le făcuseră și poturile lor și că toate acestea
se trimisese familiilor lor din Uniune înlocuindu-le
negru; avea și o teorie despre condițiile de răboi în
care modifică mentalitatea oamenilor (în răz) și despre
înflorirea speculei pe teritoriul U.S. care a scăpat
frânele din mână în domeniul comerțului - dealfel și
în întrebările pe care le puneau oamenii între ei din
Uniune revenea mereu problema: cum te aprovizionezi,
de la cine, există piața neagră, cât era pretul la
negru față de cel oficial, etc.

Tot timpul cânta să strângă date care să dovedească
inferioritatea tehnicii sovietice față de cea americană.
În minte că atunci când au început să vină mașini
sovietice creștea pe tot, șoferii și puneau tot felul de
întrebări tendențioase: au-i așa să meargă mai multă
benzină ca cele americane, au-i așa să au o caroserie
nerozidentă, etc. În general acordați tot felul de
date care să demonstreze că Uniunea Sovietică nu
este în stare să ne ajute pe noi și că nici ea nu
se va refăce decât cu ajutor american. Atunci când
i-am arătat că U.S. este puternică și poate să
Ajua Naam

să împie relații comerciale cu imperialismul pe baza de
egalitate mi-a afirmat că sunt dușmanii a poporului
să accept ca U. S. să ia dela americani și să ne
revândă nouă aceleasi produse la pret dublu sau triplu
decât le-am avea dacă am cumpăra direct. La afirmația
mea că orice relații directe într-o țară așa mică și
înapoie ca a noastră duce inevitabil la infundare
politică mi-a replicat că vorbește din "seanția" că nu
cunoșc elementarul din economia politică amuză că
negustorii americani nu are decât un singur interes
acela de aș câștiga profitul și că nu-l interesează ce
politică face cumpărătorul. Până la urmă m'a
calificat tot ca ligănt de simt patriotic fiindcă
fug de infundarea americană care are avantajii economice
și aleg infundarea sovietică care implică și sacrificii
economice.

Atunci când vorbeam despre perspectivele construirii
socialismului la noi în țară, pornind dela fabricarea
tractoarelor și în general a dezvoltării industriei grele
cânta să-mi demonstreze că este imposibil și nepractic iar
experiența sovietică, spunea el, arată că acest lucru se
construiește pe fașetăa poporului pe munti de cadavre și
în plus și prost căci toate fabricatele sovietice sunt
de calitate inferioară și de prost gust. A fost foarte
entuziasmat de știrile care se strecuraseră în zilele
noastre privind proiectul banditesc a lui Tito de a forma
o federație balcanică. Tiller a discutat cu mine personal
avândându-mi că acesta este un proiect minunat care
rezolvă problema construirii socialismului în condiții
specifice țărilor acestora și că o astfel de rezoluție
ne scuteste de dependența față de U. S. care este la
un nivel mult mai scăzut ca al nostru.
În ceea ce privește învătășirile noastre de bază, în

mod sistematic în baza ^{VI} joc de învățăminte staliniste.
Nu vroia să citească nimic și atunci când eu citeam
sau mă refeream la învățămintele staliniste repeta
spusele mele cu un accent haligianic corespunzător
să-mi dovedească că numai comunistii evrei de felul
meu își bazează afirmațiile pe astfel de învățăminte.
Depe stăruia pe ideea născută în mintea mea că în
afirma că sunt broșuri lipsite de conținut și că în
general dela dispariția lui Lenin, nu s'a mai creat
nimic valabil în nici un domeniu.

Trebuie să adaug că astfel de discuții nu le
duceam numai cu mine și cu alți prieteni care îi
veneau în pasă și că în ultimul an 1947 se făcea și
fără de mine să mai facă astfel de afirmații.

Această îmi este declarația pe care o sustin
și acum.

7/9 1951 București

Ara Naum

DECLARAȚIE

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914, la Iași, cu domiciliul în str. Dionisie Lupu nr. 2, declar următoarele:

Într-o zi, prin anul 1946, când locuiam în apartamentul dela etajul II dar păstrasem și garsoniera dela etajul III, am venit sus în garsonieră, întâmplător. Am găsit acolo stând la biroul lui ZILBER, pe scaunul de birou, un cetățean străin, înalt, svelt, cu păr negru și ten smead. ZILBER stătea de partea cealaltă a mesei în picioare, așa cum avea el obiceiul atunci când discuta (cu un picior ridicat pe un scaunel). Au întrerupt discuția și ZILBER mi-a explicat pe românește (ei vorbeau englește) că este un cunoscut gazetar englez revoluționar. Mi-a explicat răsând și traducându-i și lui, că deși nu sufăr pe englezi, pe acesta trebuie să-l primesc căci este revoluționar și că aceasta se datorează faptului că cetățeanul nu este chiar englez sută la sută ci un amestec de englez și indian, lucru care spunea el, se vede și după înfățișare. Eu am stat numai câteva minute, timp în care ZILBER mi-a transmis o întrebare a lui referitoare la sentimentele anti-engleze. Nici n'am apucat să răspund și ZILBER îi spune mai departe că își cere scuze că sunt așa de sectară, dar am crescut la închisoare. Am încercat să răspund englezului în românește ca el să traducă, dar ZILBER n'a mai așteptat să termin ci i-a tradus jenat ceea ce știa și dinainte că acuz pe englezii laburiști că nu construiesc socialismul și nu dau independență Indiei. Am văzut că ambii priveau intervenția mea ca nedorită și că recomandarea ca și întrebarea englezului se datorau numai regulilor de curtoazie și nu interesului de a discuta, și am plecat lăsându-i în birou. Nu știu cât a stat deoarece ZILBER stătea, atunci când era așa, tot timpul în biroul acela și cobora numai la masă și seara la dormit.--

Mai știu că ZILBER, în cursul anilor 1945-1946, nu pot să precizez bine perioada, a început deodată relații foarte strânse cu ARISTIDE BLANK. Primea dela el toate cărțile pe care le edita și avea o zi fixă pe săptămână când lua masa cu el.

./.

29

Nu ştiu ce discutau, faţă de mine ZILBER susţinea că BLANK este un om foarte cultivat şi plăcut, dar bănuiesc că ZILBER îl sprijinea în susţinerea afacerilor lui capitaliste. Am avut această bănuială şi atunci. Odată mergând la masă la mama lui ZILBER (cred că era în 1945 fiindcă în 1946 când am avut apartamentul, mâncam acasă la noi) am găsit în sufragerie un coş mare cu flori. Am întrebat-o dela cine l-a căpătat şi ea foarte mirată mi-a spus că dela ARISTIDE BLANK (se mira că nu ştiu). Probabil că ZILBER ca să nu-l întreb cu ce ocazie primeşte flori dela BLANK i-o fi recomandat să le trimită acasă la mama lui. -

Tin să mai adaug în declaraţia mea, următoarele:

După demascarea lui ZILBER în Parlament, acesta mi-a povestit, foarte indispus, că a discutat cu PATRASCANU campania pornită împotriva lui şi i-a cerut lui PATRASCANU să ia atitudine deoarece el l-a trimis pe ZILBER la C.E.C. şi ştia că l-a trimis ca delegat al Partidului. PATRASCANU i-a răspuns că din păcate nu poate face nimic pentru că campania pornită împotriva lui ZILBER nu este decât o parte componentă a campaniei care se pregăteşte împotriva lui PATRASCANU; că atacul îndreptat împotriva lui ZILBER este pentru că acesta din urmă este omul lui PATRASCANU.

După un timp, nu-mi amintesc dacă înainte de excluderea lui ZILBER sau imediat după, acesta mi-a povestit că ştie dela PATRASCANU că atunci când a fost anchetat EUGEN CRISTESCU i s'a pus întrebarea dacă ştie că ZILBER a fost agent de siguranţă şi că CRISTESCU ar fi negat acest lucru. ZILBER mi-a spus că afirmaţia lui PATRASCANU se baza pe faptul că el personal a văzut dosarul cu ancheta lui CRISTESCU. -

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi o semnez.

ss. Ana Naum

8 Sept. 1951. -

Declarație

Subsemnata Ana Saum, născută în 17 Iunie 1914 la Tazî, cu domiciliul în str. Dimitrie Lupu nr. 2, declar următoarele:

Într-o zi, prin anul 1946, când locuiau în apartamentul dela etajul II dar păstrasem și garsoniera dela etajul III, am venit sur în garsonieră, întâmplător. Am găsit acolo stând la biroul lui Tiller pe scaunul de birou, pe un cetățean străin înalt, svelt, cu păr negru și ten înecad. Tiller stătea de partea cîntăta a mesei în picioare, așa cum avea el obiceiul atunci când discuta (cu un picior ridicat pe un scaunel) Am întrerupt discuția și Tiller mi-a explicat pe românește (ei vorbeau englezește) că este un cunoscut gazetar englez revoluționar. Mi-a explicat războaiele și traducându-mi și lui că, deși nu sufer pe englezi, pe acesta trebuie să-l primim căci este revoluționar și că aceasta se datorează și faptului că cetățeanul nu este chiar englez născut la naștere și nu amestec de englez și indian, lucru care spunea el, se vede și după înfățișare. Eu am stat numai câțiva minute, timp în care Tiller mi-a transmis o întrebare a lui referitoare la sentimentele anti-englere. Viciu n'au apucat să răspund și Tiller mi spunea mai departe că în cer seure că sunt așa peclară, dar am crescut la Ana Saum.

II

Închisoare. Am încercat să răspund englezului
în românește, ca el să traducă, dar Tiller n'a mai
așteptat să termin ci i-a tradus genat cerase
știa și dinainte că are pe englezii la buietă, că
nu construie socialismul și nu dau independență
Indiei. Am văzut că ambii privesc intervenția mea
ca nedreptă și că recomandarea ca și întrebarea
englezului se datorau numai regulilor de curtoazie
și nu intenționi de a discuta, și am plecat lăsându-i
în birou. Nu știu cât a stat demore Tiller
stătea, atunci când era acasă, tot timpul în biroul
acela și cobora numai la masă și seara la
dormit.

Mai știu că Tiller, în cursul anilor 1945-1946,
nu pot să precizez bine perioada, a început
deodată relații foarte strânse cu Aristide Blank.
Princa dela el toate cărțile pe care le edita
și avea o ^{fișă} pe săptămână când lua masa cu el.

Nu știu ce discutau, faptă de mine Tiller sustinea
că Blank este un om foarte cultivat și plăcut, dar
bănuiesc că Tiller îl găsea în sustinerea afacerilor
lui capitaliste. Au avut această bătălie și atunci.
Odată mergând la masă la mama lui Tiller (cred
că era în 1945 fiindcă în 1946 când am avut
apartamentul, mă așteptu neașă la noi) am găsit în
sufragerie un coș mare cu flori - Am întrebat-o
dela cine l-a căpătat și ea foarte mirată mi-a
zâmbit că dela Aristide Blank (se mira că nu știu)
Probabil că Tiller ca să nu-l întreb eu ce stătie
primește flori dela Blank i-o fi recomandat să le
dă. S'amuz

^{III}
trinită creasă la mama lui.

026

li

În și mai adaug la declarația mea următoarele:

După demnarea lui Zilber în Parlament, acesta mi-a povestit, foarte indispus, că a discutat cu Patrașcanu campania proștiră împotriva lui și i-a cerut lui Patrașcanu să ia atitudine deoarece el l-a trimis pe Zilber la C.E.C. și știa că l-a trimis ca delegat al Partidului. Patrașcanu i-a răspuns că din păcate nu poate face nimic pentru că campania proștiră împotriva lui Zilber nu este decât o parte componentă a campaniei care se pregătește împotriva lui Patrașcanu; că atacul îndreptat împotriva lui Zilber este pentru că acesta din urmă este rival lui Patrașcanu.

După un timp, nu-mi amintesc dacă înainte de arestarea lui Zilber sau imediat după, acesta mi-a povestit că știe de la Patrașcanu că atunci când a fost arestat Eugen Cristescu i s'a pus întrebarea dacă știe că Zilber a fost agent de siguranță și că Cristescu ar fi negat acest lucru. Zilber mi-a spus că afirmația lui Patrașcanu se bazează pe faptul că el personal a văzut dosarul pe arestarea lui Cristescu.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin

și o semnez

8/9/1951 București:

Ana Stănu

D E C L A R A T I E

Subsemnata ANA NAUM, născută la 17 Iunie 1914, la Iași, cu domiciliul în str. Dionisie Lupu nr. 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Arătați amănunțit atitudinea antipartinică a lui HERBERT ZILBER?

Răspuns:

Dela începuturile activității legale ale P.C.R. HERBERT ZILBER a început să conteste utilitatea acțiunilor și atunci când nu putea să conteste această utilitate demonstra că metodele nu sunt potrivite. -

Primele discuții pe care mi le amintesc sunt legate de apariția presei noastre legale. ZILBER contesta competența cadrelor care organizau presa noastră nouă și fiecare număr de gazetă era primit cu injurături la adresa conținutului, la adresa stilului și până și la felul cum este pusă în pagină. Pornind dela articolele de fond și dela întregul material care apărea în special în "Scân-teia" se desfășurau discuțiile noastre și pentru sistematizarea voiu încerca să impart problemele în două:

În politica internă. În perioada desfășurării acțiunii pentru reforma agrară eu lipseam din București (eram în Moldova). Când am venit însă pentru o zi două nu a pierdut ocazia să-mi reproșeze că așa cum se organizează reforma distrugem agricultura țării. În principiu, susținea el, nu este împotriva reformei dar așa cum o facem va da rezultate proaste; țăranii nu au cu ce lucra, nu știu să muncească rațional iar boierii vor fi deposedați și nu vor mai avea ce lucra. El a apărut cu "cifre" poziția moșierilor, arătând mereu că cea mai mare parte din recoltă și productivitatea cea mai mare o aveau moșierii; "cifrele" erau valabile pentru trecut și când îi arătam că țăranii vor învăța să lucreze mai bine pământul dacă este proprietatea lor îmi răspundea cu formula pe care am mai amintit-o adică "judec dialectic" și deocamdată distrugem totul și pe urmă ne vom lăuda că "față de nimic uite cum

am crescut". Demonstrațiile de masă pentru cucerirea puterii politice, îl scoteau din sărite. Argumenta împotriva lor susținând că sustragem oamenii dela muncă, că desorganizăm producția; atunci când demonstrațiile au început să se facă după depunerea lucrului, plângea de mila "bieților muncitori" care nu sunt lăsați să lucreze ore suplimentare ca să-și agonisească existența. Am venit în București, pentru vre-o două zile, după instaurarea guvernului GROZA. L-am găsit spunând de furie că am făcut o prostie, că anglo-americanii ne vor retrage bunăvoința și avea convingerea, spunea el, că ireparabilul încă nu s'a produs și că noi vom accepta condițiile puse de imperialiștii anglo-americani ceea ce ar fi dus la căderea guvernului GROZA. Pentru împiedicarea creierii condițiilor de preluare a puterii politice ducea o dublă campanie de subminare a refacerii unității politice și organizatorice a mișcării muncitorești. Astfel îmi amintesc că deodată a început o asiduă vizitare a social-democraților pe care îi aprecia ca fiind mai șovăelnici cum ar fi STEFAN VOITEC și SERBAN VOINEA; într'un timp, sub diferite pretexte vizita mereu pe cei numiți mai sus și pe de altă parte ducea o campanie publică de denigrare a lui LOTAR RADACEANU pe care-l știa mai dispus să colaboreze cu noi pentru refacerea unității. În nici una din campanii nu avea argumente sau atitudine principială, îl bârfea pe VOITEC că este un ramolit dar în același timp se întreținea cu el foarte asiduă; împotriva lui LOTAR RADACEANU nu aducea fapte care să arate unele poziții greșite politice din trecut, ci îl populariza ca omul afacerilor veritabile. În perioada de colaborare cu burghezia în loc să apere pozițiile noastre prin introducerea de cadre noi, devotate nouă, ducea o sistematică politică de împingere în posturi și de menținere a cadrelor vechi. Tin minte că tuturor le dădea certificate de tehnicitate excelentă și încerca pe toate căile să-i transforme în "apolitici" care servesc toate regimurile. Pentru menținerea lui PANDELE și EUGEN BALAN ar fi fost în stare să facă orice. Deasemenea credea că facem o mare greșală că nu folosim pe ANDI NEAGU mare specialist spunea el în probleme financiare. Povestea tot felul de întâmplări care să arate că noi nici nu suntem în stare să preluăm puterea politică pentru că nu avem cadre pregătite pentru aparatul de Stat. Echipa dela Banca Națională era "excelentă" cei dela Externe deasemeni și oriunde erau oamenii vechi exista și siguranța că totul merge bine. Mai avea un argument; susținea de exemplu că toți aceștia vor servi cauza noastră dacă vom ști să ne purtăm cu ei, să nu-i speriem. - Până

acolo a mers cu certificatele de bună purtare pe care le dădea aparatului burghezo-moșieresc că mie personal mi-a afirmat că campania noastră antimonarhică este un nonsenz. Regele este un tânăr curajos (vorbea cu entuziasm despre purtarea lui "curajeasă" din ziua de 23 August) și pasionat pentru tehnică. Dacă noi am ști să ne purtăm bine cu el, acesta ar deveni un oarecare cetățean cunsecade care și-ar vedea de treabă. Trebuie să mai spun că în problema preluării puterii folosea și arma ironiei și a luării în derădere. De câte ori mă întorceam dela o demonstrație de masă sau tovarăși în trecere se opreau pela noi, începea cu ironiile privind lozincile pe care le-am strigat sau referitor la încrederea pe care o aveau că masele pot determina câștigarea victoriei; aprecia pe demonstrația o masă amorfă pe care noi cu sila o scoatem pe stradă și răspândea anecdote despre heptrițeperea politică a maselor. În problema refacerii industriei folosea mijloacele cele mai variate. În afară de cele expuse de mine în declarația referitor la activitatea lui ZILBER la C.E.C., unde stimula împrumuturile pentru investiții neproductive, trebuie să mai arăt următoarele: Atitudinea lui ZILBER oscila în așa fel încât totdeauna să fie în dezacord cu Partidul. Astfel în perioada imediat după 23 August când s'a pus problema susținerii revendicărilor economice ale maselor muncitoare, el demonstra pe toate căile că aceasta ducea la dezorganizarea producției, la consumarea "substanței" la "intimidarea" patronilor care nu mai știu ce să facă pentru a mulțumi pe muncitori. Amplifica în mod dușmănos unele lipsuri în munca sindicatelor, povestind cazuri în masă de terorizare și "arestare" a patronilor care intimidați nu mai îndrăzneau să se ocupe de fabrică, acoperind prin aceste zvonuri opera de sabotaj a industrișilor. Mai târziu când situația economică s'a îmbunătățit și economatele nu mai aveau rolul hotărâtor, ZILBER început să susțină necesitatea acestor economate și să critice linia Partidului cum că lăsam muncitorii pradă foametei. Acest lucru se exprima la ZILBER, nu numai în vorbe dar și în fapte contrare liniei Partidului. - În această perioadă începuse să se "ocupe" de aprovizionarea economatului dela C.E.C. și îmi amintesc că încuraja pe toți cunoscuții și chiar pe NAVODARU care atunci era conducătorul Universului și a Editurii de Stat. În timp ce în prima perioadă ne făcea pe noi vinovați de haosul ce domnește în întreprinderi, atunci când Partidul a trasat linia introducerii disciplinei în muncă și mobiliza pe muncitori împotriva sabotajului patronilor, ZILBER a început să ia

apărarea muncitorilor care nu pot trăi din salarii și deci trebuie să mai lucreze pentru comenzile lor proprii și chiar cu materialul întreprinderii.-

În perioada când a venit GHEORGHE GHEORGHIU DEJ la Economia Națională și P.C.R. făcea eforturi să creeze premisele pentru controlul și stimularea activității industriale prin înființarea oficiilor de repartizare a materiilor prime, ZILBER a reușit să-și creeze legături și la aceste oficii. Folosea aceste legături pentru a face trafic de influență în favoarea industriștilor pe care îi cunoștea deși știa precis că o mare cantitate din aceste materii prime iau calea speculei. Astfel cunoșcuse personal, două fapte: datorită intervenției lui la KUHIN reușea să asigure cote de bumbac unei rude a lui (ABRAMOVICI) care pe urmă se distra arătând cât câștigă revănsând bumbacul la negru.- Tot ZILBER îi asigura cotele de materii prime lui LUPAS care de asemenea comercializa o parte din ele. Pe aceeași linie a sabotării ^{liniei} Partidului privind refacerea industriei se plasează și activitatea lui ZILBER la C.E.C. unde într'un timp nu dădeau împrumuturi decât pe gaș de materii prime sau mărfuri, imobilizând astfel produsele în depozite și sustrăgându-le din circuitul economic. În legătură cu pregătirea premizelor privind naționalizarea, ZILBER a afirmat față de mine și a susținut apoi și față de LUCHIAN, că modul în care s'a făcut naționalizarea în Anglia, este un model de calea pe care trebuie mers spre socialism.- În ceea ce privește linia Partidului de a transforma țara într'o țară industrială, am arătat în declarația privind activitatea și atitudinea antisovietică a lui ZILBER, că pentru el aceasta reprezenta și o imposibilitate și un lucru nefolositor, deoarece este mai avantajos să aducem utilajul și produsele necesare din țările avansate din punct de vedere tehnic. Și în această problemă ridică mereu problema cadrelor noastre care nu sunt calificate nici să execute lucrări de precizie și nici să gospodărească întreprinderile. Tîn minte când ZILBER căuta f. insistent să-l plaseze pe LUPAS consilier la Economia Națională pe lângă GHEORGHIU DEJ iar chiar despre acesta, ca și despre toți oamenii noștri, spunea: e foarte draguț săracul, dar nu se pricepe deloc. Știu că într'un timp depunea toate stăruințele să fie mereu primit de GHEORGHE GHEORGHIU DEJ și îi făcea mereu note informative privind situația industriei. Nu am văzut personal conținutul acestor note dar dat fiind poziția

lui ZILBERmbănuesc că și aceste note erau un prilej de desin-
formare a conducerii Partidului.-

În ceea ce privește stabilizarea financiară țin minte
că prin 1946, se agita că trebuie făcută stabilizarea deși știa
că nu există condițiile materiale (seceta și în general lipsa
de produse). Deși în vorbe și în mod nefondat cerea să se ia
măsuri grabnice pentru stabilizare, în fapt, atât prin activitatea
lui la C.E.C. cât și prin susținerea acțiunii burgheziei atunci
când s'a emis moneda de aur, el contribuia la haosul financiar.
Nu pierdea însă nici o ocazie de a încerca să compromită Parti-
dul cum că nu ia măsuri împotriva inflației. Când s'a creiat
premisele stabilizării și Partidul Comunist Român a înfăptuit-o,
eu nu eram în București. Când m'am întors însă l-am găsit ne-
mulțumit de felul "pripit" în care s'a făcut, că s'a pornit dela
calcul false, că nu avem suficiente produse, etc. Acum însă era
deja exclus din Partid și izolat și deci nu mai putea să facă
agitație. Totuși țin minte că mai spunea celor cu care venea în
contact (îmi amintesc de LUPAS, echipa dela C.E.C.), că stabili-
zarea a dat greș, că va veni desigur o nouă stabilizare, zdrunci-
nând prin aceasta încrederea în noua monedă.-

Atunci când a reușit, datorită relațiilor personale cu
VOITEC și ROSSINI, să intre în învățământul superior folosea ca-
tedra pentru a da studenților noțiuni adesea denaturate. Eu nu
i-am citit cursul și nici n'am asistat la nici o lecție. Dar
știu că a folosit pentru pregătirea lecțiilor mult material
documentar nemarxist și nici nu a cerut vreodată vre-unui
for de partid să-i vadă lecțiile căci era convins că nimeni
nu este capabil să-i dea lui lecții de marxism și de economie
politică. Din ce mi-a povestit dela gedințele de catedră știu că
și la Universitate a depus toate eforturile pentru a pătra și
cadre vechi și cursuri vechi. Îl susținea cu îndârjire pe
HENRI STAHL, cu cursul lui de sociologie, pe MIRCEA FLORIAN, pe
ION BARBU, etc.

În politică externă. Colaborarea cu burghezo-moglerimea
pe plan intern se îmbina cu activitatea lui de bază, aceea de a
convince pe toți că singura noastră salvare stă în relațiile
cu anglo-americanii și în special cu aceștia din urmă. Așa cum
am mai arătat în declarația privind activitatea și atitudinea
antisovietică a lui ZILBER, acesta ducea o intensă campanie

potrivnică liniei Partidului, de înhămare la carul american.- Demonstra, tot cu cifre, că America a ieșit întărită din război cu o producție ce se cere plasată pe piețe cât mai largi și că toți patronii americani ar fi dispuși să ne dea tot ce vrem fără nici o compensație politică.-

Mai țin minte că încerca pe toate căile să convingă forurile economice de atunci că țara noastră ar fi în mare câștig dacă am cumpăra materialul de război american ce a rămas pe continent și nu mai rentează pentru americani să și-l transporte acasă. Nu știu dacă a convins pe cineva și dacă s'a făcut vre-o tranzacție de acest fel dar știu că propunea acest lucru și întreprinzătorilor particulari (de ex. XENOPOL) și celor pe care îi cunoștea dela Comerțul Exterior. Impingerea pe linia înfeudării imperialismului anglo-american o făcea mai ales pornind dela problemele economice, cărora le dădea o importanță hotărâtoare.-

Dealtfel a fost foarte indignat de compoziția echipei diplomatice care a fost trimisă în U.S.A. pentru că nu era destul de reprezentativă și deci nu va putea realiza colaborarea economică.

Era un frecvent admirator al democrației americane, admirație pe care o exprima la fiecare ocazie, comparând civilizația și democrația americană unde "libertatea ideilor" și "curentul de opinie publică" sunt o realitate spre deosebire de Uniunea Sovietică care impune idei standard, după normativ și care datorită teroarei N.K.V.D.-ului a înăbușit orice curent de opinie publică. Democrația laburistă engleză era deasemeni în mare cinste la el și susținea cu tărie că aceștia construiesc socialismul și că independența Indiei este o realitate.-

Și pentru aparatul nostru din diplomație, susținea că trebuie să păstrăm cadrele vechi, oameni "stilați" cu relații întinse.-

Întreținea și relații de prietenie cu o bună parte din acești "diplomați". Îmi amintesc de relațiile cu FRANASOVICI, cu un ministru din Scandinavia, cu ministrul dela Haga, cu care avea chiar relații de strânsă prietenie. Prin aceștia probabil primea vești din străinătate căci odată mi-a povestit că a primit vești dela VISOIANU din Elveția, că își exprimă părerea de rău că a plecat și că ar vrea să se întoarcă în țară. În general, era hotărât

împotriva liniei partidului care vedea în aceste relații personale cu străinătatea, o cale lăaturalnică prin care dușmanii pot să spioneze ce se întâmplă în țara noastră. Cu ocazia unei astfel de discuții mi-a afirmat că "știu că voi fi acuzat că sunt spion și că am luat bani dela cutare și cutare", lucru relatat de mine într-o declarație anterioară.-

În timp ce sabota și contravenea liniei Partidului privind refacerea economică și înfrângerea speculei în țara noastră, răspândea tot felul de povești despre "tăria Partidului" din Bulgaria și Jugoslavia care spânzură pe speculanți.-

În afară de cele de mai sus atitudinea antipartinică a lui ZILBER se mai manifesta și prin permanenta batjocorire a organelor de partid și a conducătorilor de partid. Astfel își bătea joc de ședințele de partid și lua în derâdere sarcinile de partid (când spunea sarcină apăsa pe p în mod huliganic) care toate i se păreau necorespunzătoare pregătirii și rolului său în partid.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și o semnez.-

ss. Ana Naum

8 Sept. 1951.-

Declarație

Subsemnata Ana Naum născută în 17 Iunie 1914 la Taxi, cu domiciliul în strada Dionisie Lupu Nr. 2, asupra celor întrebat de mai jos a declarat:

Întrebare: Arătați amănunțit atitudinea anti-partinică a lui Herbert Zilber.

Răspuns: De la începuturile activității legale ale P. C. R. Herbert Zilber a început să conteste utilitatea acțiunilor și atunci când nu putea să conteste această utilitate demonstra că metodele nu sunt potrivite.

Primele discuții pe care mi le amintesc sunt legate de apariția presei noastre legale. Zilber contesta competența redactorilor care organizau presa noastră nouă și fiecare muniar de gazetă era primit cu înjurături la adresa conținutului, la adresa stilului și până și la felul cum este pusă în pagină. Pornind de la articolele de fond și de la întregul material care apărea în special în săptămânal se desfășurau discuțiile noastre și pentru sistematizare vom încerca să împart problemele în două.

În politica internă. În perioada desfășurării acțiunii pentru reforma agrară eu lipseam din București (eram în Moldova). Când am venit înapoi pentru o zi dovă nu a pierdut ocazia să-mi reproșeze că așa cum se organizarea reforma distruge agricultura țării. În principiu, susținea el, nu este împotriva reformei dar așa cum o facem va da rezultate proaste; țărani nu au cu ce lucra, nu știu să muncească rațional iar boierii vor fi depozitați și nu vor mai avea ce lucra. El a apărut cu „cife” poziția moșierilor arătând mereu că cea mai mare parte din recolta

Ana Naum

si productivitatea cea mai mare o aveau mizerii; „cifrele”
erau valabile pentru trecut si când ii arătau că țara
nu învâta să lucreze mai bine pământul dacă este proprietatea
lor îmi răspundea cu formula pe care am mai amintit-o
adică „judec dialectic” si recomandată distrugem totul si
pe urmă ne vom lăuda că „fata de nimic nite cum am
mesent.” Demonstrațiile de masă pentru suveranitatea
politice, el scotea din săritie. Argumenta împotriva lor
sustinând că sustragem oamenii dola muncă, că dezagari-
tăm productia; atunci când demonstrațiile au început să
se facă după depunerea lucrului, plângea de mila
„bictilor muncitori” care nu sunt lăsați să lucreze ore
suplimentare ca să-și agonisească existența. Am venit în
București, pentru o două zile, după instalarea guvernului
lui Groza. L-am găsit spumegând de furie că au făcut
o prostie, că anglo-americii se vor retrage bunăvoința
si avea convingerea, spunea el, că ireparabilul rău
nu s-a produs si că noi vom accepta condițiile puse
de imperialismul anglo-american ceea ce ar fi dus la
căderea guvernului Groza. Pentru împiedicarea creării
condițiilor de prah a puterii politice ducea o dublă cam-
pagnie de sub-minare a refuzului unității politice si organiza-
ției a muncii muncitorilor. Atunci îmi amintea că deodată
a început o asidua vizitare a social-democraților pe care
li speria ca fiind mai sovietici cum ar fi Ștefan
Voitec si Serban Voinea; într'un timp sub diferite pretexte
vizita mergea pe cei numiți mai sus si pe de altă parte
ducea o campanie publică de denigrare a lui Lotar
Rădăceanu pe care-l stăruia mai deosebit să colaboreze cu
noi pentru refacerea unității. În nici una din campanii
nu avea argumente sau atitudine principială; îl
băntuia pe Voitec că este un ramolit clar în același
timp si înțotdeauna cu el foarte asiduu; împotriva
lui Lotar Rădăceanu nu aducea fapte care să
arată unele poziții greșite politice din trecut ci
erau

111
El populariza ca ^{III} omul afacerilor. Versoase. În perioada de
colaborare cu burghezia în loc să open pozițiile noastre prin
introducerea de cadre noi, devotație nouă, dădea o sistematizare
politică de împingere în posturi și de menținere a cadrelor
vechi. În minte că tuturor le dădea certificate de 035
tehnicitate excelentă și înveea pe toate căile să-i transforme
în „apolitici” care seroasa toate regiunile. Pentru menținerea
lui Pandele și Eugen Gălan ar fi fost în stare să facă orice.
Deosemena credea că facem o mare greșală că nu folosim
pe Iudi Stăgu mare specialist spunea el în probleme financiare.
Fostea tot felul de întâmplări care să arate că noi nici
nu suntem în stare să prelucram puterea politică pentru că nu
avem cadre pregătite pentru aparatul de Stat. Echipa dela
Banca Națională era „excelentă” cei dela Externe deosemeni
și oriunde erau oamenii vechi exista și siguranța că totul
merge bine. Mai avea un argument: sustinea de exemplu
că toți acceptă vor servi țării noastre dacă vom ști să ne
purtați cu ei, să nu-i speriem. Până acolo a mers cu certi-
ficatole de bună purtare pe care le dădea aparatului burghezo-
moldovenesc că mie personal mi-a afirmat că campania
noastră antimarșală este un nonsens. Regele este un
tânăr curajos (vorbea cu entuziasm despre purtarea lui, „cargioasă”
dusă dimă de 23 August) și pasionat pentru tehnică. Dacă noi
am ști să ne purtați bine pe el, acesta ar deveni un oarecare
relațiam cum secada care și-ar vedea de treabă.

Trebuie să mai spun că în problema prelucrării puterii folosea și
arma ironiei și a lui în derâdere. De câte ori mă întorceam
dela o demonstrație de masă sau țarăși în trece se opreau
pe la noi, începea pe ironiile privind lucrurile pe care le-am
strigat sau refuzat la încrederea pe care o aveam că marșale
pot determina câștigarea victoriei; aprecia pe demonstranți ca
o masă amorfa pe care noi cu sila îi scoteam pe stradă
și părăpândeau anecdote despre nepriceperea politică a marșale.
În problema refacerii industriei folosea mijloacele cele mai
variante. În afară de cele expuse de mine în declarația
Ava s'aua

reprimătoare la activitatea lui Zilber la C.E.C. unde stimu-
la împrumuturile pentru investiții neproductive, trebuia să mai
arăte următoarele: Atitudinea lui Zilber oscila în așa fel
încât întotdeauna să fie în deracord cu Partidul. Astfel
în perioada imediat după 23 August când s'a pus problema
sustinerii revendicărilor economice ale maselor muncitoare, el
demonstra pe toate căile că aceasta duce la dezorganizarea
productiei, la consumarea „substăntei” la „întinudarea” patro-
nilor care nu mai stii ce să facă pentru a mulțumi pe
muncitori - Amplifică în mod dezgustător unele lișuri în
munca sindicatelor, povestind cazuri în masă de terorizare
și „arestare” a patronilor care „întinudați” nu mai îndrăzneau
să se ocupe de fabrică, acoperind prin aceste zvonuri opera
de sabotaj a industriilor. Mai târziu când situația economică
s'a îmbunătățit și economatele nu mai aveau rolul hotărâtor,
Zilber începu să susțină necesitatea acestor economate și să
critice linia Partidului cum să lăsăm muncitori pradă
foamei. Acest lucru se exprima la Zilber nu numai în vorbe
dar și în fapte contrare liniei Partidului. În această perioadă
începură să se ocupe de aprovizionarea economatului dela C.E.C.
și îmi amintesc că încuraja pe toți cunoscuții și chiar pe
Năvodaru care atunci era conducătorul Universului și
a Editurii de Stat. În timp ce în prima perioadă se făcea
pe noi vinovați de haosul ce domnea în întreprinderi, atunci
când Partidul a trasat linia introducerii disciplinei în
munca și mobiliza pe muncitori împotriva sabotajului patro-
nilor, Zilber a început să ia apărarea muncitorilor care
nu pot trăi din salariu și deci trebuie să mai lucreze pentru
comenzile lor proprii și chiar cu materialul întreprinderii.

În perioada când a venit George Gheorghiu Dej
la Economia Națională și P.C.R. făcea eforturi să
crească premizele pentru controlul și stimularea activității
industriale prin înființarea oficiilor de reporthare a
materiei — prime Zilber a reușit să-și creeze legături
și la aceste oficii. Folosea aceste legături pentru a face
Ana Stănu

trafic de influență" în favorarea industriilor pe care li cunoștea
deși stia precis că o mare cantitate din aceste materii prime
iau calea speculei. Astfel unosc personal două fapte 636
clădită intervenției lui la Kulu reușea să asigure cote
de bunhei mici rade a lui (Strawovici) care pe urină
x distru arătând că câștigă realizând bunburul la negru.
Tot Zilber îi asigură cotele de materii prime lui după
care deosebeni comercializa o parte din ele. Pe aceea? lui
a schătării lui Partidului privind refacerea industriei se
plasează în activitatea lui Zilber la C.E.C. unde într'un
timp nu dădeau împrumuturi decât pe gaj de materii
prime sau mărfuri, imobilizând astfel produsele în depozite
și bustrigându-le din circuitul economic. În legătură cu
pregătirea prezențelor privind naționalizarea, Zilber a afirmat
fără de mine, și a susținut apoi și fără de Luchian, că
model în care s'a făcut naționalizarea în Anglia este un
model de care pe care trebuie mereu ppri socialiști.
În ceea ce privește linia Partidului de a transforma țara într-o
țară industrială, am arătat în declarația privind activitatea și
atitudinea antisovietică a lui Zilber, că pentru el această
reprezintă și o imposibilitate și un lucru nefolositor, deoarece este
mai avantajos să aducem utilajul și produsele necesare din
țările amuzate din punct de vedere tehnice. Și în această problemă
ridică mereu problema cadrelor noastre care nu sunt calificate
nici să execute lucrări de precizie și nici să gospodărească întreprinderile. În minte pând Zilber căuta f. insistent să-l
plaseze pe după, mai ales la economia Națională, pe lângă
Gheorghiu-Dej iar chiar despre această, ca și despre toți
omologii noștri, spunea: e foarte drăguț, săracal, dar nu se
pricepe deloc. Și să într'un timp depunea toate stăruințele
să fie mare primit de Gheorghe Gheorghiu Dej și îi făcea
mereu note informative privind situația industriei. Nu am văzut
personal aceste continuuturi acestor note dar dat fiind poziția lui
Ava Vănuș

Elker, bănuiesc că și aceste note erau un privilegiu de desinformare a conducerii Partidului.

În aceeași privință stabilizarea financiară în mine să prin 1946 se agita că trebuie făcută stabilizarea, deși știa că nu există condițiile materiale (secreta și în general lipsa de produse) deși în vorbe și în mod nefondat cerea să se ia măsuri drastice pentru stabilizare, în fapt atârșându-se de activitatea lui la C.E.C. cât și prin sustinerea activității burgheziei atunci când s'a emis moneda de aur, el contribuia la haosul financiar. Nu pierdea însă nici o ocazie de a încerca să compromită Partidul prin că nu ia măsuri împotriva inflației - Când s'au creat premisele stabilizării și Partidul C.R. a înfrunțându-l, nu era în București - Când m'am întors înapoi l'am găsit nemulțumit de felul „primit” în care s'a făcut, că s'a purtat dela calcule false, că nu avea suficiente produse, etc. Acum însă era deja exclus din Partid și izolat și deci nu mai putea să facă agitație. Totuși în mine că mai spunea celor cu care venea în contact (am cunoscut de Lugaz, celălalt dela C.E.C.) că stabilizarea a dat greș, că va trebui desigur o nouă stabilizare, adunându-se prin aceasta încrederea în noua monedă.

Atunci când a reușit datorită relațiilor personale cu Voitec și Rosetti, să intre în învățământul superior folosind catedra pentru a da studentilor noțiuni adesea eronate. Eu nu i-am ținut cursul și nici n'au asistat la nici o lecție - Dar știu că a folosit pentru pregătirea lecțiilor mult material documentar nemăsurat și nici nu a cerut vre-o dată vre-unui fost de Partid să-i vadă lecțiile căci era convins că nimeni nu este capabil să-i dea lui lecții de marxism și de economie politică. Din ce mi-a povestit dela pedintele de catedră știu că și la Universitate a

Auc. Saum

după toate eforturile pentru a păstra și cadre vechi și cursuri vechi. El susținea, cu îndărățire pe Henri Stahl, în cursul lui de sociologie, pe Ștircea Florian, pe Ion Barbu, etc.

În politica externă. Colaborarea cu burghezo-mariștii pe plan intern se încheie cu activitatea lui de bază, aceea de a convinge pe toți să singura noastră salvare stă în relațiile cu anglo-americii și în special cu acestia din urmă. Mai cum am mai arătat în declarații privind activitatea și atitudinea revoluționară a lui Ziller, acesta ducea o intensă campanie patriotică liniei Partidului, de înălțare la canal american. Demonstra, tot cu cifre, că America a ieșit întărită din război cu o producție pe se cere plasată pe piețe cât mai largi și că toți patrioții americani ar fi dispuși să ne dea tot ce vrem fără nici o compensație politică. Hai să mure pe toate căile să convingă forurile economice de atunci că țara noastră ar fi în mare câștig dacă nu campania materialul de război american ce a rămas pe continent și nu mai reteză pentru americani să și-l transporte acasă. Nu știu dacă a convins pe cineva și dacă s'a făcut vre'o tranzacție de acest fel dar știu că propunea acest lucru și întreprinzătorilor particulari (de ex. Xenopol) și celor pe care îi cunoștea de la Concertul Exterior. Împingerea pe linia supradării imperializmului anglo-american o făcea mai ales pornind de la problemele economice, cărora le dădea o importanță hotărâtoare. Dealtfel a fost foarte îndușinat de compoziția echipei diplomatice care a fost trimisă în U.S.A. pentru că nu era destul de reprezentativă și deci nu va putea realiza colaborarea economică.

Era un fervent admirator al democrației americane, admiratie pe care o exprima la fiecare ocazie, comparând civilizația și democrația americană unde libertatea ideilor și "curentul de opinie publică" sunt o realitate spre deosebire de Uniunea Sovietică care impune idei standard, după armată, și care datorită terorii N.K.V.D.-ului a înăbușit orice curent de opinie publică. Democrația labirintă engleză era deosebit de mare cinstă la el și susținea cu tărie că acestia continuă

Ana Sava

Socialismul și că independența. Judeci este o realitate.

Și pentru aparatul nostru din diplomatie sustinăm că trebuie să păstrăm cadrele vechi, oameni „stilați”, cu relații întinse.

Introducăm și relația de prietenie cu o bună parte din acești „diplomați”. Îmi amintesc de relațiile cu Traianovici, cu un ministru din Iugoslavia, cu ministrul dela Haga, cu care avea chiar relații de strânsă prietenie. Prin aceștia probabil făcea legătura din străinătate căci odată mi-a povestit că a primit vată dela Vittorio din Elveția, că își exprimă părerea de rău că a plecat și că or ora se va întoarce în țară. În general, erau hotărâți împotriva lui Partidului care vedea în aceste relații personale cu străinătatea, o cale lăturănică prin care dușmanii pot să spioneze ce se întâmplă în țara noastră. Cu ocazia unei astfel de discuții mi-a afirmat că „stiu că mi s'a acuzat că sunt spion și că am luat bani de la cutare și cutare”, lucru relatat de mine într-o declarație anterioară.

În timp ce ^{contravenia} ~~se pălăia și se pălăia~~ ^{lucru} Partidului privind refacerea economică și înfrângerea speculei în țara noastră, răspundea tot felul de porci despre „țaria Partidului” din Bulgaria și Iugoslavia sau spănzură pe speculanti.

În afară de cele de mai sus atitudinea antipartinică se lui Lilber se mai manifesta și prin perseverența batjocorire a organelor de Partid și a conducătorilor de Partid. Astfel în bătea joc de sediile de Partid și lua în derâdere sarcinile de Partid (când spunea sarcinile apăsă pe se în mod bulgăreț) sau toate se păreau neconsecrătoare fregătini și colucii pînă în Partid.

Aceasta mi s'a declarat pe care o sustin

și o semnez

Ana Stănu

8/9.1951.

DECLARAȚIE

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914, la Iași, domiciliată în București str. Dionisie Lupu nr. 2, declar următoarele:

Personal am auzit dela HERBERT ZILBER, o serie de afirmații calomnioase și batjocoritoare la adresa conducătorilor noștrii de partid. - Astfel mi-a spus că știe că generalul CAMBERG a ajuns la postul pe care îl deține fiindcă ANA PAUWER i-a găsit într'un lagăr, i-a plăcut și a trăit cu el. Tot în legătură cu ANA PAUWER mi-a arătat odată o fotografie deformată (luată de jos) care o arăta pe ANA PAUWER vorbind la un meeting. Bănuiesc că această fotografie a primit-o dela un corespondent de presă, căci ei se ocupau atunci cu astfel de lucruri. La observația mea că aceste mahalagisme sunt o porcărie și că trebuie să distrugă imediat fotografia sau s'o predea la Partid, mi-a răspuns că n'am simțul umorului și că s'a amuzat copios cu soții PATRASCANU, cu LENA CONSTANȚE și HARI BRAUNER, când au văzut această fotografie. -

Imediat a venit la noi BIANCA PARVU, care este verișoară cu el și i-a arătat și ei această fotografie. ZILBER văzând că o amuză și pe ea mi-a reproșat din nou că sunt singura care n'am dovedit că știu să mă distrez. -

Despre IOSIF CRISTINEVSCHI în afară de afirmația că este un agramat și sfertodotoc nu pomenea altfel despre cânsul decât folosea în derădere un pronunțat accent evreesc. Odată mi-a povestit amuzat că s'a întâlnit cu el la o expoziție și i-a spus "ZILBER, ZILBER ai să-ți frângi gâtul" frasă pe care o repeta mereu pe un accent cântat, evreesc. -

Odată mi-a reproduș că "lumea" este indignată de viața îmbuibată și casele luxoase pe care și le-au însușit conducătorii de partid, în vremuri atât de grele (era prin 1946). -

Discuții mahalagești de felul acesta le ducea și cu LENA CONSTANȚE, HARI BRAUNER, BIANCA PARVU, BARBU CAMPINA și alții. Când am interzis astfel de discuții, râdea și se retrăgea cu ei în altă cameră. -

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

8 Sept. 1951. -

SS. Ana Naum

Declarație

Subsemnata Ana Saum nașcută în 17 Iunie 1914 la Iași domiciliată în str. Dimitrie Lăpuș No. 2, declar următoarele:

Personal am avut dela Herbert Lillier o serie de afirmații calomnioase și batjocoritoare la adresa conducătorilor noștri de Partid. Astfel mi-a spus că știe că generalul Cambrea a ajuns la postul pe care îl deține fiindcă Ana Paucker l-a găsit într'un lagăr, i-a plăcut și a trăit cu el. Tot în legătură cu Ana Paucker mi-a arătat odată o fotografie deformată (luată de jos) care o arăta pe Ana Paucker vorbind la un meeting - Gărușcă cu această fotografie a primit-o dela un corespondent de presă, căci ei se ocupau atunci cu astfel de lucruri - La observația mea că aceste mahalașisme sunt o procașie și că trebuie să distrugă imediat fotografia sau s'o predea la Partid, mi-a răspuns că n'au simțit humorul lui și că s'a amuzat copios cu soția Patrascanu, cu Leuc Constante și Hani Brauner, când au văzut această fotografie - Imediat a venit la noi Bianca Pătru, care este verișoară cu el, și i-a arătat și ei această fotografie - Lillier văzând că o amuză și pe ea mi-a reproșat din nou că sunt singura care n'am dovedit că știu să mă distrez.

Ana Saum

Despre Iosif Chiriaceni în afară de afirmația că
este un agramat și sfertdoct (sfertdoct) nu povestea
altfel despre dânsul decât folosind în vorbire un
pronunțat accent exese. Odată mi-a povestit
amuzat că s'a întâlnit cu el la o expoziție, și i-a
zis "Tilber, Tilber ai să-ți frângi gâtul" frasă
pe care o repeta mereu pe un accent cântat, exese.

Odată mi-a reproșat că "lumea" este indignată
de viața îmbuibată și casele luxose pe care și
le-au însușit conducătorii de Partid, și vorbii atât
de grele (era prin 1946)

Discuții mahalagești de felul acestor le ducea
și cu Leva Constante, Hori Brauner, Zianca Pârva,
Barbu Cămpina și alții. Când am intrat astfel de
discuții, rădea și se retrăgea cu ei în altă cameră -

Aceasta mi s'a declarat pe care o sustin
și acum
8/9/1951 București

Ana Stănu

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914 la Iași, domiciliată în Str. Dionisie Lupu Nr.2, declar următoarele :

De când l-am cunoscut pe SILBER am știut că are nenumărați prieteni.- Înainte de 23 August, eu veneam foarte rar pe la el, căci mi se atrăsese atenția că este o casă compromisă.- În această perioadă am văzut că vin la dânsul două categorii de oameni.- Unii din ei păreau să fie relații obișnuite, foarte prietenești, iar alții cunoștințe mai puțin intime.-

Din prima categorie, am văzut în cele câteva ori cât am fost la el pe următorii : LULU FISCHER, ATA IOSIFESCU și VERA CALIN ; cu aceștia părea să se vadă zilnic.- ZILBER mi-a spus pe urmă că în timpul războiului când evreii n'au putut pătrunde în Universitate a avut un grup de absolvenți de liceu pe care îi prepara pentru matematică și fizică urmând ca atunci când se va termina războiul, aceștia să poată da examene și să recupereze anii pierduți.- Din această grupă, spunea ZILBER și cei trei numiți mai sus, cu care legase și "prietenie politică".-

Ca prieteni intimi pe care îi găseai la orice oră, erau LENA CONSTANTE, HARRY BRAUNER, o fată cu numele de LINTA și HERANT TOROSIAN, despre care am aflat apoi că a fost folosit de ZILBER ca " tehnic" pentru acțiunea lui dela 23 August.- Odată am văzut și pe soții MEZINCESCU împreună cu M. BENIUC și din discuțiile care s'au purtat reieșeau că se văd des și sunt prieteni.- ZILBER mi-a spus, după 23 August că este un mare admirator al lui FLORICA MEZINCESCU, dar că nu-l poate suferi pe PUIU MEZINCESCU despre care spunea că este prost și îngâmfat, iar mai târziu când MEZINCESCU începuse să capete suprafață politică, mi-a spus că acesta ar poseda o înaltă distincție germană pe care ar fi căpătat-o pentru "vânătoare de partizani în Transnistria".- Tot în acea perioadă mi-a recomandat ZILBER mla el în casă, ca pe niște prieteni verificați pe OANCEA, BETEA, RATIU și STEFAN POPESCU.- Pe primii mi i-a recomandat și mie să-i folosesc, iar

despre STEFAN POPESCU mi-a spus mai târziu că l-a folosit să-i tipărească material ilegal la Imprimeria Institutului Central de Statistică.- În preajma lui 23 August, am văzut în casa lui ZILBER și pe MIHAIL SEBASTIAN despre care spunea că l-a antrenat într'un resort de presă ilegală și MICHEL NECULCE pe care-l folosea pentru acțiunea cu universitarii (NECULCE mergea să strângă semnături pe memoriul către mareșal).- O singură dată într'o seară am văzut pe soții PATRASCANU, care tocmai plecau când am venit eu și altă dată am văzut pe PETRE CONSTANTINESCU-IASI cu care părea să aibă relații de muncă.-

Ca prieteni nedespărțiți în acea perioadă mai erau soții SANDER (locuiau în acelaș bloc) și prietenul lor Dr.ALFRID BRILL care îl îngrijea pe JIM HERSCOVICI.-

După 23 August când m'am mutat eu la el, în afară de cei pe care i-am enumerat mai sus, am mai cunoscut pe următorii : IOSIPESCU, GULIAN, HENRRY VALD, BARBU CAMPINA care împreună cu ATA și VERA CALIN erau musafiri zilnici.- (După foarte scurt timp LULU FISCHER a încetat să mai vie).- Cu aceștia discuta politică și probleme de cultură iar ei priveau la ZILBER ca la un învățător atotștiutor.- BARBU CAMPINA îi cerea și sfaturi în probleme familiare.- Pe SCHILERU EUGEN l-am văzut numai de vre-o două ori și ZILBER mi l-a recomandat ca pe un intelectual foarte rafinat.- Din tre prietenii cei mai intimi (până la întoarcerea lui GOGU RADULESCU) era NAVODARU PETRE, despre care am aflat că l-ar fi cunoscut bine și înainte de 23 August și pe care ZILBER îl aprecia foarte mult.- NAVODARU a continuat să vie în casă și după excluderea lui ZILBER, iar mie, când am venit la muncă la Editura de Stat mi-a spus să fiu liniștită și calmă că s'a mai întâmplat și altor tovarăși să fie suspectați de Partid și apoi s'a dovedit că nu este adevărat.- Într'un timp a început să vie în casă la noi inginerul CAROL NEUMAN pe care l-a finanțat (cred că prin C.E.C.) să editeze manualul inginerului "HUTTE" și cu care a legat apoi o strânsă prietenie discutând cu el toate problemele politice.- NEUMAN nu era în totul de acord cu el dar găsea că ZILBER are dreptate în ceea ce privește incapacitatea noastră de a organiza mai repede refacerea industriei.- STEFAN VOICU/erau musafiri obișnuiți de Duminică.- Mai veneau des în casă și el mergea și mai des la ei, profesorul ROSSETTI și BICK.- Am mai văzut în casă destul de des pe GOLOFENTIA pe care ZILBER îl taxa ca "apolitic" dar ca un mare cunoscător al problemelor de statistică și sociologie.- Când am luat apartamentul de jos, am văzut de câteva ori pe IONEL CRIS-

TU, despre care știam că este în consiliul de conducere al Institutului de Conjunctură ; acasă la noi vizitele lui erau anoste și reci, ca niște vizite de curtoazie, dar la Paris știu că erau nedespărțiți.- Un musafir foarte obișnuit era BIANCA PARVU, care venea nu numai fiindcă era rudă, dar fiindcă îl aprecia foarte mult pe ZILBER și era în totul de acord cu vederile lui și se antrena și în bărfelile pornite de el.- De câteva ori am văzut și pe GEORGICA JUSTER pe care ZILBER încerca să-l antreneze să-i povestească despre mizeria în care a trăit în U.S.- Cam pe la sfârșitul anului 1946, a început să fie nelipsit din casă GOGU RADULESCU a cărui nevastă venea și înainte și făcea tot felul de intervenții la ZILBER ca GOGU să fie adus în țară.- GOGU RADULESCU făcea parte dintre prietenii din categoria lui NAVODARU, pentru care ZILBER spunea că simte o dragoste "paternă".- ZILBER se plângea că GOGU s'a schimbat în prizonierat și îi este frică să vorbească cu el. "deschis".- De două ori am văzut în casă pe ILIE CONSTANTINOVSKI care deasemeni era "fiul adoptiv" al lui ZILBER și ultima dată ZILBER s'a dus să doarmă la el la hotel, fiindcă i-am interzis să mă deranjeze noaptea (nu aveam încă apartamentul de jos).- Tânărul ARMI pe care l-a folosit tot în acțiunea pentru 23 August, a venit apoi regulat în casă și a mai venit odată sau de două ori după arestare să mă întrebe dacă știu ceva despre el.-

Am mai amintit și în altă declarație despre vizitele unui maior sovietic SMIRNOV (1945) și apoi în 1946 de PETEA, MIHAI SIMION și unul care spunea că-l cheamă CONSTANTINESCU și despre care ZILBER mi-a spus că fac parte din grupa însărcinată de Partid să mențină relații cu americanii.-

Tot în casă la ZILBER am cunoscut pe VIOLETA STARK, care locuia împreună cu o prietenă de a ei, căsătorită, cu numele de VERA.- La noi venea numai VIOLETA STARK, arhitectă, dar de vre-o două ori am fost la ele acasă și am văzut-o și pe VERA (locuia pe Str. Grigore Alexandrescu).- Nu știu de ce natură erau relațiile lui ZILBER cu ele; el mi-a povestit că VERA ar fi fost odată foarte îngrădită de TOROSIAN și că acum nu ese deloc din casă fiindcă este bolnavă; mi-a făcut impresia că amândouă cunosc relațiile "înalte" ale lui ZILBER și vorbeau mi se pare și de VISOIANU.- Mie mi-au făcut impresia unor rusoaice albe, refugiate după revoluție la noi.- Pe VIOLETA STARK am revăzut-o apoi la Editura de Stat unde a luat de vre-o două ori niște traduceri din rusă; am aflat atunci că traduce împreună cu IONEL JIANU care fi este sau frate sau rudă apropiată.- Pe acesta nu-l văzusem niciodată nici la ZILBER și nici atunci când am fost la ele acasă.-

43

Dintre prietenii obișnuiți care era și prietenul familiei lui ZILBER, venea des acasă un magistrat TITUS RAPEANU care a fost un timp și în aparatul Ministerului de Justiție; tot din această categorie de prieteni ai familiei făcea parte și NICUSOR LUPAS industriaș pe care ZILBER îl sprijinea în afaceri și căruia îi expunea "teoriile lui economice și politice".-

O singură dată am văzut un cetățean străin pe care ZILBER mi l-a recomandat drept corespondent revoluționar englez și care ar fi revoluționar sadea, fiindcă nu este chiar englez curat ci o amestecătură de englez și indian.- A mai venit în casa lui ZILBER, un timp, HENRY STAHL pe care știu că ZILBER l-a ajutat să-și revadă cursul de sociologie și un timp am văzut și pe COCA MOSCOVICI pentru care ZILBER intervenea la PATRASCANU să-i aducă acasă, în țară, pe soțul ei PAUL MOSCOVICI care se afla într-o închisoare din Uniunea Sovietică pentru crime de războiu pe teritoriul vremelnice ocupat (era conducătorul unui ghetou).- Tot în casa lui ZILBER am cunoscut-o pe MARIA BANUS, care a venit de câteva ori cu VERA CALIN; din discuții se părea că se cunosc bine de multă vreme; deasemeni am cunoscut pe FLORIN TEODORU, funcționar de răspundere la Finanțe.- ZILBER mi-a spus că l-a folosit pe FLORIN TEODORU ca "technic" pentru acțiunea de 23 August fiindcă avea mașină proprie cu care transporta pe "conspiratori" făcând el singur pe șoferul.- Deși nu au venit în casă la noi, știu că ZILBER se întâlnea foarte des, aproape în fiecare seară când nu era în vizită la alții, cu trei cetățeni: inginerul HARMELIU, un BRANISTEANU din familia gazetarilor și un avocat sionist de frunte al cărui nume nu-l rețin (parcă îmi amintesc că avea un nume cu rezonanță de evreu spaniol).- Cu aceștia se vedea în locuința lui VIRGIL SCHULDER, un vecin dela etajul IV, care aproape în fiecare seară îl căuta pe ZILBER și-l poftea sus.- ZILBER mi-a mai semnalat odată că ANITA SANDER îl invită mereu să vie la dansa să stea de vorbă ci "ne-ne-a MAX" (nu cunosc alt nume) deși acesta știa că nu-l poate suferi, fiindcă este unul din vechii gazetari care a fost și agent de Siguranță.-

Trebue să mai semnalez că odată când am fost la VIOLETA STARK și VERA, acestea din urmă l-au întrebat pe ZILBER dacă îl mai vede pe NOICA.- Când am plecat de acolo l-am întrebat pe ZILBER cine este acest NOICA, căci nu-l auzisem vorbind niciodată despre un astfel de prieten.- ZILBER mi-a povestit că NOICA a fost un legionar fanatic, dar că el așa l-a iubit

și apreciat, încât eu nu știu ce ocazie când NOICA era urmărit de antonescieni, ZILBER i-a înlesnit să se ascundă.- De atunci însă iar nu l-am mai auzit pomenind de NOICA.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss/. ANA NAUM

10 Septembrie 1951 București.

Declarație

Subsemnata Ana Saum, născută la 17 Iunie 1914 la Iași, domiciliată în str. Dionisie Lupu N° 2, declar următoarele:

De când l-am cunoscut pe Lillor am știut că are nenumărați prieteni. Încă de la 23 August eu veneam foarte rar pe la el și ei nu aveau atenția că este o pasiune compromisă. În această perioadă am rămas să văd la dănsul două categorii de oameni. Unii din ei păreau să fie relații obișnuite, foarte prietenoase, iar alții cunoștințe mai puțin intime.

Din prima categorie, am rămas, în cele câteva ori cât am fost la el pe următorii: Julius Fisker, Hta Trifescu și Vera Călin; cu aceștia părea să se vadă din când în când. Lillor mi-a spus pe urmă că în timpul războiului când conștientu a'au putut pătrunde în Universitate a avut un grup de absolvenți de liceu pe care îi pregătise pentru matematică și fizică urmându-l ca atunci când se va termina războiul aceștia să poată da examenul și să recupereze anii pierduți. Din această grupă, pentru că Lillor făcea parte și cei trei numiți mai sus, se cere legare și „prietărie politică”.

Cei prieteni intimi pe care îi găseai la orice oră, erau Elena Constante, Hara Brauner și, o fată cu numele de Lieta și Hara Torosianu după care am aflat apoi că a fost folosit de Lillor ca „tehnică” pentru activitatea lui de Ana Saum.

dela 23 August. Odată am văzut și pe soții Iezinescu împreună cu M. Benine și din discuțiile care s'au purtat reieșeau că se văd des și sunt prieteni. Tîlher mi-a spus, După 23 August că este un mare admirator a lui Florica Iezinescu dar că nu-l poate suferi pe Tînu Iezinescu dege-
re că spunea că este prost și îngâmfat, iar mai târziu când Iezinescu începuse să capete suprafața politică, mi-a spus că acesta ar ponda o înaltă distincție germană pe care ar fi căpătat-o pentru „Vânător de partizani în Transnistria”. Tot în aceea perioadă mi-a recomandat Tîlher, la el în casă, ca pe niște prieteni verificați pe Lauceu, Betka, Rădu și Ștefan Popescu. Pe primii mi-i-a recomandat și mie să-i folosesc iar dege-
re Ștefan Popescu mi-a spus mai târziu că l-a folosit să-i depărească material ilegal la Tipografia Institutului Central de Statistică. În seara lui 23 August am văzut în casa lui Tîlher și pe Mihail Sebastian dege-
re care spunea că l-a autizat într'un resort de presă ilegală și Michel Sculoc pe care l-a folosit pentru activitatea în universitară (Sculoc mergea să învingă nemăritul pe memorial către mareșal). O singură dată într'o seară am văzut pe soții Patrascanu care tocmai plecau când am venit eu și altă dată am văzut pe Petro Constantinescu Tînu cu care paream să aibă relații de muncă.

Pe prieteni udeșpărțiți în acea perioadă mai erau soții Iacob (locuiau în același bloc) și prietenul lor Dr. Alfred Brill care îl îngrijea pe Ion Hergovici.

După 23 August când m'am mutat eu la el, în afara de ei pe care i-am enumerat mai sus, am mai cunoscut pe următorii: Iosifescu, Gelian, Henri Văld, Barbu Cămpineanu
sau Iosif

sare impună pe asta și Vom călui erau musafiri așchia (după
 și scut timpului lui Fisher a început să vâie vie) la această
 discuția politică și probleme de cultură iar ei primeau la
 Lilber ca la un juratător atotștiutor. Barbu Cămpineanu și
 cerea și sfaturi în probleme familiare. Pe Chilim Bogu l-am
 văzut numai de vre'o două ori și Lilber mi l-a recomandat
 pe pe un intelectual foarte pasiv. Dintre prietenii cei noi
 înținu (până la înțrăscarea lui Gogu Rădulescu) era Săvodaru
 Petre, depe care am oflat să l-ar fi cunoscut bine și înainte
 de 23 August și pe care Lilber îl aprecia foarte mult. Săvodaru
 a continuat să vie în casă și după excluderea lui Lilber iar
 mie, când am venit la muncă la Editura de Stat, mi-a spus
 să fir liniștită și căluă să s'a mai întâmplat și altor
 totuși să fie respectate de Partid și apoi s'a dovedit
 că nu este adărat. Dtr'un timp a început să vie în
 pară la noi inginerul Carol Scurman pe care l-a
 finanțat (cred că prin C.E.C.) să editeze manualul inginerului
 „Hütte” și eu care a legat apoi o străună prietenie discutând
 eu el toate problemele politice. Scurman nu era în total
 de acord cu el dar găsea că Lilber are dreptate în cerere
 foirește încapacitatea noastră de a organiza mai repede
 refacerea industriei. Ștefan Voicu pe mta erau musafiri
 obșnuști de Dumnică. Hai veneau des în casă și el mergea
 și mai des la ei, profesorul Rossetti și Bick. Am mai văzut
 în casă deajuns de des pe Golopentea pe care Lilber îl țira
 ca „apolitic” dar eu nu mare cunosător al problemelor
 de statistică și sociologie. Când am luat apartamentul de
 jos am văzut de cățora ori pe Ionel Cristu, care depe care
 stănu că este în consiliul de conducere al Institutului de
 Conjunctură; acasă la noi vizitele lui erau anoste și reci
 Am Săvode

ca niște vizite de curiozitate, dar la Paris stiu că erau nedezvățite. Nu numai foarte obținut era Bianca Părm care venea nu numai fiindcă era pudă, dar fiindcă îl aprecia foarte mult pe Lilbo n' era în totul de acord cu vederile lui și se autrua și în băgălele puse de el. De cățea ori am văzut și pe Georgică Tăster pe care Lilbo încerca să-l autruere să-i poroclească dege mizeria în care a trăit în U.S. Cam pe la sfârșitul anului 1946 m' început să fie neblășit din cămă Gogu Rădulescu a cămă mărăstă venea și iadute și făcea tot felul de introventii la Lilbo că Gogu să fie adas în țară. Gogu Rădulescu făcea parte dintre prietăni de categoria lui Văodaru pentru care Lilbo spunea că sunt o draposte "paternă". Lilbo plângea că Gogu s'a schimbat în prizonierat și îi este frică să vorbească cu el "deschis". De două ori am văzut în pasă pe Ilie Constantineschi care Răsemeni era "fiul adoptiv" al lui Lilbo și ultima dată Lilbo s'a dus să drănuie la el la hotel fiindcă i-am interzis pe mără derauzere noaptea (nu aveam încă apartamentul de jos). Tăncăul Anni pe care l-a folosit tot în actiunea pentru 23 August a venit apoi regulat în casă și a mai venit odată sau de două ori după arestare pe mără întrebe dacă stiu ceva dege el.

Am mai auzit și alți declarative dege vizitele unui maior Lorietie Smirnov^a (1945) și apoi în 1946 de Petea, lui ai Timon și mul care spunea că-l cheamă Constantinescu și dege care Lilbo m'a spus că fac parte din grupă însărcinată de Partid să mențină relații cu americanii.

Ana Sănu

Tot în casa lui Ziller am cunoscut pe Violeta Stark care locuia împreună pe o pîctesă de a ei, căsătorită, cu numele de Vera. La noi venea uneori Violeta Stark, arhitectă, dar de tre'o două ori am fost la ea acasă și am văzut-o și pe Vera (locuiau pe str. Frigore Alexandrescu) În stîm de ce natură erau relațiile lui Ziller cu ele; el mi-a povestit că Vera ar fi fost dată foarte îndrăgostită de Toronian și că acuma un ese deloc din casa frîndea e bolnavă; mi-a făcut impresia că amîndouă aveau relațiile, înalte "ale lui Ziller și mîncău mi se pare și de Visoianu. Mîncău au au făcut impresia unor rusoaice albe refugiate după revoluție la noi. Pe Violeta Stark am văzut-o apoi la Editura de Stat unde a luat de tre'o două ori unele traduceri din rusă; am aflat atunci că traduce împreună cu Jonel Jiașu care îi este sora frate sau sora apropiată. Pe aceasta am-l vădusem în ciudații lui la Ziller și aici atunci când am fost la ea acasă.

Printre prietenii obișnuiți care erau și prietenii familiei lui Ziller, venea des acasă un magistrat Titus Răpăanu care a fost un timp și în aparatul biroului de Justiție; tot din această categorie de prieteni ai familiei făcea parte și Nicușor după industria pe care Ziller îl găsea în afaceri și cănuia îl separea, temile lui economice și politice.

O singură dată am văzut un cetățean străin pe care Ziller mi l-a recomandat și drept corespondent revoluționar englez și care ar fi revoluționar sarda fiindcă nu este chiar englez ci o amestecătură de englez și indian. A mai avut în casa lui Ziller, un timp, Hauri Stahl pe care știu că Ziller l-a ajutat și să revadă cursul de sociologie și un timp am văzut și pe Coza Moscovici pentru care Ziller intervenea la Patascanu să-i aducă acasă, în țară, pe sora ei Paul Moscovici care se afla într-o închisoare din Uniunea Sovietică pentru crime de război pe teritoriul

Ana Osuna

Henrichie ocupat (era conducătorul unui ghetou) Tot în
 casa lui Tiller am cunoscut-o pe Maria Panu, care a
 venit de câteva ori cu Vera Călin; din discuții se făcea
 că se cunosc bine de multă vreme; deosemeni am cunoscut
 pe Florin Teodorescu funcționar de răspundere la Finante.
 Tiller mi-a spus că l-a folosit pe Florin Teodorescu ca
 „tehnic” pentru actiunea de 23 August fiindcă avea
 mașină proprie cu care transporta pe „conspiratori”
 făcând el singur pe șoferul. Deși nu am venit în casă
 la noi, știu că Tiller se întâlnea foarte des, aproape
 în fiecare seară când nu era în vizită la alții, cu
 trei cătăni; în primul Haruchiu, un Românesc din
 familia gazetărilor și un avocat stonist de frunte al cărei
 nume nu-l rețin (parea unui amintea că avea un nume cu
 răsunet de coreu spaniol) la acestia se vedea în
 locuința lui Virgil Schuller, un vecin dela etajul IV
 care aproape în fiecare seară îl cânta pe Tiller și-l
 portea sus. Tiller mi-a mai semnalat odată că
 Amiga Schuller îl purta mereu și vie la stăruie pe
 stea de vorbă cu „nenea Max” (un cunoscut alt nume)
 deși aceasta știe că el nu-l poate suferi fiindcă
 este unul din vechii gazetari care a fost și agent
 de siguranță.

Tehnică și mai semnalez că odată când am fost la
 Violeta Stark și Vera, acestea din urmă l-au întrebat
 pe Tiller dacă îl mai vede pe Voica. Când am plecat
 de acolo l-am întrebat pe Tiller cine este acest Voica
 și mi-a spus un vechiul nescutit dege un coleg
 de gimnaziu. Tiller mi-a povestit că Voica a fost un

legionar fanatic dar că el așa l-a iubit și apreciat încât cu
nu știu ce ocazie când Soica era urmasul de autorescru,
Tilber i-a înlesnit să se ascundă. De atunci însă, iar nu
l-am mai auzit povestind de Soica.

Aceasta mi este declarația pe care o sustin și
semer

10/9 1951 București.

Ana Stănu

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata ANA NAUM născută în 17 Iunie 1914 la Iași, domiciliată în Str. Dionisie Lupu Nr.2, declar următoarele :

În anul 1946, când am fost mai mult în București, am observat că ZILBER mergea foarte des seara la un vecin al nostru dela Etajul IV cu numele de VIRGIL SCHULDER.- De obicei seara după ora 10-11 și câteodată chiar mai târziu, SCHULDER îi telefona și-l chema sus să mai stea de vorbă.- Sus știu că se adunau de obicei, în afară de soții SCHULDER, următorii : inginerul HARMELIN, un BRANISTEANU din familia ziariștilor, un avocat fruntaș sionist cu numele de BENVENISTI și câteodată mai veneau niște vecini din bloc surorile CHIURTU și soții CONSTANTINESCU.-

ZILBER răspundea acestor invitații foarte prompt și adesea nici nu mai pierdea timpul să se îmbrace ci mergea în pijama și halat.- După câte știu aceste relații nu erau noi ci le cultivase și în timpul războiului, când tot așa era musafirul obișnuit al lui SCHULDER la care veneau cei mai sus numiți.-

Am aflat despre vizitele obișnuite ale lui HARMELIU, BRANISTEANU și BENVENISTI la SCHULDER din discuțiile lui ZILBER care îmi spunea că SCHULDER nu-l amuză, este un om foarte simplu, dar îi plac discuțiile cu musafirii lui SCHULDER.- Tot la SCHULDER, ZILBER mai întâlnea pe un tânăr avocat al cărui nume nu-l rețin și (l-am văzut odată cu soția în casa lui PUIA, nevasta fostului asociat de afaceri al lui LUFAS) care mi se pare că era tot din familia BRANISTENILOR.-

ZILBER îmi mai spunea că îl interesează casa lui SCHULDER fiindcă poate auzi radio(noi nu aveam aparat)și îl interesau știrile dela posturile străine (Anglia,America,Franța).- Dealtfel așa îmi explica și orele târzii la care se întorcea acasă, căci audițiile de noapte erau mai clare.-

ZILBER a continuat să frecventeze casa lui SCHULDER și după excludere și chiar mult mai des căci nu mai avea alte

vizite de făcut deoarece era izolat.-

Așa cum am arătat mai sus se ducea deobiceiul târziu seara și se întorcea noaptea după ora 1 și câteodată chiar aproape de ora 2.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss/. ANA NAUM

14 Septembrie 1951

Declarație

Subsemnata Ana Tauru născută în 17 Iunie 1916 la Lax, domiciliată în str. Dionisie Lupu 52, declar următoarele:

În anul 1966 când am fost mai mult în București am observat că Lilber mergea foarte des seara la un vecin al nostru dela etajul IV ca numele de Virgil Schulder. De obicei seara după ora 10-11 și câteodată chiar mai târziu, Schulder îi telefona și-l chema pe să mai stea de vorbă. Las stiu că n'adunau de obicei în afara de soția Schulder, arătorii: inginerul Harwekin, un Brănișteanu din familia sîrăștilor, un avocat frumoz, dionist cu numele de Beurenisti, și câteodată mai oarecuieste vecini din bloc marile Chiurte și soția Constantinescu.

Lilber răspundea acestor invitații foarte prompt și adesea nici nu mai pierdea timpul să n'întrease și mergea în pijama și halat. După câte stiu aceste relații nu erau noi ci le cultivase și în timpul războiului când tot așa era marea frumozie obișnuit al lui Schulder la care veneau cei mai sus numiți.

Am aflat despre vizitele obișnuite ale lui Harwekin, Brănișteanu și Beurenisti la Schulder din discuțiile lui Lilber care îmi spunea că Schulder nu-l amuza este un om foarte simplu, dar îi place discuțiile cu murafirii lui Schulder. Tot la Schulder Lilber mai mîntănea pe un tînăr avocat al cărui nume nu-l pot fi și (l-au văzut odată și soția în casa lui Duia, nevastă fostului asociat de afaceri al lui Lupu) care mi se pare că era Ana Tauru

tot din familia Brănișteilor.

Lilber îmi mai spunea că îl interesează casa
lui Schuller fiindcă poate auzi radio (noi sunam aparat)
și îl interesau știrile de la posturile străine (Anglia, Franța,
Franța) Dealtfel așa îmi explica și multe țărâni la care
se întorcea acasă, căci auditive de noapte, erau mai
clare.

Lilber a continuat să frecventeze casa lui Schuller
și după excludere și chiar mult mai des căci nu mai
avea alte vizite de făcut deoarece era izolat.

Așa cum am arătat mai sus se ducea deshicu
țării sara și se întorcea noaptea după ora 1
și câteodată chiar aproape de ora 2.

Acasta îmi este declarația pe care o sustin
și semnez

14 Septembrie 1951.

Ana Saum

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata ANA NAUM, născută în Iunie 1914 la Iași, domiciliată în Str. Dionisie Lupu Nr.2, declar următoarele :

Dintre relațiile cele mai apropiate ale lui ZILBER, cunosc pe acelea cu PATRASCANU și cu soția lui.-

Prima dată când am aflat de aceste relații, a fost înainte de 23 August când i-am întâlnit odată în casă la ZILBER.

După 23 August am aflat de la ZILBER că PATRASCANU a fost legătura lui de Partid cu care a organizat împreună lovitura de la 23 August.- ZILBER mi-a spus că PATRASCANU a părăsit domiciliul obligator pe care îl avea la Poiana Tapului și s'a stabilit în București ca să poată conduce și organiza această acțiune și că și înainte de 23 August se vedeau, în acest scop aproape zilnic, mai ales în casa lui TOROSIAN pe care o foloseau drept casă conspirativă.-

După 23 August, am observat că relațiile s'au menținut și că aceste relații au și un caracter de relații personale și nu numai de muncă.- Am observat aceasta cu următoarea ocazie ; cam pe la sfârșitul lui Septembrie, după ce promisem prin Apărare pe deținuții politici din închisori, am vrut să mă duc să mă odihnesc câteva zile.- Mi s'a oferit prilejul să mă duc la Predeal la sanatoriul lui POPPER dar trenurile nu prea circulau regulat.- ZILBER a vorbit cu PATRASCANU și acesta s'a oferit să mă ducă cu mașina lui la Predeal, el oprindu-se la Poiana Tapului și pe drum atât PATRASCANU cât și soția lui vorbeau despre ZILBER cu nuanțe de intimitate (îi spuneau Beluțu).- După mutarea mea la ZILBER, am început să cunosc mai amănunțit aceste relații care erau și de ordin politic și de ordin personal.-Deși aceste relații nu pot fi despărțite pentru că la fiecare întâlnire a lor discutau probabil și probleme politice voi încerca totuși în declarația mea să le împart în două:

Relații politice : După câte știu eu, PATRASCANU i-a înlesnit lui ZILBER să se confirme membru de Partid și să-și creeze o serie de relații la C.C. al P.C.R.-Astfel știu că înainte de plecarea mea în Moldova, discutând cu ZILBER problema cu toți membrii de Partid din ilegalitate, trebuie să-și reconfirme situația de Partid, i-am atras atenția că din cât îl cunosc eu nu cred că locul lui este în Partid, ci l-am sfătuit să intre întâi la muncă, să se disciplineze și apoi să vorbească despre situația de Partid.- Când m'am întors din Moldova, l-am găsit însă cu situația de Partid reconfirmată și mi-a spus că pricând vreau să mă întorc din Moldova el va aranja prin PATRASCANU la C.C., să fiu readusă și dată la altă muncă mai plăcută.-

În adevăr după vre-o șase luni, după ce se constituise Comitetul Regional, am rugat pe ZILBER și acesta mi-a comunicat să mă întorc și să mă prezint la cadre la C.C. să primesc altă muncă.- Stiu precis că acest lucru l-a aranjat ^{prin} PATRASCANU, eu nu m'am prezentat la C.C. ci la tov. OFELIA MANOLE care mă trimise-se în Moldova și care mi-a spus că va aranja ca să rămân la muncă la Apărare.- Dintre relațiile politice directe cu C.C., pe care bănuiesc deasemeni că i le-a înlesnit PATRASCANU este faptul că tot la întoarcere deși ZILBER făcea parte dintr-o celulă dela Institut subordonată Sectorului, l-am găsit însă lucrând cu resortul financiar central (DEUTSCH ALEXANDRU, CALMANOVICI, Ing. HARTSTEIN, MARTIN SIMCA, și știu că avea relații foarte strânse și cu PANTIUSA și cu MIREL dela Cadre).-

Atunci când PATRASCANU s'a întors dela Moscova și și-a reluat postul de ministru al Justiției (ZILBER îmi semnalase că în timpul absenței lui PATRASCANU, MAURER a făcut intrigi ca să fie el numit în această funcțiune) știu că ZILBER era foarte activ în a-i recomanda cadre.- Eu știu numai de magistratul PULOPOI și TITUS RAPEANU, dar prin aceștia care erau cadre vechi, știa că ZILBER îi tot recomanda mereu pe alții.- Deasemenea mai știu că ZILBER îi tot sugera lui PATRASCANU ca să dea drumul la diferite legi.- Stiu astfel că ZILBER îl acuza pe PATRASCANU că nu rezolvă problemele ivite în urma prigoanei rasiale din timpul războiului și că târăgănează atunci când este vorba să acorde schimbările de nume.- ZILBER spunea despre PATRASCANU că este puțin antisemit și că la eventuale alegeri, burghezia evreiască și în general populația evreiască va ține cont de aceste manifestări.- ZILBER era informat și de PATRASCANU și de PULOPOI și RAPEANU, de toate problemele Ministerului de Justiție.-

Tot în 1945, cred, atunci când au trebuit să fie numiți administratori unici la întreprinderi, știu dela ZILBER că PATRASCANU a fost numit de Partid să se ocupe de acest lucru.- În această perioadă ZILBER îi tot dădea lui PATRASCANU liste de oameni ce pot fi numiți administratori, iar ZILBER avea lista acestor întreprinderi și oferea prietenilor pe cele care i se păreau cele mai avantajoase.- Atunci știu că l-a numit pe NAVODARU la Universul, pe VLASOPOL la societatea de filme, mi se pare, și în general și-a plasat pe toți cei din jurul lui.-

După multă vreme ZILBER mi-a spus că PATRASCANU i-a reproșat odată că oamenii recomandați de el s'au dovedit fie necorespunzători, fie necorecți.- ZILBER mi-a spus că el a fost numit la CEC tot datorită lui PATRASCANU.-

În general tot timpul ZILBER îmi afirma că PATRASCANU este legătura lui oficială pe linia C.C.- După demascarea lui ZILBER acesta mi-a spus că nu poate să fie nimic serios, ci numai o neînțelegere, fiindcă PATRASCANU ca legătură oficială a lui a fost informat despre tot ce făcea.- Stiu că ZILBER discuta cu PATRASCANU toate problemele politice la ordinea zilei și că îi ajuta și corecta tot ce scria ; astfel știu că ZILBER vedea articolele, discursurile, conferințele și cărțile pe care le scria PATRASCANU.-

Relații personale : În afară de aceste relații pe care eu le știam ca relații de muncă, ZILBER întreținea și relații de prietenie cu soții PATRASCANU.- Astfel nu era zi în care să nu fie măcar odată cu PATRASCANU; cel mai adesea mergea seara, dar de multe ori l-am auzit telefonându-i și la alte ore și anunțându-l că are lucruri urgente să-i comunice.- Trebuie să arăt că nu discuta cu el niciodată la telefon, ci chiar dacă PATRASCANU insista.- ZILBER îi răspundea : "Lasă că trec pe la tine să-ți spun".- Dealtfel chiar când am fost cu el de 2-3 ori la PATRASCANU acasă, nu i-am auzit niciodată discutând ci se retrăgeau, la insistențele lui ZILBER, în birou, și discutau acolo.- ZILBER era informat de tot ce se petrecea în casa lui PATRASCANU, dela durerile de gât ale lui ELENA PATRASCANU până la dificultățile, pe care spunea el, i le creiază coana LUCRETIA, mama lui PATRASCANU care umbla să facă intervenții în numele fiului ei.- ZILBER era atât de intim în casa lui PATRASCANU încât cunoștea ce "lipsuri" are garderoba ministrului, ce lipsuri mai trebuiau împlinite la casa pe care și-o clădeau la Snagov, ce dificultăți întâmpină ELENA PATRASCANU în activitatea ei la teatrul de păpuși.- ZILBER

fi împrumuta bani dacă avea nevoie, fi dădea adrese lui ELENA PATRASCANU unde să târguiască lucrurile necesare, etc.- Cu toate aceste relații care aveau un aspect de mare intimitate, ZILBER mi-a spus că PATRASCANU nu-l invită niciodată când are musafiri (afla despre aceste vizite și dela femeia lor de serviciu)"oficiali" adică alții decât LENA CONSTANTE, HARRY BRAUNER, TOROSIAN, băieții dela Statistică și atunci când am fost și eu în casă mi-a făcut impresia că pe PATRASCANU îl deranjează unele insistențe ale lui ZILBER de a discuta separat cu el.-

Odată i-am atras atenția chiar eu personal lui ZILBER că relațiile lui cu PATRASCANU încep să depășească limitele unei prietenii tovarășești dela egal la egal și devin niște relații slugarnice.- Acest lucru i l-am spus cu următoarea ocazie : în primăvara lui 1946, ZILBER ieșea foarte des cu ei, Duminică fie la Poiana Tapului, fie la Snagov.- După ce îi reproșasem că nu mă anunță din vreme să știu și eu cum să-mi aranjez Duminicile, odată m'a anunțat de Sâmbătă că a doua zi merge cu soții PATRASCANU la Snagov.- Am aranjat atunci și eu cu niște tovarăși dela Apărare să mergem Duminică la Bușteni.- Sâmbătă seara, foarte târziu, ZILBER a primit un telefon dela PATRASCANU că nu-l mai ia la Snagov.-

Duminică dimineața devreme am anunțat și eu la Apărare că nu merg la Bușteni ci rămân acasă.-

Peste puțină vreme ZILBER primește din nou un telefon dela PATRASCANU care îl cheamă din nou la Snagov, iar acesta deși știa că eu mi-am contramandat plecarea mea din cauza lui, nici nu încearcă să refuze, ci se dă repede jos din pat se îmbracă și pleacă.- Atunci i-am spus ce cred eu despre relațiile lui slugarnice față de PATRASCANU, care poate să-l cheme oricând, care poate să-l decommande oricând, care îl folosește câteodată ca pe un secretar particular sau impresar.- A recunoscut că PATRASCANU nu este totdeauna foarte delicat, dar în fond sunt relații foarte apropiate între ei și că el îl socotește totuși cel mai bun prieten al său.-

Acelaș gen de relații am observat și la Paris.- ZILBER era mereu în apartamentul lui PATRASCANU, dar n'au ieșit împreună după câte îmi amintesc eu, decât o singură dată în ziua de 23 August când în afară de soții PATRASCANU nu mai era decât ZILBER, TOROSIAN și cu mine.-

In perioada când ZILBER era anchetat de Comisia de Control și după excludere, știu că ZILBER s'a mai văzut cu PATRASCANU dar nu la acesta acasă ci la LENA CONSTANTE care îi mijlocea aceste întrevederi.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss/. ANA NAUM

15 Septembrie 1951, București.-

Declarație

Subsemnatul, Iușă Iușu, născut în 17 Iunie 1914 la Tâș, domiciliat în str. Dionisie Lupu Nr. 2, declar următoarele:

Dintre relațiile cele mai apropiate ale lui Zilber cunosc pe acela cu L. Patrascanu și cu soția lui.

Prima dată când am aflat de aceste relații a fost înainte de 23 August când i-am întâlnit odată în casă la Zilber.

După 23 August am aflat de la Zilber că Patrascanu a fost legătura lui de Partid cu care a organizat împreună lăstăra delu 23 August. Zilber mi-a spus că Patrascanu a părăsit domiciliul obligator pe care îl avea la Poiana Tapului și s'a stabilit în București ca să poată conduce și organiza această acțiune și că și înainte de 23 August se vedeau, în acest scop aproape zilnic, mai ales în casa lui Torroian pe care o foloseau drept casă conspirativă.

După 23 August am observat că relațiile s'au menținut și că aceste relații au și un caracter de relații personale și nu numai de numă. Am observat aceasta cu următoarea ocazie; cam pe la sfârșitul lui Septembrie, după ce primiserăm prin spărar pe deșeurile politice din închisori, am avut să ne ducă să mă ducem câteva zile. Lei s'a oferit prilejul să mă ducă la Predeal la sanatoriul lui Popper dar tremurile nu prea circulau regulat. Zilber a vorbit cu Patrascanu și acesta s'a oferit să mă ducă cu mașina lui la Predeal, el opriindu-se la Poiana Tapului și pe drum stăt Patrascanu cât și soția lui vorbeau dege Zilber cu înainte de intimitate (și spunea Zilber). După întoarcerea mea la Zilber am început să cunosc mai amănunțit aceste relații care erau

și de ordin politic și de ordin personal. Deci aceste relații
nu prea pot fi despărțite pentru că înțelegerea întărită a lor
discutăm probabil și probleme politice vom încerca totuși în
declarația mea să le împart în două:

Relații politice După câte știu eu, Patrascanu i-a
înlesnit lui Tîlber să se confirme membru de Partid și
să se creeze o serie de relații la C. C. și la P. C. R. Astfel
știu că înaintea de plecarea mea în Moldova, discutând
cu Tîlber problema să tot membrii de partid din ilaga-
ritate, trebuie să se confirme situația de partid, i-am
atras atenția că din cât îl cunosc eu nu cred că locul
lui este în Partid ci l-am sfătuit să intre într-o
muncă, să se disciplineze și apoi să urbească depre
situația de Partid. Când mi-am întors din Moldova
l-am găsit încă în situația de Partid reconfrunțat
și mi-a spus că oricând mergea pe una dintre
Moldova el va aranja și prin Patrascanu la C. C.
să fie readusă și dată la altă muncă mai plăcută.

În acestor după orele seara lui după ce se constituie
Comitetul Regional, am rugat pe Tîlber și acesta mi-a
comunicat să mă întorc și să mă prezint la cadre la
C. C. să primesc altă muncă - Știu precis că acest
lucru l-a aranjat prin Patrascanu / eu nu m'am preze-
ntat la C. C. și la tovarășul Gheorghe Ibrăndă care mă
trimitea în Moldova și care mi-a spus că va aranja
sa să rămân la muncă la Spăvaru) Dintr-o relație
politice directe cu C. C. pe care l-am cunoscut deosebit
le-a înlesnit Patrascanu este faptul că tot la întoarcere
deci Tîlber făcea parte dintr-o celulă de la Institut
subordonată sectorului, l-am găsit încă luând pe
resortul financiar central (Deutsch Alexander, Calusarovic,
ing. Hartstein, Martin Simca, și știu că avea relații foarte
strănuie și cu Pantușev și cu Iuril dela Cadre.)
Atunci fiind Patrascanu s'a întors dela Moscova și
Așa s'a auzit

și și-a reluat postul de ministru al Justiției (Zilber îi recomandase că în timpul absenței lui Patrașcanu, Kanner a făcut intrigi ca să fie el numit în această funcție), știu că Zilber era foarte activ în a-i recomanda cadru. Cu știu numai de magistratul Pulopol și Titus Rășcanu dar prin acestia care erau cunoscuți, știu că Zilber îi tot recomanda mereu pe alții. Deosebit de mult îi tot sugera lui Patrașcanu ca să dea drumul la diferite legi. Știu astfel că Zilber îl acuză pe Patrașcanu că nu rezolvă problemele ivite în urma prigoanei variabile din timpul războiului, și că trăgăneașă atunci când este vorba să acorde schimbările de nume. Zilber spunea despre Patrașcanu că este puțin antisemit și că la eventuale algerii burghezia eвреască și în general populația eвреască va ține cont de aceste manifestări. Zilber era informat și de Patrașcanu și de Pulopol și Rășcanu de toate problemele Ministerului de Justiție.

Tot în 1945, cred, atunci când au trebuit să fie numiți administratori unicii la întreprinderi, știu de la Zilber că Patrașcanu a fost numit de Partid să se ocupe de acest lucru. În această perioadă Zilber îi tot dădea lui Patrașcanu liste de oameni pe care să fie numiți administratori, iar Zilber avea lista acestor întreprinderi și ofera prietenilor pe cele care îi se păreau cele mai avantajoase. Atunci știu că l-a numit pe Stăvrescu la Universal, pe Plasopol la o societate de filme, și se pare, și în general și-a plasat pe toți cei din jurul lui. După multă vreme Zilber mi-a spus că Patrașcanu i-a reproșat data că oamenii recomandați de el s'au dovedit fie necorespunzători, fie necorescți. Zilber mi-a spus că el a fost numit la C.E.C. tot datorită lui Patrașcanu. În general tot timpul Zilber îmi afirmă că Patrașcanu este legătura lui oficială pe linia C.C. După demascarea lui Stăvrescu

lui Zilber, acesta nu-și spusă că nu poate să fie
nimic serios, și numai o neînțelegere, fiindcă
Patrașcanu cu legătura oficială a lui a fost infor-
mat despre tot ce făcea. Altfel Zilber discuta
cu Patrașcanu toate problemele politice la ordinea
zilei și ca să îi ghida și corecta tot ce scria; astfel
știu că Zilber vedea articolele, discursurile, confinan-
țele și cărțile pe care le scria Patrașcanu.

Relații personale. În afara de aceste relații pe
care eu le știu ca relații de muncă, Zilber întreținea
și relații de prietenie cu soții Patrașcanu. Astfel eu
era și în case să nu mi se măcar odată la Patrașcanu;
cel mai adesea mergea săara dar de multe ori
l-am auzit telefonându-i și la alte ore și anunțându-l
că are lucruri urgente să-i comunice. Trebuie să
arăt că nu discuta cu el niciodată la telefon, ci
chiar dacă Patrașcanu insistă, Zilber îi răspunde
las că te-a pe la tine și-l spun. Răspunsul chiar
când am fost cu el de 2-3 în casă la Patraș-
canu nu i-am auzit niciodată discutând și se
retrăgeau, la insistențele lui Zilber, în birou, și
discutau acolo. Zilber era informat de tot ce se
petrecea în casa lui Patrașcanu, de la surzile
de gât ale lui Elena Patrașcanu până la difi-
cultățile, pe care spunea el, i le crea mama
Lucretia, mamei lui Patrașcanu care umbla să
pună intervenții în numele fiului ei. Zilber era
atât de intim pe casa lui Patrașcanu încât
cunoștea ce „lipuri” are guvernarea ministrului
Aure Stancu

se lizuri mai trebuie împlinite la casa pe care
 și-o clădeau la suagor, ce dificultăți întâmpina
 Elena Patrascanu în activitatea ei la teatrul de
 păpuci. Lilher îi împrumuta bani dacă avea
 nevoie, îi dădea adrese lui Elena Patrascanu
 unde să târguiască lucrurile necesare, etc. Cu toate
 aceste relații care aveau un aspect de mare intimi-
 tate Lilher mi-a spus că Patrascanu nu-l învita
 niciodată când are musafiri (afla despre aceste vizite
 și dela fumeia lor de serviciu) "oficiali" adică alti-
 decît Eva Constante, Hari Brauner, Torodan, băieții
 dela Statistică și alții când au fost și eu în casă mi-a
 făcut impresia că pe Patrascanu îl deranjaseră unele
 insistențe ale lui Lilher de a discuta raportul cu el.

Odată i-am atras atenția chiar eu personal lui
 Lilher că relațiile lui cu Patrascanu încep să depă-
 șească limitele unei prietenii tovarășești dela egal la
 egal și devin niște relații șugarnice. Acest lucru
 i l-am spus cu următoarea ocazie: în primăvara lui
 1946 Lilher ieșea f. des cu ei Duminișă fire la Poiana
 Tapului fire la suagor. După ce îi reproșasem că
 nu mi anunță din vreme să știu și eu cum să-i
 aranjez duminișele, odată m'a anunțat de sâmbătă
 că a doua zi mergea cu soția Patrascanu la
 suagor. Am aranjat atunci și eu cu niște tovarăși
 dela Apărare să mergem Duminișă la Butești. Sâmbătă
 seara, foarte târziu, Lilher a primit un telefon
 d-lui Patrascanu că nu-l mai ia la suagor.
 Duminișă din neastea deoseme am anunțat și eu la
 Apărare că nu merg la Butești ci rămân acasă.
 Peste puțină vreme Lilher primește din nou un
 telefon dela Patrascanu care îl cheamă din nou la
 suagor, iar acesta deși știa că eu nu-am
 mai venit

continuuând pe aceeași cale mea din cauza lui, nici
 nu încercă să refuze, ei se dau repede jos din pat, se
 înclină și pleacă. Atunci i-am spus ce cred eu
 despre relațiile lui slugarilor față de Patrascanu care
 poate să-l cheame oricând, care poate să-l desemneze
 oricând, care îl folosește câteodată ca pe un secretar
 particular sau impresar. Apreciez că Patrascanu
 nu este totdeauna foarte delicat dar în fond sunt
 relații foarte apropiate între ei și că el îl soco-
 teste totuși cel mai bun prieten al său.

Așadar, gen de relații am observat și la Paris. Liller era
 mare în apartamentul lui Patrascanu, dar n-au ieșit
 împreună, după câte îmi amintesc eu, decât o singură
 dată în ziua de 23 August când în afara de soții
 Patrascanu nu mai era decât Liller, Torosian și eu
 mine.

În perioada când Liller era anchetat de Comisia de
 Control și după închiderea știu că Liller s'a mai văzut cu
 Patrascanu dar nu la această ocazie ci la Luna
 Constante care îi mijlocia aceste întrevederi.

Peasta înui este declarația pe care o

Austin și Sever

Ava Stancu

15/9 1951 București

DECLARAȚIE

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914, la Iași, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 2, declar următoarele:

După arestarea lui ZILBER în Februarie 1948 mi s'a comunicat de către Cadrele C.C. (PONORAN) că am fost scoasă din activul de partid și să merg la muncă în producție. Mi s'a spus să-mi găsesc eu un loc și să întreb apoi la cadre dacă pot merge.

După vre-o trei luni, cu aprobarea C.C. am intrat la Editura de Stat ca redactor politic. La Editură era director PETRE NAVODARU pe care îl cunoscusem la ZILBER și care atunci când m'am prezentat la el să-i cer de lucru a fost imediat de acord, editura fiind în dezvoltare și în căutare de cadre. El a avut atunci față de mine o atitudine foarte binevoitoare și i-am fost chiar recunoscătoare; m'a consolatat și m'a liniștit arătându-mi că s'a mai întâmplat astfel de cazuri și că pe urmă s'a dovedit că omul suspectat a fost un om cinstit.

NAVODARU a chemat jos pe SILVIAN IOSIFESCU care era atunci șef redactor pentru literatura română și m'a predat lui. Acesta mă cunoștea tot dela ZILBER; era stabilit că voiu face verificarea politică a manuscrisurilor ce merg la tipar fie că sunt opere originale, fie că sunt traduceri.

La Editură am găsit foarte puțini salariați și îi cunoșteam aproape pe toți. Astfel am găsit acolo, în afară de IOSIFESCU, pe VERA CALIN, HENRI VALD, GULIAN, EUGEN SCHILERU și VIRGIL SCHULLER. Primii lucrau în redacții, iar ultimii doi la secția publicitate; SCHULLER a fost dat afară curând după venirea mea. Am lucrat în redacție din Mai până în toamnă conlucrând foarte bine cu IOSIFESCU și VERA CALIN, care erau șefii mei direcți. IOSIFESCU și VERA CALIN m'au întrebat odată imediat după venirea mea dacă știu ceva despre ZILBER. La răspunsul meu negativ n'au mai vorbit niciodată cu astfel de întrebări; îmi spuneau însă pe nume și se purtau, îmi făcea impresia, cu anumite menajamente față de mine.-

În toamnă, NAVODARU a plecat la muncă în altă parte și la editură au venit doi directori noi (cred că în Septembrie) Cam prin luna Octombrie, spre sfârșitul lunii, conducerea editurii mi-a propus un post de conducere. Am rugat să se intereseze

la C.C. dacă pot lua muncă de răspundere, fiindcă deși sunt membru de partid am fost sancționată și deci nu pot accepta nici o muncă fără aprobare specială. Conducerea Editurii mi-a dat răspuns că pot primi muncă pe linie profesională și am devenit șefa sectorului literar, având de data aceasta în subordine pe VERA CALIN, SILVIAN IOSIFESCU și HENRI VALD. Preluând munca de conducere am început să cunosc și unele aspecte care ca simplu redactor nu le-am cunoscut. Astfel s'a dovedit că IOSIFESCU, VERA CALIN și SCHILERU, prestau mult mai puține ore de serviciu decât cele legale și așa destul de puține (8.1/2 - 13) și că în timpul acestor ore mai lucrează și lucrări proprii și că în afară de salariu lua seră sume foarte mari drept avansuri pentru diferite traduceri pe care se angajaseră să le predea editurii. SCHILERU avea după câte îmi amintesc eu un avans de vre-o 200.000 lei pentru diferite traduceri ale căror termene de predare le depășise de mult; angaja mereu alte lucrări noi pentru care lua avansuri, fără să predea nimic din angajamentele vechi. VERA CALIN avea și ea două traduceri din Dickens și o a treia în colaborare cu IOSIFESCU pentru Roman-Roland.

Soția lui IOSIFESCU figura și ea cu 2-3 traduceri dela secția pentru tineret. Conducerea editurii mi-a semnalat aceste cazuri pe care le-a caracterizat drept "familianisme" și mi-a atras atenția să introduc atât disciplina în ce privește orariu de muncă cât și disciplina în problemele financiare.-

Din momentul preluării muncii de conducere și a introducerii disciplinei, relațiile între mine și colaboratorii din redacții au devenit încordate. IOSIFESCU, VERA CALIN, HENRI VLAD, care făceau parte din sectorul meu, au început să-mi crezeze dificultăți și să facă un fel de abstracție. S'au plâns de câteva ori direcției că nu pot colabora cu mine și apoi pe rând, sub diferite pretexte, au demisionat din editură. Noi am încercat să-i reținem dar deși dădeau diferite pretexte asupra cauzelor demisiei, până la urmă am aflat dela ceilalți colaboratori că toți au spus că pleacă din cauza mea, că sunt prea rigidă și sectară și că și scriitorii se plâng că nu mai dau avansuri și nu am înțelegere pentru dificultățile muncii de creație. După un timp VERA CALIN a trecut la muncă la Editura Uniunii Scriitorilor și când unul din directorii Editurii de Stat a trecut și el la muncă acolo VERA CALIN l-a primit cu rezerve, amintindu-i că face parte din echipa care a susținut politica mea rigidă și sectară dela Editura de Stat. Chiar acum câteva luni VERA

CALIN a venit din nou la Direcția Generală, de data aceasta să se plângă că a persecut. Directorul general adjunct a controlat afirmațiile ei și s'a dovedit că nu aveam nici un fel de amestec în unele măsuri luate de Direcție și care i s'au părut ei că sunt manifestări ostile la persoana ei.

Am semnalat și la Editura de Stat și la Direcția Generală, șefilor mei ierarhici că eu bănușc că "abstracția" acestor elemente față de mine își are originea în relațiile vechi încordate care se creaseră între noi, atunci când am interzis accesul lor în casă, lucru pe care ZILBER probabil le-a comunicat și lor.

Trebue să mai semnalez că în afară de dificultățile cu această echipă, am mai moștenit de la NAVOLARU o secție intitulată de "documentare" în care erau angajați o serie de elemente întoarse din Uniunea Sovietică, ca: A. DUMERAY, ing. COZIN HERBERT, STRASUN LEONID, GRANIC MIHAIL, MARTANOVA, dr. ROZENBERG, ELENA CELAC.

Această secție mi-a fost dată mie spre îndrumare și control și am observat o serie de manifestări de genul celor semnalate și în redacții. Toți își luau de lucru acasă, predau redacțiilor lucru prost făcut care deși plătit odată trebuia să-l dăm din nou la lucru, etc. Am mai observat la toată echipa o atitudine ostilă U.S. în genul "lasă că noi am fost acolo și știm ce se întâmplă". Nu participau la viața politică socială a Editurii. Dealtfel, ^{în timpul} lui NAVOLARU nici n'a existat organizație de partid și sindicat și le-am organizat abia în toamna lui 1948. Nu am putut să-i prindem cu nimic concret dar conducerea Editurii a fost de acord să spargem "gașca".

Am desființat această secție iar pe oameni, după gradul lor de calificare, i-am trecut în diferite redacții, lucru posibil dat fiind dezvoltarea mereu crescândă a Editurii.

Mult timp după desființarea secției, ajungeau încă la noi diferite zvonuri că aceștia au un fel de trust al traducerilor (în special mi s'a semnalat cazul lui GRANIC) și că nu dau de lucru decât celor care își împart drepturile cu dânsii. Precizez că concret nimeni din noi nu a reușit să capete de la cineva vre-o declarație în acest sens.-

GRANIC în cele din urmă a fost lăsat să plece din Editură. COZIN și STRASUN au trecut cu secția lor tehnică la Editura Tehnică iar MARTANOVA a fost dată afară din Editură și cadrele mi-au demnlat că s'a dovedit a fi un element dușmănos.-

Mai trebue să semnalez că abia pe la jumătatea anului 1949, am descoperit că un salariat al Editurii (corector) BURILEA-

NU HENRI, pe care îl cunoșteam din Vapniarca drept un element dușmănos, provocator, avea un dosar "curat" la secția de cadre a editurii care s'a înființat și ea abia după plecarea lui NAVODARU la sfârșitul anului 1948.-

Acuma revăzând toate aceste "întâmplări" pe care le puneam pe socoteala faptului că NAVODARU era prea ocupat cu conducerea "Universului", mi-a venit în minte să bănuiesc că nu sunt simple "întâmplări".-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

ss/. ANA NAUM

15 Septembrie 1951, București

Declarație

Subsemnata Ana Tănuș, născută în 17 Iunie 1914 la Tâi, domiciliată în str. Dionisie Lupu 532, declar următoarele:

După creșterea lui Lilber în Februarie 1948 mi s'a comunicat de către Cardelu C.C. (Ponorau) că am fost scoasă din activul de partid și să merg la muncă în producție. Mi s'a spus să-mi găsesc eu un loc și să întreb apoi la cadre dacă pot merge.

După vre'o trei luni, eu aproaram C.C. am intrat la Editura de Stat ca redactor politic. La Editura era director Petre Năvodaru pe care îl cunoșteam la Lilber și care atunci când m'am prezentat la el și-i ceri de lucru a fost de binevoitor de acord, editura fiind în dezvoltare și în căutare de cadre. El a avut atunci față de mine o atitudine foarte binevoitoare și i-am fost chiar recunoscătoare; m'a consolat și m'a liniștit arătându-mi că s'a mai întâmplat astfel de cazuri și că pe urmă s'a dovedit că omul suspectat a fost un om cinstit.

Năvodaru m'a chemat jos pe Silviu Toișescu care era atunci șef redactor pentru literatura română și m'a prezentat lui. Acesta mă cunoștea tot dela Lilber; era stabilit că vom face verificarea politică a manuscriselor și merg la țipar fie ca sunt opere originale, fie ca sunt traduceri.

La editură am găsit foarte puțini salariați și îi cumpăram aproape pe toți. Astfel am găsit acolo, pe afară de Toișescu,

Ana Tănuș

pe Vera Călin, Henri Vald, Guliene, Eugen Schileru
 și Virgil Schulder - Primii lucrau în redacție iar ultimii
 doi la secția de publicitate; Schulder a fost dat afară
 curând după murea mea. Am lucrat în redacție din
 Mai până în toamnă conlucrend foarte bine cu Tonifescu
 și Vera Călin care erau șefii mei direcți. Tonifescu și
 Vera Călin m'au întrebat dacă imediat după murea mea
 dădă stiu ceva despre Lilber. L-a răspunsul meu negativ
 n'au mai reușit niciodată cu astfel de întrebări; îmi
 spuneau însă pe nume și se purtau, îmi făcea impresia,
 cu amănute meșugăvănțe față de mine.

În toamnă Năvodaru a plecat la muncă în alta
 parte și la editură au venit doi directori noi (când că
 în septembrie) Cam prin luna Octombrie, pe săptămâna
 luni, conducerea editurii mi-a propus un post de
 conducere. Am rugat să se intereseze la C.C. dacă pot
 lua muncă de răspundere fiindcă din sunt membru de
 partid am fost sancționată și deci nu pot accepta nici o
 muncă fără aprobare specială. Conducerea editurii mi-a
 dat răspuns să pot primi muncă pe linie profesională și
 am devotat sefa sectorului literar, având de data
 aceasta în subordine pe Vera Călin, Silviu Tonifescu
 și Henri Vald. Purcând muncă de conducere am început
 să cunosc și unele aspecte care era simpli redactori nu
 le-am cunoscut Astfel s'a dovedit că Tonifescu, Vera
 Călin și Schileru, prestatu mult mai puțin ore de serviciu
 decât cele legale și așa destul de puțină (8 1/2 - 13)
 și că în timpul acelor ore mai lucrează și lucrări
 proprii și că în afară de salariu luaseră sume foarte
 mari drept avansuri pentru diferite traduceri pe care
 se angajaseră să le predea editurii. Schileru avea după
 câte îmi amintesc se am avans de creș 200.000 lei
 pentru diferite traduceri ale căror termene de predare le
 depășise de mult; angaja unu alți lucrări noi pentru
 care s'au

03

care lua avansuri, fără să poată nimic în engajamentele
reale. Vera Călin avea și ea două traduceri din Dickens și o
a treia în colaborare cu Tosișescu pentru Romanul Roland -
Totuși lui Tosișescu figura și ea cu 2-3 traduceri sela
sectă pentru tinereț. Conducerea editurii mi-a semnalat
aceste cazuri pe care le-a caracterizat drept „fauvisme”
și mi-a atras atenția să introduc atât disciplina în
a privește orarul de muncă cât și disciplina în problemele
financiare.

Din momentul preluării muncii de conducere și a intro-
ducerii disciplinei, relațiile între mine și colaboratorii din
redacție au devenit încordate. Tosișescu, Vera Călin,
Henri Vald care făceau parte din sectorul meu, au început
să-mi creeze dificultăți și să facă un fel de obstrucție.
I-am plăcut de cătăra ori directorii că nu pot colabora cu
mine și apoi pe rând, sub diferite pretexte, au demisionat
din editură. Noi am încercat să-i returnăm dar dei dăteau
diferite pretexte asupra cauzelor demisiei, până la urmă am
afiat dela exilati colaboratori că toți au spus că pleacă din
cauza mea, că sunt prea rigidi și sectari și că și teritori
se plâng că nu vor dau avansuri și nu au înțeles pentru
dificultățile muncii de creație. După un timp Vera Călin
a trecut la muncă la Editura Unirii teritoriilor și când
unul din directorii Editurii de Stat a trecut și el la muncă
acolo Vera Călin l-a primit cu rezerve, amintindu-i că
făcuse parte din echipa care a susținut politica mea rigidă
și sectară dela Editura de Stat. Chiar acum cătăra lui
Vera Călin a venit din nou la Direcția Generală, de data
aceasta, și se plângă că o persecut. Directorul General Afimet
a controlat afirmațiile ei și s'a dovedit că nu aveam nici
un fel de ameste în unele mășuri luate de Direcție și care
i s'au părut ei că sunt manifestări ostile la persoana ei.

Am semnalat și la Editura de Stat și la Direcția
Generală, șefilor mei ierarhici că eu bănuiesc că obstrucția
Ana Samu

aceste elemente fătă de mine își ave originea în
relatiile vechi încordate care se creaseră între noi, atunci
sând am interzis accesul lor în casă, lucru pe care
Zilber probabil le-a comunicat și lor.

Trebuia să mai știm că în afară de dificultățile
cu această echipă, am mai moștenit dela Văvodaru o
secție intitulată de „documentare” în care erau angajați
o serie de elemente întoarse din Uniunea Sovietică ca:
A. Trumbavă, ing. Cozue Herbert, Stragun Leonid, Granie
Mihail, Martanovă, Dr. Rosenberg, Elena Celac.

Această secție mi-a fost dată mie spre îndrumare și
control și am observat o serie de manifestări de gaurd
celor semnalate și în redacție - Toți își luau de lucru
acasă, pedau redacțiilor lucru prost făcut care dori
plătit odată trebuia să dăm din nou la lucru, etc. Am
mai observat la toată echipa o atitudine ostilă US
în gaurd „lasi că noi am fost acolo și stăm pe se întâmplă”
nu participau la viața politică socială a editurii - Dealtfel
în timpul lui Văvodaru aici nu a existat organizație
de Partid și sindicat și le-am organizat abia în toamna
lei 1948. Nu am putut să-i prindem cu nimic concret dar
conștientizarea editurii a fost de acord să spargem „găse”.
Am desființat această secție iar pe oameni, după gradul
lor de calificare, i-am trecut în diferite redacții lucru
posibil dat fiind dezvoltarea muncii crescândă a editurii.

Mult timp după desființarea secției, ajungeau încă
la noi diferite zvonuri că aceștia au un fel de trust al
traducerilor (în special mi s'a semnalat cazul lui Granie) și
să nu dau de lucru decât celor care își împart drepturile
cu dărușii - Presiier săi concret nimicu din noi au a reușit
să capete dela cinema vre'o declarație în acest sens.

Granie în cele din urmă a fost lăsat să plece din
editură - Cozue și Stragun au trecut cu secția lor
tehnică la Editura Tehnică iar Martanovă a fost
- Elena Celac

dată afară din editură și cadrele nu au sunat că s-a
dovedit a fi un element dușmănos.

Nai trebuie să știm că abia pe la jumătatea
anului 1949 am descoperit că un salariat al Editurii
(corector) Burileanu Henri, pe care îl cunoșteam din
lăpuiasca drept un element dușmănos, provocator, care un
doar „curat” la rețea de cadre a editurii care s-a
înfuriat și ca abia după plecarea lui Săvârșan, la
sfârșitul anului 1948.

Auza revizând toate aceste „întâmplări” pe care
le puneam pe socoteala faptului că Săvârșan era prea
ocupat cu conducerea „Universului”, mi-a venit în minte
să bănuiesc că nu sunt simple „întâmplări”.

Aceasta îmi este declarația pe care o sustin, și
scurt.

Auza Stănu

15/9/1951 București

D E C L A R A T I E

Subsemnata ANA NAUM, născută la 17 Iunie 1914 la Iași, domiciliată în Dionisie Lupu Nr.2, declar următoarele :

Am cunoscut pe VIOLETA STARK în casă la ZILBER, după 23 August ca prietenă ce venea mai des.- Din discuțiile pe care le-au dus reieșea că se cunosc de multă vreme.- În general discutau probleme de artă, ea fiind arhitect decorator.-

Am observat însă că VIOLETA STARK duce discuții cu ZILBER nu numai ca un cunoscător în artă dar și un om politic bine informat și o interesa părerile lui ZILBER privind atât situația politică din țara noastră cât și situația politică internațională.-

Relațiile dintre ei erau foarte prietenești și VIOLETA STARK, i-a ajutat să găsească mobilă "stil" și tablouri pentru apartamentul de jos.- Țin minte că glumea cu ZILBER pe socoteala mea că nu apreciez astfel de "opere de artă".-

Odată am fost cu ZILBER acasă la VIOLETA STARK unde am constatat că locuște împreună cu o prietenă cu numele de VERA (celălalt nume era un nume rusesco pe care nu l-am reținut).- Aveau un apartament în Str. Grigore Alexandrescu, iar VERA era căsătorită cu un funcționar din Ministerul Agriculturii cred.-

În discuțiile care s'au purtat atunci țin minte că mi-a rămas impresia că aceste două femei cunosc toate relațiile lui ZILBER și le-am auzit vorbind despre VISOIANU ca despre un cunoscut mai apropiat ; îl numeau VIVI, au întrebat dacă se mai ocupă de vânatoare, dacă ZILBER îl mai vede așa des ; se părea că cunosc și pe sora lui VISOIANU.-

Mie mi-au făcut impresia unor rusoaice albe și după "stilul" apartamentului și după faptul că discutau literatura rusă, dar n'am auzit deloc despre literatura sovietică.-

În general VERA era aceia care citea mult fiindcă stătea acasă tot timpul.- Țin minte că discutau despre poezii deca-

denți francezi, iar ZILBER se amuza cu ele că degeaba îmi spun mie astfel de lucruri că eu nu știu decât ce spune Scântea și broșurile dela școala de cadre.-Acolo în casă le-am auzit întrebându-l pe ZILBER dacă îl mai vede pe NOICA și după aceea întrebând cine este NOICA, ZILBER mi-a povestit că este un vestit legionar cu o teorie filosofică specială foarte interesantă și că el l-a ascuns atunci când acesta a fost urmărit de antonescieni.- VIOLETA STARK a continuat să vie din când în când pe la noi și povestea că muncește la C.F.R. la construcția și decorarea teatrului Giulești;- ZILBER râdea de dânsa și odată i-a spus că îi face impresia că muncește entuziasmat, ea a recunoscut că îi place această muncă.-

Am revăzut-o pe VIOLETA STARK, după arestarea lui ZILBER în calitate de traducătoare din limba rusă la Editura de Stat.- A auzit că eu sunt în post de conducere și a venit să-mi semnaleze că îi dau lucrări mărunte și că ea ar vrea să capete o lucrare mare dintr'un clasic rus.- Am sfătuit-o să participe la concursul pe care îl organizasem pentru alegerea traducătorilor și în adevăr a ieșit cu premiul I.- Atunci am văzut însă că figurează ca traducător împreună cu un oarecare IONEL JIANU.-

M'am interesat la redactori și mi-au spus că ei cunosc acest "cuplu" că totdeauna lucrează împreună și că acest JIANU este un frate sau o rudă foarte apropiată.-

M'am mirat că nu auzisem niciodată nici pe ZILBER și nici pe VIOLETA vorbind despre această rudă, atât de apropiată.- N'am mai văzut-o ca să întreb ce este cu acest JIANU fiindcă foarte curând am fost mutată dela Editura de Stat.- Acum câteva luni discutând situația cadrelor dela secția de artă a Editurii de Stat, pentru literatură și artă, mi s'a semnalat că au cadre puține și politicește necorespunzătoare, dându-mi-se ca exemplu pe IONEL JIANU dela secția plastică,- despre care mi s'a spus că se pare că ar fi fost legionar.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss/. ANA NAUM

15 Septembrie 1951.

Declarație

Subsemnata Ana Naum, născută în 17 Iunie 1944 la Iași, domiciliată în Dionisie Lupu Nr. 2, declar următoarele:

Am cunoscut pe Violeta Stark în pasaj la Zilber, după 23 August ca prietenă ce reusa mai des. Din discuțiile pe care le-am dus reieșea că se cunoștea de multă vreme. În general discutau probleme de artă ea fiind arhitect decorativ.

Am observat însă că Violeta Stark ducea discuții cu Zilber nu numai ca un cunosător în artă dar și un om politic bine informat, o intereseau părerile lui Zilber privind atât situația politică din țara noastră cât și situația politică internațională.

Relațiile dintre ei erau foarte prietenoase și Violeta Stark i-a ajutat să găsească mobilă „stil” și tablouri pentru apartamentul de jos. Tui minte că glumea cu Zilber pe socoteala mea că nu apreciez artfel de „opere de artă”.

Odată am fost cu Zilber acasă la Violeta Stark unde am constatat că locuiește împreună cu o prietenă cu numele de Vera (cealtă nume era un nume rusesc pe care nu l-am reținut). Aveau un apartament în str. Grigore Alexandrescu iar Vera era căsătorită cu un funcționar din Ministerul Agriculturii etc.

În discuțiile care s-au purtat atunci tui minte că mi-a rămas impresia că aceste două femei cunoștea foarte bine relațiile lui Zilber și le-au avut vorbind despre Vișniacov ca despre un cunosător mai apropiat; îl numeau Vișni, cu întrebare dacă se mai ocupă de vânzătoare, dacă Zilber îl mai vede așa des; se părea că cunoștea și pe sora lui Vișniacov.

Ana Naum

Mie mi-au făcut impresia unor rusoaice albe și după
 „stilul” apartamentului și după faptul că discutau literatură
 rusă dar n-au avut deloc degea literatură sovietică -
 În general Vera era aceea care avea multă încredere stată
 acasă tot timpul - Tu mi-ai că discutau despre poezia
 decadentă franceză iar Lilber se amuza eu de că degeaba
 mi-ai spus astfel de lucruri că eu nu știu decât ce
 spune seacăta și brosurile dela școală de cadru. Anso
 în casă le-am auzit întrebandu-2 pe Lilber dacă el mai
 vede pe Voia și după aceea întrebandu cine este Voia
 Lilber mi-a povestit că este un cunoscut legionar pe o
 teorie filosofică specială foarte interesantă și că el l-a
 ascuns atunci când acesta a fost urmărit de autoritățile -
 Violeta Stark a continuat să vie din când în când pe
 la noi și povestea că muncește la C.F.R. la construcția
 și decorarea teatrului Giulești; Lilber râdea de dansa și
 odăi i-a spus că îi face impresia că muncește cuțitist,
 ea a răspuns că îi place această muncă.

Am revăzut-o pe Violeta Stark, după arestarea lui
 Lilber, în calitate de traducătoare de limba rusă la
 cabinetul de stat. A auzit că eu sunt în post de conducere
 și a venit să-mi spună că i se dau lucrări mărunte și
 că ea ar vrea să capete o lucrare mare dintr-un clasie
 rus. Am refuzat-o să participe la concursul pe care îl
 organizasem pentru aligerii traducătorilor și în schimb a
 venit cu penul. Altăzi au văzut însă că figurează
 ca traducător împreună cu un oarecare Toxel Jann -
 Mi-au interesat la redactor și mi-au spus că ei cunosc
 acest „cuplu” că întotdeauna lucrează împreună și că
 acest Jann este un frate sau o rudă foarte apropiată.

Mi-au mirat că nu auzisem niciodată nimic pe Lilber și
 nici pe Violeta vorbind despre această rudă atât de
 apropiată. V-am mai văzut-o ca să întreb ce este cu
 acest Jann fiindcă foarte curând am fost mutată dela
 cabinetul de stat. Amu cățera lui discutând situația

Aua Nauma

cadrelor dela secția de artă a Editurii de Stat pentru
literatură și artă, mi s'a semnalat că au cadre
patru și politicește necorespunzătoare, dându-mi se ca
exemplu pe Ionel Jianu dela secția plastică de gra-
fice care mi s'a spus că se pare că ar fi fort legionar.

Aceasta îmi este declarația pe care o mișc și
semnez

Ana Sava

15/9 1954

DECLARAȚIE

Subsemnata ANA NAUM, născută la 17 Iunie 1914, la Iași, domiciliată în Dionisie Lupu nr.2, declar următoarele:

Am cunoscut-o pe BIANCA PARVU, fostă LOZNER, în casa lui ZILBER ca verișoară a lui. La întoarcerea mea din Moldova am văzut-o foarte des în casă la ZILBER și am observat că relațiile lor se datorau nu numai gradului de rudenie dar și faptului că aveau unele vederi comune și cunoștințe comune. În perioada aceea ea era funcționară la întreprinderea particulară a inginerului BERMAN și din discuțiile care au avut loc în casa lui ZILBER pare că am reținut că îi ajuta acestuia și în munca financiară pe care o ducea atunci pe linie de partid. BIANCA PARVU lucra atunci la P.A.P. și apoi știu că a lucrat și la o organizație de partid într-o circumscripție. La toate discuțiile care aveau loc în casa lui ZILBER, BIANCA PARVU era de acord cu poziția acestuia și atunci când eu am protestat odată și i-am arătat că îl încurajează pe ZILBER să dea apă la moară reacționarilor, ea m'a calificat drept "naivă" că nu știu cum se pune la cale ridicarea în posturi de răspundere a anumitor oameni care apoi "fac linia". Se antrena în toate bârfelile pornite de ZILBER și de câte ori venea, avea și ea de povestit "anecdote" despre nivelul scăzut al prelucrărilor și al ședințelor. Dădea exemple de proastă folosire a cadrelor de către partid, arătând cum au fost luați în brațe de către partid elemente incapabile ca RA-COASA și CONSTANTINESCU IASI și în schimb cum este lăsat să moară de foame un element capabil și cinstit ca MISU DRAGOMIRESCU. Cam pe la începutul anului 1946, BIANCA PARVU s'a măritat cu actualul ei soț și îmi spunea că n'a mai fost de mult pe la organizație că a fost și ocupată și prea a fost plictisită de nivelul scăzut al muncii. Când sora ei venită în București și plasată de ZILBER la AUSCHNIT, a început să activeze pe linie sindicală și apoi pe linie de partid, BIANCA PARVU râdea de dansa și o amenința că acum nu va mai putea scăpa de muncă, că i se va scoate sufletul, că așa este obiceiul în partid că un om liniștit și simplu (cum aprecia ea pe soră-sa) va fi înhămat la jug până la epuizare. A fost foarte indignată de excluderea lui ZILBER dar nu-mi amintesc dacă a mai continuat să vie așa des. După arestarea lui ZILBER nu am mai

văzut-o dar bănuiesc că se interesa de el la sora lui.

Tot în casă la ZILBER am cunoscut mai îndeaproape pe CAROL NEUMAN. Pe acesta îl cunoscusem în lagărul din Vapniarka dar nu avusesem legătură cu el și nu știam decât că a fost în Spania și că oamenii îl socoteau un tip anarhic și cam zăpăcit. După 23 August am auzit că NEUMAN evadase din convoiul ce se retrăgea spre țară dar n'am cunoscut amănunte.

În primăvara lui 1945 când m'am întors din Moldova l-am întâlnit la ZILBER unde trata problema susținerii financiare pentru editarea manualului inginerului "HUTTE". Dela aceste relații de afaceri am observat apoi că NEUMAN îl înfrăgise pe ZILBER și venea f. des și câteodată chiar cu soția. NEUMAN discuta cu ZILBER problemele politice la ordinea zilei și mai ales problemele refacerii industriei. Îmi amintesc că NEUMAN era în totul de acord cu ZILBER în ce privește faptele și datele pe care acesta le expunea. Nu era însă de acord cu soluțiile lui ZILBER și mai ales nu vedea lucrurile pesimist așa cum le vedea ZILBER ci avea încredere că Partidul va găsi soluții pentru îndreptarea situației economice grave. Îmi amintesc că NEUMAN era pe poziția că conducerea Partidului nu este suficient informată, că i se dau date prea "trandafirii" și știu că îi cerea lui ZILBER să facă note informative pe care, spunea el, le transmite direct lui GHEORGHIU DEJ. După arestarea lui ZILBER nu l-am mai văzut o vreme. L-am revăzut la Direcția Editurii în calitate de director al editurii tehnice. La prima noastră întâlnire m'a întrebat ce se aude cu ZILBER și i-am spus că nu știu nimic.

Acum circa un an de zile fiind singuri odată în biroul meu, m'a întrebat din nou dacă nu știu ceva despre ZILBER și a avut din nou cuvinte de sunau parcă și o apreciere și o compătimire în genul acesta "fir'ar a dracului, dar bun băiat".

Trebuie să mai semnaliez următoarele: într-o declarație a mea anterioară am arătat că l-am văzut pe EUGEN SCHILERU în casa lui ZILBER. Îmi amintesc că relațiile între ZILBER și SCHILERU se bazau atunci pe faptul că SCHILERU era lector la cenzură și în această calitate îl informa pe ZILBER ce material străin interesant vine în țară și îi și dădea să citească unele exemplare ce nu căpătau bun de difuzare în țară. Serviciul de același natură îi făceau lui ZILBER și HENRI VLAD și BAREU CAMPINA care deasemeni erau lectori la cenzură.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

17 Sept. 1951.

ss. Ana Naum

Declarație

Subsemnata Ana Tănuș născută la 17 Iunie 1944
la Iași, domiciliată în Dărmășe Lupa 522, declar următoarele:

Am cunoscut-o pe Bianca Păruș, fostă Lăzaruș, în
casa lui Tălber ca verigă a lui - la întoarcerea mea
din Moldova am văzut-o foarte des în casă la Tălber și
am observat că relațiile lor se datorau nu numai gradului
de rudenie dar și faptului că aveau unele vederi comune
și emoșii comune. În perioada aceea ea era funcționară
la întreprinderea particulară a Inginerului Bernea și din
discuțiile care au avut loc în casa lui Tălber pare că
reținut că îi apăsă acestuia și în muna financiară
pe care o ducea atunci pe linie de partid. Bianca Păruș
luera atunci la P.D.P. și apoi stia că a lucrat și la
o organizație de partid într-o circumscripție. La toate
discuțiile care aveau loc în casa lui Tălber Bianca
Păruș era de acord cu poziția acestuia și atunci
când eu am protestat odată și i-am arătat că îl
încurajasea pe Tălber să dea apă la moară partizanilor
lor, ea mi-a calificat drept „naivă” că nu stia cum
se pune la cale ridicarea în posturi de răspundere a
amunitor oameni care apoi „face linia”. Se auzia în
toate bârfeliile puse de Tălber și de câte ori venea, avea
și ea de povestit „anecdote” despre nivelul scăzut
al președintelor și al secretarilor. Dădea exemple de
proastă folosire a cuvintelor de către Partid arătând cum
Ana Tănuș

11

am fost luată în brațe de către partid elemente
incompatibile ca Răcoasa și Constantinescu Târziu și în
schimbul meu este lăsat să moră de foame un element
capabil și cunoscut pe lângă Dragomirescu. Cum pe la
începutul anului 1946 Brana Târziu s'a măritat cu
naturalul ei sot și mi s'apare că n'a mai fost de
mult pe la organizație să a fost și ocupată și
prea a fost plictisită de nivelul scăzut al muncii.

Când sora ei venită în București și plășată de Lilber
la anchetă, a început să activeze pe linie sindicală
și apoi pe linie de Partid, Brana Târziu părea
de dăună și o amenința să cumu nu va mai
puta scăpa de muncă, că i s'a va scara sufletul,
că așa este obiceiul în partid că un om liniștit și
simplu (cum aprecia ea pe sora sa) va fi înlocuit
la jumătate la epurare. A fost foarte indignată
de excluderea lui Lilber dar nu mi-am amintit dacă
a mai continuat să vie așa des. După arestarea lui
Lilber nu am mai văzut-o dar bănuiesc că se
interesea de el la sora lui.

Tot în jurul lui Lilber am cunoscut mai întâi pe
Carol Seeman. Pe acesta îl cunoscusem în lagărul
din Văpniș dar nu am cunoscut legătura cu el și nu
știam decât că a fost în Spania și că aruncă în
scoțean un tip anarhic și cam răpăit. După 23
August am auzit că Seeman condus din consiliu
se se retrăgea spre țară dar s'a am cunoscut amănunțit.

În primăvara lui 1945 când m'am întors din
Moldova l-am întâlnit la Lilber unde trata
problema sustinerii financiare pentru editarea
manualelor inginerului "Hütte" Pe la aceste relații
de afaceri am observat apoi că Seeman îl îndu-
gise pe Lilber și venia f. des și câteodată chiar cu
Ava Sănuș

ca soția. Neamăn discută cu Lilber problemele politice
la ordina zilei și mai ales problemele refacerii industriei.
Îmi amintesc că Neamăn era în totul de acord cu
Lilber în ce privește faptele și datele pe care acesta
le expunea. Nu era însă de acord cu soluțiile lui
Lilber și mai ales nu vedea lucrurile pe niște așa
cum le vedea Lilber și avea încredere în Partidul și
în găsi soluții pentru îndreptarea situației economice
grave. Îmi amintesc că Neamăn era pe poziția că
conducerea Partidului nu este suficient informată, că
i se dau date greșite, tendențioase și știu că îi cerea
lui Lilber să facă note informative pe care, spune el,
le transmite direct lui Gheorghiu Dej. După arestarea
lui Lilber nu l-am mai văzut o vreme. L-am revăzut
la Direcția Editurii în calitate de director al Editurii
Technice. La prima noastră întâlnire mi-a întrebat ce
se aude cu Lilber și i-am spus că nu știu nimic.
Așum circa un an de zile fiind îngrijit odată în
biroul meu, mi-a întrebat din nou dacă nu știu
ceva despre Lilber și a avut din nou curiozitate de
să-mi parca și a aprecia și a compara în
genul acesta „fără a drăcuși, dar bine vădit!”

Trebuie să mai menționez următoarele: într-o declarație
a mea anterioară am arătat că l-am văzut pe Eugen
Schileru în casa lui Lilber. Îmi amintesc că relațiile între
Lilber și Schileru se bazează atunci pe faptul că Schileru
era lector la cenzură și în această calitate îl informa
pe Lilber pe material străin interesant vine în țară și
îi și dădea și citească unele exemplare ce nu
răpătau bun de difuzare în țară. Perioada de aceeași
natură îi făceau lui Lilber și Henri Vald și Brându
Cămpina care deasemenea erau lectori la cenzură.

Acesta îmi este declarația pe care o susțin și acum.

17/9/1951 București.

Ana Saune

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914 la Iași, domiciliată în Str. Dionisie Lupu Nr.2, declar următoarele :

În vara anului 1946, când a avut loc conferința de pace de la Paris, ZILBER a plecat odată cu comisia cam la începutul lunii Iulie, iar eu am rămas să plec mai târziu.- ZILBER mi-a lăsat atunci un pașaport pe numele de ZILBER ANA, deși nu aveam acte pe acest nume , asigurându-mă că atunci când mă voi duce să-mi scot vizele, nimeni n'are să mă întrebe nimic.- Mi-a lăsat numele unui cetățean francez de la legăția franceză (nu am reținut numele) care îmi va da imediat viza și mi-a lăsat și numele unui cetățean de la Externe care să mă informeze când pleacă un avion spre Paris.- Am scos foarte ușor viza franceză și pentru că nu se anunța un avion spre Paris, am hotărât să plec prin Praga, împreună cu soția lui CRISTUREANU, care spunea că are cunoștințe la legăția din Praga, cunoștințe care ne vor ajuta să plecăm mai departe.- La Praga soția lui CRISTUREANU a fost așteptată la aeroport de un consilier comercial cu numele de CIUBU.- Acesta ne-a plasat la hotel și peste două zile ne-a anunțat că FRANASOVICI trece din țară spre Paris și că are să mă ia și pe mine, fiindcă îi promisese lui ZILBER să mă aducă.- Avionul lui FRANASOVICI, a făcut escală la Praga și ne-a luat pe amândouă.- La Paris l-am găsit pe ZILBER foarte ocupat și în compania permanentă a lui CRISTU, -un tânăr cu numele de CONSTANTINESCU, unul cu numele de MIRCEA (avea o soție argentiniană) și încă un altul al cărui nume ^{tot} nu-l rețin, dar știu că pe soția lui o cheama KITI.- CRISTU avea atunci apartamentul alături de al lui ZILBER și știu că tot timpul, tot grupul era acolo.- Când a venit GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ, CRISTU a fost mutat în ^{alt} apartament, iar echipa continua să lucreze tot la CRISTU.-

.//.

Din discuțiile în jurul problemelor ce se discutau la conferință îmi amintesc numai de aceia în legătură cu un articol care mi se pare că era numit de ei articolul 6, dar nu-mi amintesc ce conținea anume și care era poziția lui ZILBER.-

Stiu că ZILBER în afară de discuțiile pe care le ducea cu echipa care locuia în același hotel cu noi, foarte adesea l-am auzit că se duce la FRNASOVICI care locuia la alt hotel.-

Îmi mai amintesc de o întrevvedere a lui ZILBER (nu știu dacă a fost el singur, cu un colonel american cu numele de BERNSTEIN care punea problema despăgubirii capitaliștilor evrei din țara noastră pentru pierderile suferite din cauza războiului.- După câte îmi amintesc ZILBER ar fi fost de acord cu unele despăgubiri dar nu-mi amintesc în ce condiții.-

Tot la Paris ZILBER mi-a spus că se verifică afirmațiile lui că CRISTUREANU ar fi un agent englez, deoarece acesta i-a povestit că a venit la el un cunoscut, spion englez și că CRISTUREANU pentru a masca relațiile lui cu spionul englez i-ar fi spus lui ZILBER că englezul vrea să-l vadă și pe dânsul.- ZILBER mi-a afirmat că a anunțat despre acest lucru pe MIHAI SIMION, care se afla și el la Paris și care știam că se vede zilnic cu ZILBER.-

În legătură cu un articol apărut într-o gazetă străină (eu reținusem parcă că e vorba de una engleză) și care dădea unele informații și cifre privind discuțiile dela conferință, lucruri ce nu erau publice, ZILBER mi-a afirmat că acest lucru, nu trebuie să mire pe nimeni deoarece este știut că CRISTUREANU este un agent.- Dealtfel ZILBER chiar cu această ocazie mi-a afirmat că este foarte bine că se află cu ei MIHAI SIMION care cunoaște pe toți oamenii și toate relațiile lor.-

Câtva timp după venirea mea la Paris, am observat că grupul cu care lucra ZILBER s'a mai mărit cu doi : DANIELOPOLU și BIANU.- ZILBER mi-a spus că aceștia fac parte din echipa lui FRNASOVICI și că DANIELOPOLU a fost în Anglia în tot timpul războiului și că a lucrat la B.B.C. dar acum visează să plece în America (mie mi-a spus că vrea să devină artist de cinema).- Aceștia nu locuiau nici la hotelul nostru și nici la Franasovici.

Stiu că DANIELOPOLU locuia la un hotel unde deobiceiul locuiau numai americani.-

Tot la Paris ştiu că ZILBER s'a văzut cu fiul lui MANUILA care locuia în Elveţia şi care a venit special, spunea ZILBER, să-i predea veşti de acasă.-

În general la Paris, ZILBER era foarte ocupat şi ne vedeam foarte rar.- Cel mai adesea şi la prânz şi seara, ZILBER mânca cu diferiţi străini pe care nu i-am cunoscut şi n'am reţinut numele.-

Din delegaţia românească ştiu că ZILBER se vedea în afară de cei pe care i-am numit până acum, cu FLORICA SELMARU, CRISTINA LUCA, STANCULESCU.- Mai rar l-am văzut cu MAURER, BARLADEANU şi GASTON.- Avea întrevederi foarte dese cu TOROSIAN şi NECULCE care făceau parte din aparatul legaţiei noastre la Paris. Deasemenea se vedea foarte des cu PATRASCANU.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

ss/. ANA NAUM

17 Septembrie 1951 Bucureşti

Declarație

Subsemnata Ana Stănu s-a născut în 17 Iunie 1914 la Săpi, domiciliată în str. Dimitrie Lupa nr. 2, declar următoarele:

În vara anului 1946 când a avut loc confrința de pace de la Paris, Tîlba a plecat odată cu conșiră sau la începutul lunii Iulie, iar eu am rămas să plec mai târziu. Tîlba mi-a lăsat atunci un pasaport pe numele de Tîlba Ana deni un avansu acte pe acest nume, arătându-mă că atunci fiind mă vom duce să-mi scot vizele necesare a'are să mă întreb nișie - Mi-a lăsat numele unui cetățean francez de la legatia franceză (eu am reținut numele) care mi-a da imediat viza și mi-a lăsat și numele unui cetățean de la ambasada franceză să mă informeze când pleacă un avion spre Paris. Am scos f. ușor viza franceză și pentru că nu se anunța un avion spre Paris, am hotărât să plec prin Praga, începând cu soția lui Cristureanu care spunea că are cunoștințe la legatia din Praga, cunoștințe care ne vor ajuta să plecăm mai departe. La Praga soția lui Cristureanu a fost așteptată la aeroport de un consilier comercial cu numele de Ciubuc - Acesta ne-a plecat la hotel și peste două zile ne-a anunțat că Frumosoșii trec din țară spre Paris și că are să mă ia și pe mine fiindcă îi promisese lui Ana Stănu

1

Zilber s-a născut - Avionul lui Traianovici
a făcut escală la Praga și ne-a luat pe
amândouă - La Paris l-am găsit pe Zilber foarte
ocupat și în compania permanentă a lui Cristu,
un tânăr cu numele de Constantinescu, unul cu
numele de Iurcea (avea o soție argentiniană) și încă
un altul al cărui nume tot nu-l știu, dar știu că
pe soția lui o cheama Kiki - Cristu avea atunci
apartamentul alături de al lui Zilber și știu că tot
timpul, tot grupul era acolo. Când a venit Gheorghe
Gheorghiu-Buj, Cristu a fost mutat în alt apartament
iar ecлипa continua să lucreze tot la Cristu -

Din discuțiile în jurul problemelor se discutau
la conferința unui amintesc numai de aceea în
legătură cu un articol care mi se pare că era
narat de ei editorial 6 dar nu mi-amintesc
se continua amintesc și care era poziția lui Zilber.

Știu că Zilber în afară de discuțiile pe care
le ducea cu ecлипă care locuia în același hotel
cu noi, foarte adesea l-am auzit că se ducea
la Traianovici care locuia la alt hotel -

Am mai amintesc de o intervenție a lui
Zilber (nu știu dacă a fost el singur, sau un
colonel american cu numele de Berustein care
punea problema despăzuirii capitaliștilor carei
dău țara noastră pentru pierderile suferite din
causa războiului - după câte îmi amintesc Zilber
ar fi fost de acord cu unele despăzuirii
dar nu mi-amintesc să se conditiționeze -

Tot la Paris Zilber mi-a spus că se verifică
afirmațiile lui că Cristescu ar fi un agent
englez, deoarece acesta i-a povestit că a venit
la un român

079

la el un pușcuc spion englez și că Cristureanu
pentru a masea relațiile lui cu spionul englez i-ar
fi spus lui Zilber că englezul avea să-l vadă și pe
dămonul - Zilber mi-a afirmat că a amintat despre
acest lucru pe Mihai Simion care se afla și el
la Paris și căa știam că se vede zilnic cu Zilber.

În legătură cu un articol apărut într-o gazetă
străină (cu retinutism parca că e vorba de una
engleză) și care dădea unele informații și cifre
privind discuțiile dela conferință, lucruri ce nu erau
publice, Zilber mi-a afirmat că acest lucru nu
trebuie să ni-l punem dinaintea ochilor este știut că
Cristureanu este un agent. Dealtfel Zilber, chiar
pe această ocazie mi-a afirmat că este f. bine
că se afla cu ei Mihai Simion care cunoaște pe
toți oamenii și toate relațiile lor.

Bătrân timp după venirea mea la Paris am
observat că grupul pe care lucra Zilber s'a mai
mărit cu doi: Danilopolu și Brann. Zilber mi-a
spus pe acestia fac parte din echipa lui Franasovici
și că Danilopolu a fost în Anglia în tot timpul
păcătoșiei și că a lucrat la B.B.C. dar acum
visează să plece în America (mie mi-a spus că
vea să devină artist de cinema) Acestia nu locuiau
nici la hotelul nostru și nici la Franasovici.

Știu că Danilopolu locuia la un hotel unde
de obicei locuiau numai americani.

Tot la Paris știu că Zilber s'a văzut cu fiul
lui Brannila care locuia în Elveția și care a venit
special, spunea Zilber, să-i poată vedea pe K. acasă.

În general, la Paris, Zilber era f. ocupat și ne
lăsa să-l vedem

vedeam foarte rar. Cel mai adesea și la prânz
și seara, Zilber mînea cu diferiți străini pe care
nu i-am cunoscut și ei au reținut numele.

Din delegația românească știu că Zilber se vedea
la afară de cei pe care i-am numit pînă acum, cu
Florica, Selma, Cristina Luce, Stănculescu. Mai rar
l-am văzut cu Iancu, Bărlădeanu și Gaston. Avea
întrevederi foarte dese cu Todoriciu și Seculce care
faceau parte din aparatul legației noastre la Paris.
Haseganu se vedea foarte des cu Patrascanu.

Aceasta mi este declarația pe care o

sustin și eu

Ava Taranu

17/9 1951 București

DECLARAȚIE

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914 la Iași, declar următoarele:

Cam pe la sfârșitul lunei Iulie sau începutul lunei August 1944, LUCHIAN PAVEL mi-a semnalat că locuința lui este folosită de prea multă vreme și că ar trebui să se mute din motive de conspirație. Mi-a spus să vorbesc cu ZILBER care are multe relații poate fi găsește o casă bună. Am transmis lui ZILBER acest lucru și după câteva zile mi-a dat o adresă să mă duc să văd o casă a unui comandor de marină cu numele de GHEORGHIU care ar fi acceptat să primească un om ilegal în locuința lui.

Îmi amintesc că locuința era prin cartierul Stirbei Vodă.

M'am dus acolo și pe lângă casă nu departe am văzut niște sentinele germane. Am găsit pe gazdă acasă (un cetățean scund, brunet, slab) și s'a arătat foarte amabil și dispus să găzduiască un om ilegal. L-am întrebat de ce sunt sentinele germane pe strada aceea și mi-a explicat că este acolo o unitate germană. Pentru a controla securitatea casei l-am întrebat dacă primește mulți musafiri, dacă mai locuiește cineva în apartament, etc. Mi-a răspuns că locuiește singur dar că a mai dat chei dela acest apartament și la alte 5-6 persoane care vin când au nevoie, căci casa lui este folosită ca depozit de armament. Am plecat din casă convinsă că nu poate fi folosită de noi și i-am reproșat apoi lui ZILBER că m'a trimis într'o astfel de casă. A râs de mine că m'am speriat de comandor care este un băiat foarte drăguț și lucrează cu englezii și este foarte dispus să lucreze și cu noi.-

I-am comunicat această întâmplare și lui LUCHIAN și promisiunea din partea lui ZILBER că va căuta o altă casă, promisiune ce nu s'a mai îndeplinit până la 23 August.

Stiu că ZILBER a continuat să-l întâlnească pe acest comandor GHEORGHIU și după 23 August în casa familiei ZARIFOPOL.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

ss, Ana Naum

19 Sept. 1951.-

Declarație

Subsemnata Ana Ioana născută în 17 Iunie 1914 la Iași, declar următoarele:

Cum pe la sfârșitul lunii Iulie sau începutul lunii August 1944, Luchian Paul mi-a semnalat că locuința lui este folosită de prea multe vreme și că ar trebui să se mutte din motive de conspirație. Mi-a spus să vorbesc cu Zilber care are multe relații foarte în găsesc o casă bună. Am transmis lui Zilber acest lucru și după câteva zile mi-a dat o adresă să mă duc să văd o casă a unui comandor de marină cu numele de Gheorghe care ar fi acceptat să primească un om ilegal în locuința lui. Mi-am amintit că locuința era prin cartierul Hîrlău Vechi. M'am dus acolo și pe lângă casă am depărtat am văzut niște sentinele germane. Am grăbit pe gardă acasă (un cetățean român, brunet, slab) și s'ar arătat foarte amabil și dispus să găzduiască un om ilegal - l'am întrebat de ce sunt sentinelele germane pe strada aceea și mi-a explicat că este acolo o unitate germană. Pentru a controla scurtelele casei l'am întrebat dacă primește mulți musafiri, dacă are locuitori ciara în apartament etc. Mi-a răspuns că locuiesc singur dar că a mai dat chei dela acest apartament și la alți 5-6 persoane care vin când au nevoie, căci casa lui este folosită ca depozit de armament. Am plecat din casă convinsă că nu poate fi folosită de noi și i-am spus Ana Ioana

reproșat apoi lui Zilber că nu l'a trimis într-o espediție de
casă. A răs de mine că m'am speriat de comandor
căr este un băiat foarte drăgăț, și lucrează cu
englezii și este foarte dispus să lucreze și cu noi.

I-am comunicat această întâmplare și lui Luckian și
promisiunea din partea lui Zilber că va căuta o altă
soară, promisiune ce nu s'a mai îndeplinit până la
23 August.

Într-o zi Zilber a continuat să-l întreabie
pe acest comandor Gheorghiu și după 23 August în
casa familiei Taripol.

Această mi este declarația pe care o susțin
și semnez

Ana Tauru

19/9 1951 București

DECLARAȚIE

19.9

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914, la Iași, domiciliată în str. Dionisie Lupu nr. 2, declar următoarele:

Excluderea lui ZILBER din P.C.R.a apărut în "Scântea" în luna Iunie 1947. Din formularea excluderii pe care am discutat-o foarte amănunțit, ZILBER încerca să deslege ce anume i se reproșează. Era formulat acolo, după câte îmi amintesc, că a fost exclus "pentru că a păstrat relații cu elemente dușmănoase clasei muncitoare". ZILBER îmi demonstra că relațiile lui au fost relații publice cunoscute și acceptate de Partid; cele cu burghezia românească, spunea el, erau relațiile ce au folosit Partidului pentru acțiunea dela 23 August iar cele cu anglo-americanii erau cunoscute de Partid și controlate de Partid prin grupul lui PETIA. Tin minte că în discuții revenea mereu faptul că nu se formula în excludere că este un dușman și ca atare el spera că poate rămâne în învățământul superior. Discutam cu el ce vom face în viitor și el mă asigura că ceea ce îl preocupă nu este aspectul material al problemei pentru că atâția bani cât ne trebuie pentru viața zilnică va reuși el să câștige oricând căci este un inginer bun. Insista însă că singura lui dorință în viață pentru care a luptat permanent, a fost să devie profesor universitar și acum nu ar vrea să piardă titlul pe care îl câștigase. Ajunsesem amândoi la concluzia că nu mai poate rămâne în Institut căci acesta era conceput să informeze Partidul asupra conjuncturei economice ori Partidul nu va mai avea încredere în lucrările ce se vor executa sub îndrumarea și controlul lui ZILBER. La sfârșitul lunii Iunie, fiind anunțată că a sosit sora mea din Uniunea Sovietică, am hotărât să mă duc la Iași, pentru câteva zile, apoi să plecăm la țară la femeia noastră de serviciu și la întoarcere să vedem ce vom face. Am stat la Iași 2-3 zile. I-am povestit sorii mele ce s'a întâmplat cu ZILBER între timp, deoarece nu-i scrisesem niciodată despre aceste lucruri. Ea nu-l cunoștea pe ZILBER și ca să mă liniștească m'a asigurat că în U.S. neapartenența la Partid nu scoate pe oameni din muncă și din viața socială și să-mi văd de sănătate și apoi ne vom aranja într'un fel.-

M'am întors la București deși știam că sora n'are dreptate fiindcă nu era vorba de o simplă neapartenență la Partid ci de

o excludere, pentru ca să-l liniștesc pe ZILBER, care după părerea mea de atunci, era pe pragul sinuciderii, i-am spus că și sora m'a asigurat că nu-i nimic și că ne vom aranja într'un fel. ZILBER mi-a povestit că s'a văzut între timp cu PATRASCANU și că acesta este foarte îngrijorat de măsura luată împotriva lui și că nu poate vorbi cu nimeni fiindcă este îngrijorat de propria lui soartă. ZILBER mă mai asigura, în legătură cu excluderea, că nu-și reproșează nimic din activitatea lui și că singurul lucru pe care recunoaște că n'ar fi trebuit să-l facă, sunt mahalațiile, bârfelile și ironiile la adresa oamenilor din partid și a conducătorilor. Odată mi-a spus că a discutat cu prof. ALEXANDRU ROSETTI care este consternat de excluderea lui ZILBER și care i-a promis să-l sprijine mai departe să rămâie la catedră și în plus că va avea ocazia s'o întâlnească pe ANA PAUKER, să-i vorbească favorabil despre ZILBER și să încerce ca aceasta să cearte cazul ZILBER. Stiu că ZILBER a făcut cerere de audiență la Ministrul Învățământului VASILICHIE dar nu-mi amintesc dacă în această perioadă sau în toamnă. Stiu că a și fost primit în audiență și nu a fost respins pe loc, astfel că în Iulie când am plecat la țară în jud. Făgăraș, el și-a luat material și a lucrat tilnic la întocmirea cursului de economie politică pe care spera să-l folosească în anul școlar viitor. La țară, deși ZILBER nu mai era la C.E.C., totuși datorită relațiilor lui cu TOMCOVEANU, a căpătat un turism și la ducere și la întoarcere când pe mine m'a lăsat la Brașov la sanatoriul F.I.A.P. Am stat la sanatoriu până spre sfârșitul lui Septembrie și nu știu în timpul acesta ce a făcut. Sora mea care în Septembrie a venit la București, a stat câteva zile și apoi a venit la Brașov să stăm împreună, mi-a povestit că ZILBER este sănătos și parcă nu este așa disperat ca mine.

Când m'am întors în București, ZILBER mi-a povestit că ROSETTI nu a reușit încă să vorbească cu ANA PAUKER, că a întâlnit-o și a încercat să-i spună ceva dar că ANA PAUKER n'a răspuns. Deasemeni mi-a spus că nu a reușit să rămâie nici în învățământ și nici nu a reușit să-l mai vadă pe VASILICHIE.

Mi-a mai povestit că s'a înțeles cu CRISTU, RICA GEORGESCU și COMARU, să desființeze institutul și să lichideze bunurile, că este vorba de o simplă formalitate, dar că are greutăți cu plasarea salariaților pe care nu-i poate lăsa pe drumuri și că deși consiliul institutului este de acord să le dea sume importante drept compensație, totuși trebuie să le găsească de lucru.

Nu-mi amintesc cum mi-a spus pe urmă că i-a plasat dar țin minte că se plângea de una DORA TEODORSCU care făcea mof-turi și nu accepta postul ce i l-a oferit și că în general toți cei plasați se plâng că astfel de condiții ca la Institut nu vor mai găsi.-

La lichidarea bunurilor institutului care s'a făcut toamna mai târziu, după plasarea salariaților, ZILBER mi-a spus că Consiliul a fost de acord să i se dea lui 500.000 lei și unele obiecte (o mașină de scris, un scaun special rotativ, niște abajururi) pentru că a "bine meritat" dela Institut pe care l-a organizat și condus foarte bine. În această perioadă, după întoarcerea mea, îmi amintesc de discuția în legătură cu stabilizarea când el susținea că s'a făcut pripit și că s'a pornit dela date greșite, că nu avea atâtea produse și că probabil va trebui să vie o ajustare. Tot timpul ZILBER îmi spunea că trebuie să ajungă să se revadă situația lui și că în acest scop a scris și o scrisoare lui GHEORGHE-GHEORGHIU-DEJ, prin care-l ruga să-l primească. Noi locuim în garsonieră fiindcă jos locuia sora care încă nu-și aranjase locuința.-

Toate discuțiile se învârtteau în jurul situației lui ZILBER și atmosfera era deprimată și demoralizantă. Atât eu cât și sora credeam că rezolvarea situației ar fi decandată să intre undeva la lucru și apoi prin capacitatea lui va reuși să se ridice și să se reabiliteze; țin minte că și eu și sora eram consternate că nu i se dă posibilitatea să lucreze undeva iar sora mea era convinsă că această situație ne împinge pe amândoi spre sinucidere.-

ZILBER mi-a propus în vre-o două rânduri, să ne despărțim până se va clarifica situația lui, dar eu i-am răspuns că nu sunt de acord, că am mai fost odată sancționată de Partid "pentru legături personale" cu un exclus pentru fracționism și după 23 August acestui om i s'a recunoscut vechimea din 1924. Deasemenea eram pe poziția că Partidul este format din oameni și oamenii pot greși dar până la urmă se va restabili adevărul.-

După lichidarea institutului ZILBER a rămas acasă și mi-a spus că va reîncepe să studieze fizica și matematica; că în timpul războiului se pasionase pentru matematică și este sigur că foarte repede se va pune din nou la curent. Mai țin minte că atât el cât și sora mea care l-a cunoscut foarte puțin, insistam să mă duc la tovarășii care mă cunosc (ANA PAUKER, LIUBA GHISINEV-SCHI, ORELIA MANOLE) și să insist să se revadă cazul lui ZILBER.-

Bu am refuzat arătând că nimeni nu mă va asculta căci OFELIA MANOLE este supărată pe mine că n'am ascultat-o și n'am măritat cu ZILBER și că în general nu există în astfel de cazuri "intervenții" pe linie de prietenie.-

În luna Decembrie, sora mea, s'a mutat dela mine din cauza stăruințelor lui ZILBER, care mi-a dat și niște bani pentru mobila de care ea avea nevoie spunea că îl enervează aerul lor de mici provinciali și-l supără și copilul. Bu am pus acest lucru pe seama faptului că este nervos și am acceptat ca ei să aducă bătrânii dela Iași și să se mute. În luna Ianuarie femeia de serviciu a plecat dela noi și ZILBER mi-a comunicat că familia SCHULDER insistă să luăm masa la ei până vom reorganiza gospodăria, deoarece SCHULDER se simte obligat față de ZILBER care l-a ajutat tot timpul războiului să-și câștige existența.-

În aceste patru luni cât am mai stat cu el până la arestare, în casa noastră a venit foarte puțină lume. Dintre membrii de partid îmi amintesc de NAVODARU, BARBU CAMPINA, BIANCA PARVU și sora ei MARILDA LOZNER, HENRI VALD. BARBU CAMPINA venea cel mai des, era atunci preocupat de gândul să plece la Paris la sora lui și vroia să aranjeze ceva cu casa astfel încât să aibă bani să trăiască un timp la Paris până se va aranja. Țin minte că a oferit apartamentul lui sorei și ne-am dus chiar odată împreună cu ZILBER să-l vedem dar apoi BARBU CAMPINA n'a mai insistat să plece - după cât îmi amintesc eu ZILBER nu-l sfătuia să plece din țară. Tot în această perioadă îmi amintesc că ZILBER mi-a spus că este foarte mirat că GOGU RADULESCU nu mai vine pe la el și că cineva (nu-mi amintesc cine) i-ar fi sugerat că se poate chiar GOGU să-l fi denunțat ca antisovietic. Îmi mai amintesc că la întoarcerea mea dela Sanatoriu, ZILBER mi-a povestit că a avut un incident neplăcut cu PAUL LUCHIAN; nu-mi amintesc exact în ce consta incidentul, dar am reținut parcă LUCHIAN venise în lipsa mea pe la ZILBER și acesta a reproduș apoi undeva o discuție pe care a avut-o ceea ce i s'a reproșat apoi lui LUCHIAN de către Partid. De atunci LUCHIAN nu a mai venit. A mai venit în casă o prietenă a mea care venise și înainte dr. ABELA CAMIL. ZILBER a mai continuat să neargă acasă la profesorul ROSETTI și știu că din când în când îi telefona și LENA CONȘTANȚA să vie la dansa și bănuiam că acolo se vede cu PATRASCANU.-

Imediat după excluderea ZILBER a mai păstrat relațiile cu conducerea dela C.E.C. unde erau elemente din vechile partide istorice și bu consiliul Institutului, după câte știu până la lichidarea care a avut loc parcă prin Octombrie. În aceste luni

a întărit și mai mult relațiile cu NICUSOR LUPAS pe care îmi spunea mie, are intenția să-l antreneze să se reapuce de studiul matematicii. În afară de relațiile obișnuite din bloc cu SCHULDER și SANDER, în această perioadă a reluat legăturile cu o doamnă IANCU al cărei soț era industriaș și despre care spunea că a mai avut relații în timpul războiului și că d-na IANCU văzându-l mereu acasă l-a invitat din nou la dânsii. A fost chiar odată și cu mine la masă la ei. Îmi amintesc că stătea tot timpul acasă iar eu luam groaza de care fusese apucat, drept demoralizare și îl împingeam să mai iasă din casă. Îmi amintesc că îmi făcea impresia că nici nu vrea să vadă lume fiindcă se jenează că nu mai este un om important și bine informat.-

Din discuțiile din acea perioadă îmi mai amintesc că odată m'a întrebat dacă pe mine nu mă miră că în Istoria Partidului Comunist (b) Cursul Scurt, nu apar aproape deloc nume de oameni și îmi explica că aceasta se datorează faptului că revoluția "comună" oamenii. Îmi mai amintesc că prin Noembrie sau Decembrie 1947, am avut la Apărare de editat o broșură scrisă de un deputat englez care demasca ororile din Grecia. Deoarece nimeni din noi nu știa englezește pentru a controla dacă traducerea pe care mi-o făcuse VICTOR ADRIAN, este corectă, am vorbit cu IULIAN DUMITRU, șeful meu ierarhic în vremea aceea să dăm broșura s'o revadă ZILBER care știa bine englezește și care acum stă acasă și "înebunește" fără lucru. IULIAN DUMITRU a fost de acord și atunci când ZILBER ne-a semnalat că traducerea este defectuoasă (lipseau pasagii întregi, în unele locuri sensul era denaturat) am hotărât ca tot ZILBER s'o refacă. A lucrat la această broșură vre-o 10-12 zile și mi-a spus atunci că se simte foarte bine că face înșfărgit ceva de utilitate imediată. Îmi amintesc în legătură cu această broșură că atunci ZILBER mi-a spus că abia acum vede mărturiile unui englez crede că tot ce spunem noi în legătură cu Grecia este adevărat și că în ochii lui mărturia unui englez are o mare autoritate căci ei sunt oameni serioși și chibzuiți și nu scriu lucruri neadevărate.-

În luna Ianuarie, cred, atunci când mi se părea mie că ZILBER a ajuns în culmea disperării, am venit odată acasă și mi-a arătat un concept depe o scrisoare trimisă în ziua aceea lui ANA PAUKER în care ZILBER arăta că nu mai poate trăi în astfel de condițiuni și cere să fie arestat și cercetat pentru a se restabili adevărul.-

Până la arestare îmi amintesc că în ultimul timp nu mai vroia să iasă din casă deloc căci spunea că simte că este urmărit

și că va fi arestat. În general devenise foarte agitat și nervos și nu abătut și deprimat cum era în primele luni. Când l-am luat cu mine odată la sora mea n'a vrut să stea pe scaun și mi-a cerut să mergem îndată acasă.-

Imi făcea impresia unui om care nu vrea să lipsească de acasă fiindcă așteaptă ceva important.-

În ziua când a fost arestat eu l-am scos cu sila din casă și ca să-l încurajez chiar m'am dus cu el căci nu vroia deloc să mai plece din casă.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

ss. Ana Naum

19+Sept. 1951.-

Declarație

Subsemnata Ana Stănu născută în 17 Iunie 1914 la Iași, domiciliată în str. Dimitrie Lupu Nr. 2, declar următoarele:

Excluderea lui Tîlber din P.C.R. a apărut în kaintină în luna Iunie 1947. Din formularea excluderii pe care am discutat-o foarte amănunțit, Tîlber încerca să deslege ce amune i se reproșază. Era formulat acolo, după câte îmi amintesc, să a fost exclus "pentru că a păstrat relații cu elemente dușmănoare clasei muncitoare". Tîlber îmi demonstra că relațiile lui au fost relații publice cunoscute și acceptate de Partid; cele cu burghezia românească, spunea el, erau relațiile ce au folosit Partidului pentru extinderea dela 23 August iar cele cu anglo-americanii erau cunoscute de Partid și controlate de Partid prin grupul lui Petia. "În minte" că în discuții revenea mereu faptul că nu se formula în excludere că este un dușman și că atunci el spera să poată rămâne în învățământul superior. Discutam cu el se vom face în viitor și el mă asigură că ceace îl preocupă nu este aspectul material al problemei pentru că atunci bani pot ne trebuie pentru viața zilnică va reuși el să câștige oricând căci este un inginer bun. Există însă că singura lui dorință în viață pentru care a luptat permanent, a fost să devie profesor universitar și acum nu ar vrea să piardă titlul pe care îl câștigase. Ajunsesem amândoi la concluzia că nu mai poate rămâne la Institut căci acesta era conceput să informeze Partidul asupra conjuncturii economice

Ana Stănu

ori Partidul nu va mai avea încredere în lucrările
ce se vor executa sub îndrumarea și controlul lui Tîlber.

La sfîrșitul lunii Iunie, fiind amnată să a sosit
sora mea din Mănăstirea Lovichia, am hotărât să mă
dus la țară pentru câteva zile, apoi să plecăm la
țară la funcția noastră de serviciu și la întoarcere
să vedem ce vom face. Am stat la țară 2-3 zile.
I-am povestit sorii mele ce s'a întâmplat cu Tîlber
între timp deoarece nu-i scriasem nimic dintr-o
acastă lucrare. Ea nu-l cunoscuse pe Tîlber și ca
și mă liniștească m'a asigurat că în R.P. neapar-
tinețea la Partid nu poate pe oameni din
nume și din viața socială și să-ni vîd de săvî-
tate și apoi se vom aranja într'un fel.

M'am întors la București și chîră știu că sora
n'are dreptate fiindcă nu era vorba de o simplă
reapartenență la Partid ci de o excludere, pentru
că să-l liniștească pe Tîlber că, după părerea
mea de atunci, era pe pragul sinuciderii, i-am
spus că și sora n'a asigurat că eu-i scriu și că
se vom aranja într'un fel. Tîlber mi-a povestit
că s'a răzbit între timp cu Patrușcanu și că
acesta este foarte îngrijorat de mărimea lucrărilor
lui și că nu poate vorbi cu nimeni fiindcă este
îngrijorat de propria lui soartă. Tîlber mă mai
asigura, în legătură cu excluderea, că nu-i și repro-
șează nimic din activitatea lui și că singurul
lucru pe care recunosc să a'ar f' trebuit să-l
facă, sunt marelă gînire, tărfelile și ironiile
la adresa oamenilor din Partid și a conducătorilor.
Odată mi-a spus că a discutat cu prof. Alexandru
Rosseti care este consternat de excluderea lui
Tîlber și care i-a promis să-l scrie mai departe
să rămîie la catedră și în plus cănd va avea
sua saum

ocazia s'o întâlnisea pe Ana Pauker, să-i vorbească
 favorabil despre Zilber și să încerce să acceseze să
 cerceteze cazul Zilber. Știu că Zilber a făcut cerere
 de audiență la biroul lui Învățămintului Vasilichie
 dar nu-mi amintesc dacă în această perioadă sau
 puțin în urmă. Știu că a și fost primit în audiență
 și nu a fost respins pe loc, astfel că în Iulie când am
 plecat la țară în jud. Făgăraș, el și-a luat material
 și a luat cîștie la întocmirea cursului de economie
 politică pe care spera să-l folosească în anul școlar
 viitor. La țară, deși Zilber nu mai era la C.E.C., totuși
 datorită relațiilor lui cu Tomoviciu, a căpătat un
 turism și să ducere și la întoarcere când pe mine
 mi-a lăsat la Brașov la sanatoriul F.I.D.P. Am
 stat la sanatoriu până spre sfîrșitul lui Septembrie și
 mi s'întîlni în timpul acesta ce a făcut. Sora mea care
 în Septembrie a venit la București, a stat cîteva zile
 și apoi a venit la Brașov să stăin împreună, nu-a
 povestit că Zilber este sănătos și pare că nu este așa
 disperat ca mine.

Cînd m'am întors din București, Zilber mi-a
 povestit că Roxi mi a reușit încă să vorbească cu
 Ana Pauker, că a întâlnit-o și a încercat să-i spună
 ceva dar că Ana Pauker nu-a răspuns. De asemenea
 mi-a spus că nu a reușit să revină nici în învățămînt
 și nici nu a reușit să-l mai vadă pe Vasilichie.

Mi-a mai povestit că s'a întîlnit cu Cristă, Rîcă
 Georgescu și Cotaru să desființeze institutul și să lichideze
 bunurile, că este vorba de o simplă formalitate, dar
 că are greutatea în plasarea salariaților pe care nu-i
 poate lăsa pe drumuri și că deși consiliul institutului
 este de acord să le dea nime importante drept
 compensație, totuși trebuie să le găsească de lucru.

Ana Pauker

Eu mi-amintesc cum mi-a spus pe urmă că i-a plasat
dar tu mi-ai spus că se plângea de una dăra Teodorescu
care făcea mofturi și nu accepta postul ce i l-a
oferit și că în general toți cei plasați se plâng că
estfel de candidați ca la Institut nu vor mai găsi.

La lichidarea bunurilor institutului care s'a făcut
toamna lui 1914, după plasarea salariaților, Zilber
mi-a spus că Consiliul a fost de acord să-i se dea
lui 300.000 lei și unele obiecte (o mașină de scris,
un scaun special rotativ, niște abot pururi) pentru că
a „bine meritat” dela Institut pe care l-a organizat
și condus foarte bine. În această perioadă, după
întoarcerea mea îmi amintesc de discuția în lega-
tură cu stabilizarea și cu el motinea că s'a făcut
fripit și că s'a pomenit dela date greșite, că un
scaun alăteia produsese și că probabil va trebui să
ne o ajutăm. Tot timpul Zilber îmi spunea că
trebuie să ajungă să se revadă situația lui și că
în acest scop a scris și a scrisoare lui Gheorghe
Gheorghiu-Buj prin care l ruga să-l primească.

Noi locuim atunci în garsoniera fiindcă sora mea
sora care încă nu-și aranjase locuința.

Toate discuțiile se învârtteau în jurul situației lui
Zilber și atmosfera era deprimantă și devalorizantă.
Atât eu cât și sora credeam că rezolvarea situației
ar fi recomandată să între murea la lucru și apoi
prin capacitatea lui va reuși să se ridice și să
se reabiliteze; în minte ei și eu și sora eram
conștiente că nu i se dău posibilitatea să lucreze
murea iar sora mea era convinsă că această
situație ne împinge pe amândoi spre sinucidere.

Zilber mi-a spus în vorbă o dată rânduri la
Ava Saurer

să se despărțim până n va clarifica situația lui
dar eu i-am răspuns că am punct de acord, că
am mai fost edata sancționată de Partidul nostru 90
„legături personale” eu am exclus pentru fracționism
și după 23 August noștri om i s'a recunoscut
vechimea din 1924. Deasemenea eram pe poziția
că Partidul este format din oameni și oamenii pot
greși dar până la urmă n va restabili adevarul.

După lichidarea Institutului Zilber a rămas
acasă și mi-a spus că va reîncepe să studieze
fizica și matematica; că în timpul războiului se
passionase pentru matematică și este sigur că foarte
repede se va pune din nou la curent. Am înțeles
minte că alături de el că și sora mea care l-a cunoscut
foarte puțin, insistă să mă duc la tovarăși care
mă cunosc (Ana Pauker, Lăbărețchi, Ofelia
Kavole) și să insist să se revadă cazul lui Zilber.
Eu am refuzat arătând că nimeni nu mă va asculta
câci Ofelia Kavole este supărată pe mine că
n'am ascultat-o și n'am mormit cu Zilber și că
în general nu există în astfel de cazuri „interviu”
pe linie de critici.

În luna decembrie sora mea s'a mutat de la
mine din cauza stăruirilor lui Zilber care mi-a dat
și mi-a bătut pentru mobila de care ea avea nevoie.
Amușea să îl curvează anul lor de misiune provinciei
și-l supăra și copilul. Eu am fost recit lucru pe
numa faptului că este nervos și am acceptat ca
ei să aducă bătrânii dela țară și să se mute. În
luna Ianuarie femeia de serviciu a plecat dela
noi și Zilber mi-a comunicat că familia Zilber
insistă să luăm casa la ei până vom reorganiza
- Ana Pauker

proprietăria deoarece Schulder se simte obligat față de
Zilber care l-a ținut tot timpul răbdându-l să se
câștige existența -

În aceste patru luni cât am mai stat cu el
față la arestare, în casa noastră a venit foarte
putini oameni. Doi membri de partid mi-au amintit
de Nicodan, Barbu Câmpina, Bianca Parcu și
sora ei Matilda Lozner, Heori Vald. Barbu
Câmpina venea cel mai des; era atunci preocupat
de gândul să plece la Paris la sora lui și voia
să amănese ora cu care ar fi ieșit să vină
buni să trăiască un timp la Paris până se va amăna.
Țin minte că a oferit apartamentul lui sori și
ne-am dus chiar odată împreună cu Zilber să-l
vedem dar apoi Barbu Câmpina n'a mai insistat
să plece - după câte mi-au amintit cu Zilber mi-l
sfătuia să plece din țară. Tot în această perioadă
mi-au amintit că Zilber mi-a spus că este foarte
mirat că Gogu Rădulescu nu mai vine pe la
el și că cineva (nu mi-au amintit cine) i-ar fi su-
gerat că se poate chiar Gogu să-l fi denunțat
ca antisovietic. Mi-au amintit că la întoarcere
mea de la sanatoriu Zilber mi-a povestit că a
avut un incident neplăcut cu Paul Luchian,
nu mi-au amintit exact în ce consta incidentul dar
am reținut pentru că Luchian venise în lipsa mea
pe la Zilber și acesta a reproșat apoi rudera
o discuție pe care au avut-o oare și s'a reproșat
apoi lui Luchian de către Partid. De atunci
Luchian nu a mai venit. A mai venit în casă
o prietenă a mea care venise și înaintea Dr.
Atelea Camil. Zilber a mai continuat să mergea
Ana Său

Un

acasă la profesorul Rosetti și știu că din când în
când îi telefona și Elena Constanta să vie la dansa și
bănuiam să acob se vede cu Patrascanu.

Imediat după excluderea Ziller a mai părăsit relațiile
cu conducerea dela C.E.C unde erau clienți din
ochile partide istorice și cu consiliul Institutului,
după care știu până la lichidarea care a avut loc
parcă prin Octombrie. În aceste luni a întârziat și
mai mult relațiile cu Dionisie Lupas, pe care îmi
spunea mie, are intenția să-l antreneze să se scape
de studiul matematicii - În afara de relațiile obi-
nuite din bloc cu Schuller și Sander, în această
perioadă a rehat legăturile cu o doamnă Tancu
al cărei sot era inginer și după care spunea
că a mai avut relații în timpul războaii și că
doña Tancu răzându-l mergea acasă l-a învitat din
nou la dansuri - A fost chiar odată și eu amia la
masă la ei. Îmi amintesc că stătea tot timpul
acasă iar eu eram groasă de care fusese apăsă,
deși demoralizare și îl împingeam să mai iasă din
casă - Îmi amintesc că îmi făcea impresia că nici
mi vrea să vadă lumea fiindcă se fusesse că nu
mai este un om important și lăse înfundat.

Din discuțiile din acea perioadă îmi mai amintesc
că odată mi-a întrebat dacă pe mine nu mă mira
că în Istoria Partidului Comunist (h) Curșal teurt,
nu apar aproape deloc nume de oameni și îmi
explica că aceasta se datorarea faptului că
revoluția „consumă” oamenii. Îmi mai amintesc
că prin Iunie sau Decembrie 1947 am avut la
Apărare de editat o broșură scrisă de un deputat
englez care denunța ororile din Grecia. Roarece
Ana Tancu

niineu dñ noi nu ştia englezeşte pentru a controla
dacă traducerea pe care ni-o făcuse Victor Adrian,
este corectă, am vorbit cu Iulian Dumitru, şeful meu
ierarhic în vremea aceea să dăm broşura s'o revada-
ţilber pare ştie bine englezeşte şi care acum stă acasă
şi, încheueto " fără lucru - Iulian Dumitru a fost de
acord şi atunci când Ţilber ne-a semnalat că traducerea
este defectuoasă (lipseau pasajii întregi, în unele locuri
sensul era deformat) am hotărât ca tot Ţilber s'o
refacă - A lucrat la această broşură pe'o 10-12
zile şi mi-a spus atunci că se simte foarte bine
că face înşfăşet ceva de utilitate imediată. Lui
mai amintea în legătură cu această broşură că
atunci Ţilber mi-a spus că abia acum când vede
mărturiile unui englez crede că tot se spunem noi
în legătură cu Grecia este adevărat şi că în ochii
lui mărturia unui englez are o mare autoritate
căci ei sunt oameni serioşi şi chibzuţi şi nu teriu
lucruri neadevărate

În luna Ianuarie cred, atunci când mi se
părea mie că Ţilber a ajuns în cultura disperării,
am venit odată acasă şi mi-a arătat un concept
de pe o scrisoare trimisă în ziua aceea lui Aşa
Faulker în care Ţilber arăta că nu mai poate
trăi în astfel de condiţiuni şi cere să fie
arestat şi cercetat pentru a se restabili adevărul.

Până la arestare îmi amintesc că în ultimul
timp mi mai orina să iasă din casă de loc căci
spunea că simte că este urmărit şi că va fi
arestat - În general devenise foarte agitat şi
nervos şi nu abătut şi deprimat cum era în
primile luni. Când l-am luat cu mine
odată la oraş miei n'a putut să stea pe

scam și mi-a cerut să mergem îndată acasă.

Îmi făcea impresia unui om care nu vrea să
lipsească de acasă ființele așteptătoare importante.

În ziua când a fost arestat eu l-am scos
cu sila din casă și ca să-l încurajez chiar
m-am dus eu cu el căci nu vroia deloc
să mai plece din casă.

Accastă îmi este declarația pe care o susțin
și remniz

Mia Tauru

10 Sept. 1951 București.

DECLARAȚIE

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914, la Iași, domiciliată în Dionisie Lupu nr.2, declar următoarele:

L-am cunoscut pe BETEA în casa lui ZILBER atunci când mi-a promis că îmi va găsi niște oameni buni și curajoși care să-mi ajute să iau legătură cu colectivul deținuților politici din Caransebeș. Îmi amintesc că atunci mi-a spus despre BETEA că face parte dintr'un grup de tineri care lucrează la Institutul Central de Statistică și că acest BETEA s'a verificat a fi un prieten al nostru fiindcă atunci când a fost pe teritoriul Uniunii Sovietice, vremelnic ocupat de români, împreună cu alți tineri dela Institut, cu riscul vieții au ajutat populația sovietică. Mai țin minte că atunci când am discutat cu ei plecarea la Caransebeș deși responsabil îl numisem pe OANCEA căruia îi dădusem și banii și instrucțiunile, BETEA mi s'a părut mai activ, mai interesat și mai curajos și-mi demonstra că în afară de faptul că știe să se poarte cu oamenii (era vorba să corupă vre-un gardian) știe la nevoie să facă uz de mâini și de picioare și să dispară dacă încercarea dă greș. L-am revăzut la întoarcere și tot el a fost mai activ în a-mi povesti cum a invitat pe un gardian la un pahar de vin și cum a încercat prin acesta să facă legătură cu conducerea colectivului dar că aceștia au refuzat legătura neavând încredere în ei. După 23 August l-am văzut puțin căci am lipsit din București, dar când m'am întors din Moldova, l-am regăsit că un musafir obișnuit al lui ZILBER cel mai adesea venea însoțit de RATIU. Pe urmă a început să vină singur și spunea că RATIU s'a apucat de studii. De obicei venea târziu seara la ora 10-11 și stătea noaptea târziu cu ZILBER bând și discutând. Odată a venit când ZILBER nu era acasă; mi-a făcut impresia că este beat și l-am rugat să plece și în general să nu mai vină pe la noi; a încercat să discute cu mine, să-mi facă curte ceea ce mi-a întărit convingerea că este beat și l-am dat afară. Mi-a spus apoi ZILBER că i s'a plâns că l-am dat afară și nu înțelege de ce nu pot să-l sufăr. Am insistat să nu mai vie căci îmi povestise și o prietenă a mea dr. ADELA CAMIL că într'o noapte când a plecat dela noi și a condus-o BETEA, abia a reușit să scape de el, că era beat și s'a legat de dânsa. ZILBER mi-a spus că are o părere bună despre BETEA, că l-a ajutat în acțiunea pentru 23 August și că și PATRASCUA-

NU îl apreciază iar ceea ce îi reproșez eu sunt fleacuri. L-am văcut în adevăr, cred că în 1946, când am fost odată la PATRASCANU și pe BETEA care se simțea acolo ca un "intim" al casei.--

La noi însă n'am mai vrut să-l primesc. În 1947, nu-mi amintesc dacă înainte sau după excluderea lui ZILBER, îmi amintesc că acesta mi-a spus că se vorbește în oraș că BETEA ar fi fost arestat fiindcă a încercat să-i înlesnească lui MANUILA să fugă din țară.

Tot în casă la ZILBER am cunoscut și pe HERANT TOROSIAN, pe care ZILBER mi l-a recomandat ca pe "tehnicul prim" al acțiunii pentru 23 August.

TOROSIAN venea în casă zilnic, la orice oră iar ZILBER mergea la el în aceleași condiții. Am observat că TOROSIAN avea aceleași relații intime și cu soții PATRASCANU, LENA CONSTANCE și HARI BRAUNER. Când l-am cunoscut eu era un mare avocat cu doi secretari; ZILBER îmi spunea că marile lui afaceri de avocat sunt în parte afaceri de trafic de influență, că are relații f. mari și că deși un om lipsit de cultură știe să trăiască și să-și facă prieteni, că este f. inimos și gata să ajute pe oricine.

țară cu trupele de ocupație. Odată am fost la ei și NATASA a avut unele ieșiri antisovietice. Ne-am certat și când am plecat ZILBER mi-a dat dreptate și s'a mirat de atitudinea NATASEI care îmi spunea el, îi povestise cum a fost ea educată de regimul sovietic într'o școală specială pentru copii talentați. Foarte curând, la începutul anului 1946, ZILBER mi-a comunicat că TOROSIAN a reușit să fie numit consilier comercial în Franța și că este f. fericit. La masa de despărțire am fost și soții PATRASCANU. TOROSIAN a continuat să întrețină relații de corespondență cu ZILBER și acesta mi-a spus că primește această corespondență prin curierul dela Externe. L-am revăzut la Paris, unde deasemeni era nedespărțit de ZILBER și PATRASCANU; s'a plăns că NATASA este bolnavă tot timpul și că are greutăți și cu întreținerea mamei lui NATASA care trăia într'un oraș de provincie din Franța. În anul 1947, TOROSIAN a venit în țară în interes de serviciu. ZILBER mi-a povestit și odată l-am auzit și pe TOROSIAN că se plânge că este ținut în țară prea multă vreme fără nici un

rost. Apoi ZILBER mi-a spus că TOROSSIAN este îngrijorat că i s'a luat pașaportul și el **vrea** cu orice preț să se întoarcă la Paris, căci a lăsat-o pe NATASA bolnavă. Îmi amintesc că ZILBER îmi spunea că nici PATRASCANU nu înțelege cece este reținut TOROSSIAN și nu i se dă pașaportul. După câteva luni ZILBER mi-a spus că TOROSSIAN a fost arestat la graniță încercând să fugă clandestin din țară.-

În aceeași perioadă l-am auzit pe ZILBER discutând mereu cu SANDER despre arestarea lui SANDU LIEBLICH. Eu nu-l cunoscusem dar ZILBER mi-a spus că este un tovarăș ilegalist și că după 23 August a avut muncă de răspundere.

Tot ZILBER mi-a spus că părerea lui și a lui SANDER este că LIEBLICH a fost arestat pentru că ar fi avut legătură cu Jointul și că în această calitate poate că ar fi înlesnit fuga lui SRAIER din țară, cu care era foarte bun prieten.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss. Ana Naum

19 Septembrie 1951.-

Declarație

Subsemnata Ana Tănuu născută în 17 Iunie 1914
la Târg, domiciliată în Dionisie Lupu 532, declar următoarele:

Îmi am amintit pe Betea în casa lui Lăbber atunci când
mi-a promis că îmi va găsi niște oameni buni și curajoși
care să-mi ajute să iau legătura cu colecționarii de
politici din Caransebeș. Îmi amintesc că atunci mi-a spus
depe Betea că face parte dintr'un grup de tineri care
lucrasă la Institutul Central de Statistică și că acest Betea
s'a verificat a fi un prieten al nostru fiindcă atunci
când a fost pe teritoriul Ucrainei sovietice, românii ocupat
de români, împreună cu alți tineri de la Institut, cu riscul
vieții au ajutat populația sovietică. Mai târziu mi-a
atunci când am discutat cu ei plecarea la Caransebeș
deși responsabil îl numisem pe Oancea căci era și da-
dusem și banii și instrucțiunile, Betea mi s'a părut
mai activ, mai interesat și mai curajos și mi demonstra
că în afară de faptul că știe să se poarte cu oamenii
(era vorba să cumpără un gardian) știe la nevoie să
facă uz și de mâini și de picioare și să chipească din
încercarea de a se
el a fost mai activ în a-mi povesti cum a invitat pe
un gardian la un pahar de vin și cum a încercat
prin acesta să facă legătura cu conducerea colecției
dar că aceștia au refuzat legătura neavând încredere
în ei. După 23 August l-am văzut puțin căci am
lipsit din București dar când m'am întors din Solova
Ana Tănuu

L-am rugăsit ca un mîsosfir obîsnuit al lui Zilber
 cel mai adesea venea însoțit de Rădu - Pe urîmă
 a început să vîră mîgur și spunea că Rădu s'a
 apucat de studii - De obicei venea tîrziu seara la
 ora 10-11 și stătea noaptea tîrziu cu Zilber bînd
 și discutînd. Odată a venit cînd Zilber nu era
 acasă; mi-a făcut impresia că este beat și l-am
 rugat să gîlee și în general să nu mai vină pe
 la noi; a încercat să discute cu mine, să-mi
 facă curte ceea ce mi-a întărit convingerea
 că este beat și l-am dat afară. Chi-a spus apoi
 Zilber că i s'a plăcut că l-am dat afară și nu
 înțelege de ce nu pot să-l sufăr - Am insistat să
 nu mai vină sărîi în povestire și o pricteală a
 mea DT. Solida lașul că într-o noapte cînd a
 plecat de la noi și a condus-o Betea, abia a
 reușit să scape de el, că era beat și s'a
 legat de cărușă. Zilber mi-a spus că are o
 părere bună despre Betea, că l-a ajutat în
 acțiunea pentru 23 August și că și Patrascanu
 îl apreciază iar ceea ce îi reproșez ca sunt
 fleacuri. L-am răsat în adevar, cînd că în 1946,
 cînd am fost odată la Patrascanu din Betea
 care se simtea aceluși ca un "sintim" al casii.

La noi înăuntru n'am mai vrut să-l primesc.
 În 1947, mi-am amintit din nou înaintea sau după
 excluderea lui Zilber mi-am amintit că acesta
 mi-a spus că se vorbeste în oraș că Betea
 ar fi fost arestat fiindcă a încercat să-i
 înlesnească lui Mamila să fugă din țară.

Tot în casă la Zilber am cunoscut și pe
 Hraut Torosian pe care Zilber mi l-a recomandat
 ca pe "tehnicul prim" al acțiunii pentru 23 August

III

097

Torosian nuca în casă Ziher, la orice oră iar Ziher mergea la el în aceleași condiții. Am observat că Torosian avea aceleași relații intime și cu soția Patrascanu Lena Constante și Havi Brauner. Când l-am cunoscut eu era un mare avocat cu doi secretari; Ziher însă spunea că marile lui afaceri de avocat sunt în parte afaceri de trafic de influență, că are relații foarte mari și că deși nu are lipsit de cultură știu să trăiască și să-și facă prieteni, că este foarte înimos și gata să ajute pe oricine. Mi-a făcut cunoștință cu soția lui Torosian, o fată foarte tânără cu numele de Sataș, deși care Ziher

[REDACTED]

după aceea că această Sataș este de fapt o sovietică (vorbea perfect românește) că mama ei, frantuzoică, a părăsit-o și a fugit în Franța și apoi a ajuns ca singurii și a venit în țară cu trupele de ocupație. Odată am fost la ei și Sataș a avut unele idei antisovietice. Ne-am certat și când am plecat Ziher mi-a dat dreptate și s'a mirat de atitudinea Sataș, care încă spunea el îi povestise cum a fost ea educată de regimul sovietic într-o școală specială pentru copii talentați. Foarte curând, la începutul anului 1946, Ziher mi-a comunicat că Torosian a reușit să fie numit consilier comercial în Franța și că este foarte fericit. La masa de despărțire am fost și soția Patrascanu. Torosian a continuat să întrețină relații de corespondență cu Ziher și acesta mi-a spus că trimite această corespondență prin curierul de la externe. L'am revăzut la Paris unde deasemenea era redespărțit de Ziher și Patrascanu; s'a plăcut că Sataș este bolnavă tot timpul și că are greutate și că întrețineza mamei lui Sataș, care trăia într-un oraș de provincie din Franța. În anul 1947 Torosian

a venit în țară în interes de serviciu - Lilber mi-a povestit și data l-am auzit și pe Torosian că se plânge că este ținut în țară prea multă vreme fără nici un rost. Apoi Lilber mi-a spus că Torosian este îngrijorat că i s'a luat pașaportul și el ora cu orice preț să se întoarcă la Paris căci a lăsat-o pe sătora bolnavă - Într-adevăr că Lilber îmi spunea că nici Patrascanu nu înțelege dere este reținut Torosian și nu i se dă pașaportul. După câteva luni Lilber mi-a spus că Torosian a fost arestat la graniță încercând să fugă clandestin din țară.

În aceeași perioadă l-am auzit pe Lilber discutând mereu cu Sauder despre arestarea lui Sauldi Lieblieh. Eu nu-l cunoșteam dar Lilber mi-a spus că este un tovarăș ilegalist și că după 23 August a avut muniă de răspundere.

Tot Lilber mi-a spus că păreră lui și a lui Sauder este că Lieblieh a fost arestat pentru că ar fi avut legătură cu forțele și că în această calitate poate că ar fi în lămit fuga lui, traier din țară, cu care era foarte bun prieten.

Aceasta mi este declarația pe care o sustin și acum

Ana Vănuș

19/ sept. 1951 București

Declarație

Subsemnata Ana Saamu născută în 17 Iunie
1914 la Teș, domiciliată în str. Dionisie Lupu
Nr. 2 declar următoarele:

În iarna lui 1945-1946 mă aflam în București
și Lilber mi-a spus că am fost insistent invitate de
profesorul Byek să facem revoluția la el. Acolo îmi
amintesc că se mai aflau prof. Rosetti, prof. Torqu
Tordau care era atunci ambasadorul nostru în U.R.S.S.
și Michel Seculce.

Îmi amintesc că mă aflam într-o cameră cu prof.
Byek și soția lui și prof. Rosetti; aceștia discutau asupra
unei gramatici a limbii române pe care o pregăteau.

În cealaltă cameră, pe ușa deschisă, discutau
prof. Torqu Tordau, Lilber și Seculce.

La un moment dat am intrat și eu în cameră și
iau parte la discuțiile care păreau să fie de ordin
politic. După câte îmi amintesc Lilber expunea problema
naționalizării în Anglia și găsea că Anglia se înlocuiește
cu pași repezi spre socialism. Eu am intervenit în
discuție încercând să combat această afirmație și Lilber,
înfuriat, mi-a făcut de înțeles și agrăvată, că nu citesc
decât broșurile dela școala de cadre (conduceau atunci
școala „Apărării” dela Buzeni) și că nu se poate discuta
cu mine. Am reținut acest fapt pentru că era pentru
prima oară când Lilber mi s-a permis să facă de
Ana Saamu

oameni complect străini ca prof. Tordan sau chiar
sofi Byek la care neam prima oară în casă, să
se poarte atât de urât cu mine nu numai prin
afirmația în sine dar și tonul răstăit și furios pe care
l-a folosit. Alături de Veules cât și prof. Torgu Tordan
erau de acord cu Tilber și mi-a făcut impresia că
sunt separați ca din cauza ~~statii~~ că Tilber s'a certat
cu mine acesta nu prea mai avea bună dispoziție să
discute și chiar foarte repede am plecat acasă.

Căra refuzul încă prea învârlăta (eram cam 1½-2) cred că
m'a dus pe mine acasă și apoi s'a mai dus pe la prieteni;
nu mi amintesc însă precis unde s'a mai dus.

Aceasta îmi este declarația pe care o sustin și
semnez

2 Octombrie 1951 București

Ava Tordan

282

3¹⁰

DECLARAȚIE

Subsemnata ANA NAUM, născută în 17 Iunie 1914, la Iași, domiciliată în str. Dionisie Lupu nr. 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Arătați amănunțit activitatea antipartinică desfășurată de HERBERT ZILBER?

Răspuns:

Atitudinea antipartinică a lui ZILBER, a început să-mi apară imediat după 23 August 1944, când a pornit o campanie susținută de denigrare a presei de partid. Fiecare număr din "Scân-teia" era primit cu înjurături triviale privind incompetența Partidului de a edita un ziar scris "românește". Apoi a început să atace și fondul ziarului arătând că "Scân-teia" duce campanii mincinoase, că toate cifrele și datele sunt inventate și că nici un fapt relatat de "Scân-teia" nu rezistă unei verificări pe teren și că toate "demascările" uneltirilor dușmanilor de clasă sunt de rea credință și imaginate. Atunci când Partidul a lansat lozincă reformei agrare și a organizat înfăptuirea ei, ZILBER a apărut pozițiile moșierilor arătând că reforma va duce la distrugerea economiei agrare și sătuia pe moșierii cunoscuți să-și declare pământurile ca "ferme model" cari atunci erau scutite.

În această perioadă se ocupa și cu colportarea zvonurilor de "abuzuri" săvârșite de comisiile de reformă agrară și făcea și intervenții, unde putea, pentru a salva averile moșierilor. Eu personal cunosc cazul unei familii HURMUZESCU care avea vie și pământ la Iași. Când Partidul a mobilizat masele pentru cucerirea puterii HERBERT ZILBER a găsit că această acțiune este greșită și că trebuie să ducem o politică de colaborare "loială" cu partidele istorice căci altfel anglo-americanii nu ne vor ajuta să ne refacem economia țării. Nu numai că nu participa la demonstrații dar încerca să demobilizeze și pe alți membrii de partid. ZILBER expunea "teorii" despre incapacitatea masselor de a pricepe problemele politice (răspândea și anecdote despre muncitoare care în loc să strige "Jos RADESCU" strigau numele patro-

nului fabricii în care lucrau], despre lipsa noastră de omenie față de muncitori pe care îi scoteam în stradă desculți și desbrăcați, despre faptul că demonstrațiile desorganizează producția și atunci când se făceau după orele de producție arăta că sustragem muncitorul dela munca suplimentară pentru agonisirea existenței. Imi povestea ca autentice "auzițe dela muncitori" că aceștia ne înjură și că ar prefera să le dăm mălai decât "puterea politică". ZILBER susținea că acești muncitori au dreptate și că sarcina Partidului este să asigure aprovizionarea și nu să se ocupe de preluarea puterii. Despre luptele dela 24 Februarie, din Piața Palatului, mi-a povestit și mie când am venit în București, că sunt o "provocare" a Partidului și că guvernul Groza nu trebuie constituit și spera că Partidul va mai accepta condițiile anglo-americanilor și vom restabili relațiile de colaborare cu partidele istorice și deci ne vom asigura și colaborarea economică cu anglo-americanii. În perioada când funcționau "comisiile de epurare" atât la C.E.C. unde a făcut parte din Comisie cât și la instituțiile unde avea relații (Finanțe, Justiție, Universitate, diferite întreprinderi mari) a făcut tot felul de intervenții pentru păstrarea cadrelor legionare fie pe considerente de "tehnicitate" fie pe considerente "umanitare". Dealtfel el a avut relații prietenești cu mulți legionari și mi-a povestit odată că pe un fruntaș legionar cu numele de NOICA, l-a și ascuns atunci când a fost urmărit de antonescieni. Dealtfel, avea și un fel de teorie admirativă despre legionari, spunea că au fost elemente combative și curajoase iar unii dintre ei, printre care și NOICA, au fost intelectuali "remarcabili" și că nici nu au fost toți antisemiți. Atunci când P.C.R. a susținut lupta muncitorilor pentru revindcărilor economice, ZILBER a fost împotriva acestor acțiuni, arătând că sarcinile impuse patronilor duc la distrugerea întreprinderilor că obligăm întreprinderile să-și consume "substanța" și colporta tot felul de zvonuri despre teroarea pe care o exercită organele de partid și sindicale care arestează și intimidează pe patroni, ZILBER masca activitatea sabotoare a fabricanților, sub minciuna că "patronii nu mai sunt stăpâni pe fabrică iar noi nu putem să fim stăpâni fiindcă nu ne pricepem". În schimb în perioada când foametea, cu ajutorul Uniunii Sovietice, a fost înfrântă, ZILBER a început să ducă campanie antipartinică susținând că lăsăm muncitorii să moară de foame. Atunci, atât la C.E.C. cât și la instituțiile și întreprinderile unde avea relații, a început să stimuleze chel-

tuirea de fonduri pentru "aprovizionare" dând și sfaturi cum să se camufleze aceste cheltuieli. În perioada când P.C.R., a trasat linia de întărire a disciplinei în muncă și a ascuțirii vigilenței pentru demascarea sabotajului organizat de patroni, ZILBER masca acest sabotaj punând în circulație "cifre" care să dovedească că întreprinderile noastre nu sunt utilizate, că utilajul existent este nefolosibil, că nu avem materii prime. În această perioadă ZILBER a fost activ în sabotarea măsurilor concrete luate de P.C.R. Astfel, își creiaze relații la oficiile de repartiție a materiilor prime și făcea intervenții pentru alocare de cote deși știa precis că cea mai mare parte din aceste cote merg apoi pe piața neagră la speculanți. Deasemenea încuraja pe patronii pe care îi cunoștea să "închidă ochii" la abaterile muncitorilor inconștienți care își însușeau materialele întreprinderii și lucrau pe cont propriu pentru a le revinde apoi la negru. Tot în această perioadă a introdus la C.E.C. gajul pe materii prime sau produse finite imobilizând astfel produse necesare circuitului economic. Atunci când era vădit că trebuie să mergem spre naționalizarea principalelor ramuri de activitate economică, ZILBER susținea o naționalizare în gen laburist cu despăgubiri și mai ales cu păstrarea tuturor cadrelor de conducere și de tehnicieni burgezi, argumentând că aceștia sunt pricepuți, au experiență și sunt "apolitici" și dispuși să servească oricărui regim dacă îi lăsăm și pe ei să-și asigure unele beneficii. Pentru regimul monarhic ca stâlp al reacțiunii, ZILBER avea o atitudine binevoitoare. Dădea ca exemplu regimul monarhic din Anglia, care nu împiedică pe laburiști să facă "socialism" iar despre regele Mihai susținea că este un tânăr curajos, pasionat pentru tehnică și dacă noi am ști să ne purtăm cu dânsul, atunci acesta nu ne-ar deranja ci ar deveni un cetățean oarecare ce își vede de treabă. Dealtfel aceiași teorie mi-a expus-o și în legătură cu fuga lui VISOIANU din țară, spunea că VISOIANU este un democrat foarte cumsecade și numai noi n'am știut să ne purtăm cu el și să folosim capacitățile lui și relațiile lui. Tot pe linie economică ZILBER luase poziție antipartinică în problema stabilizării. În anii 1945-46, când condițiile nu permiteau redresarea financiară, ZILBER acuza P.C.R. că nu ia măsuri și nu oprește inflația iar pe de altă parte, prin activitatea lui la C.E.C. și prin colaborarea lui cu ROMNICEANU, contribuia la creșterea inflației. În 1947, când P.C.R. a făcut

stabilizarea, ZILBER exclus deja din Partid, a comentat această stabilizare ca fiind pripită, pornită dela calcule false și că va trebui să se facă u ajustare, teorie ce zdruncina încrederea în noua monedă.

În problemele ideologice ce se puneau în acea vreme, ZILBER avea atitudine antipartinică. În problema națională cea mai spinoasă în acea vreme în Ardeal, ZILBER a colaborat activ și a susținut atitudinea naționalist șovină a lui PATRASCANU dela Cluj. ZILBER a discutat cu PATRASCANU tezele discursului pe care îl va ține și la întoarcerea lui PATRASCANU dela Cluj socotea manifestarea aceasta drept un succes al lui PATRASCANU (așa îi fusese redată și de PATRASCANU și de LENA CONSTANTE care a fost și ea acolo). Dealtfel această atitudine nu era izolată, în afară de relațiile cu legionarii, pe care am amintit-o, ZILBER a întreținut relații și cu fruntași sioniști. Cunoșc unele relații ale lui cu A. ZISSU și relații foarte frecvente cu BENVENISTI pe care îl vedea în casa lui VIRGIL SCHULDER, în compania lui BRANISTEANU. Deasemenea la Paris, atunci când americanii prin colonelul Bernstein a pus problema "despăgubirii" capitaliștilor evrei din țara noastră, ZILBER a fost de acord în principiu, dar discuta numai condițiile puse de acest BERNSTEIN.

Atunci când datorită relațiilor lui personale a reușit să intre în învățământul superior, ZILBER a încercat pe toate căile să mențină situația veche adică să mențină și pe profesorii vechi și cursurile vechi. Era un mare admirator al lui FLORIAN, STAHL, ION BARBU, EUGEN DEMETRESCU, etc. Cursul lui de economie politică se baza cel mult pe material burghez și în general încuraja în toate domeniile curente idealiste, reacționare; îmi amintesc de exemplu că vorbea cu admirație despre beahoverism, despre unele teorii ale biologului reacționar dela noi PREDĂ, găsea interesante unele teorii ale lui SASTRE și în general ZILBER propovăduia activ cosmopolitismul slugarnic afirmând că știința sovietică nu există decât ca "broșuri" și încercând pe toate căile s'o ignoreze.

Față de sarcinile de partid, ZILBER avea un dispreț total; nici una din sarcinile curente în acea vreme nu-i erau pe plac și își bătea joc de el în mod public, urmărind să demobilizeze și pe ceilalți membrii de partid cu care venea în contact; nu eșea la demonstrație, nu participa la ședințe decât ca să-și bată joc de instructorul dela sector; munca de lămurire, de răspândire a "Scânteii" era luată în derădere și în general când vorbea despre "sarcini" apăsa în mod huliganic pe litera r. Acelaș dispreț

il manifesta și pentru organizațiile de masă conduse de P.C.R. "Apărarea" era o asociație de evrei filantropi care dau ceva de mâncare celor din Moldova. Dealtfel mi-a afirmat mie personal că nici în timpul războiului "Apărarea" nu a făcut nimic și că numai datorită doamnei MANUILA și a lui ANDI NEAGU, noi cei din închisorii și lagăre am supraviețuit. Ducea campanie de denigrare și împotriva sindicatelor arătând că în syndicate sunt sau foști legionari, sau muncitori lenegi care nu vor să muncească și atunci s'au băgat în conducerea sindicatului, sau oameni incapabili. Când P.C.R. ducea o susținută campanie de pregătire a condițiilor pentru refacerea unității mișcării muncitorești, ZILBER a încercat și în această problemă să saboteze acțiunea Partidului. Astfel în această perioadă el a început să viziteze foarte des pe STEFAN VOITEC și SERBAN VOINEA pe care îi credea mai șovăelnici și în același timp să ducă o furibundă campanie împotriva lui LOTAR RADACEANU pe care îl știa dispus să meargă pe linia refacerii unității.

Toate campaniile antipartinice ale lui ZILBER își aveau izvorul în faptul că greșit face Partidul, spunea el, că nu merge pe linia colaborării cu americanii singura forță capabilă după război, să sprijine nu numai refacerea noastră, dar refacerea întregii Europe. Populariza activ cifre despre uriașa putere economică a americanilor și mai fabricase și teoria "marxistă" spunea el, că întreprinzătorii americani sunt niște capitaliști particulari care vor să facă afaceri și nu-i interesează ce politică fac cumpărătorii. Dădea mereu ca exemplu pe TITO, care, după părerea lui, era singurul "marxist" care a înțeles acest lucru și își salvează poporul dela foamete și ruină primind masiv ajutor american. Tot pentru asigurarea "ajutorului american" ZILBER susținea cu tărie colaborarea loială cu partidele istorice singura forță politică capabilă să conducă țara și să ne asigure bunăvoința americanilor.

Intrebare:

Ce știți despre atitudinea antisovietică a lui HERBERT ZILBER?

Răspuns:

Dela intrarea trupelor sovietice în București, ZILBER a început sub diferite forme să denigreze armata și poporul sovietic. Astfel colporta tot felul de știri despre jafurile la

care se dedau ostașii sovietici și despre nivelul scăzut "primitiv" al oamenilor sovietici care nu pot rezista minunilor tehnice cum ar fi de exemplu ceasurile de orice fel. Populariza pe oamenii sovietici ca inculți arătând că generali și cadre superioare dela Comisia de Control nu știu să scrie decât cu creionul, că nu au făcut deci nici două clase primare ca să învețe să scrie cu cerneală. SILBER nega aportul armatei sovietice în eliberarea lumii de fascism, debitând teoria că victoria a fost câștigată nu datorită genialei conduceri staliniste și calității lor armatei și armamentului, ci datorită unor greșeli strategice și tactice ale armatelor hitleriste. Denigra pe ofițerii sovietici și regimul sovietic arătând, pe bază de "informații precise" că aceștia cumpără tot felul de lucruri, unele chiar inutile, pentru a le trimite familiilor din Uniune ca aceștia să le vândă pe prețuri de speculă. Când au început să vie în țară cetățeni români care își găsiseră adăpost în timpul războiului, pe teritoriul Uniunii Sovietice, ZILBER îi supunea unor adevărate interogatorii punând întrebări tendențioase și urmărind să capete informații că în Uniune ar fi un nivel de trai foarte scăzut, că ar exista "bursa neagră", că guvernul sovietic a pierdut frânele din mână în problema aprovizionării. Își bătea joc de cei care povesteau lucruri pozitive ca de niște "provinciali" care n'au văzut minunile occidentului iar despre acei care refuzau să-i dea informații pe placul lui spunea că sunt înfricoșați de regimul de teroare al N.K.V.D-ului cum spunea de exemplu despre GOGU RADULESCU. Atunci când trebuia să recunoască unele realizări sovietice ca de exemplu unele construcții uriașe spunea că acestea s'au construit pe "munți de cadavre" cu muncă forțată atât a cetățenilor liberi cât mai ales a celor închigi. Procesele troțkiste erau socotite de ZILBER ca înscenări regisate stângaci, că nimeni nu poate să creadă că "bolșevicii încercați" au fost spioni plătiți ai puterilor capitaliste. În perioada armistițiului ZILBER susținea în mod public că sarcinile de armistițiu (cele economice) sunt prea grele și că duc la ruina țării. Mai susținea că forurile sovietice cer mai mult decât este prevăzut să se dea și înjura pe OIERIU că este slugarnic și că sovieticilor mai mult decât sunt prevederile. Tot în legătură cu armistițiul mi-a afirmat mie personal, că sovieticii ~~iau~~ dela noi produse în contul armistițiului și ni le vând apoi la preț de speculă practicând o politică asemănătoare cu cea a unor țări

capitaliste depe vremuri. Populariza "cifre" despre cantități uriașe de produse ce se predau și care duc la înfometarea populației țării. SILBER mai susținea că Uniunea Sovietică în mod nedrept "a pus mâna" pe unele întreprinderi ca aparținând bunurilor inamice și care de fapt sunt bunuri românești.

În anul 1946, ZILBER a început să folosească problema armistițiului pentru a dovedi că Uniunea Sovietică este distrusă de război, că domnește în Uniune "o sărăcie deprimantă" și că în astfel de condiții desigur că nu ne putem aștepta ca Uniunea să ne ajute pe noi. SILBER demonstra că nici Uniunea Sovietică nu se va putea reface fără ajutorul american și că în aceste condiții politica Partidului este antipartinică fiindcă acceptă ca Uniunea Sovietică să ia dela americani și să ne dea nouă ceea ce revine mult mai scump decât dacă am lua direct dela americani.

În general SILBER populariza Uniunea Sovietică ca o țară distrusă, sărăcită de război și care nici înainte nu era la un nivel prea dezvoltat. Tehnica sovietică o arăta ca înapoiată și deci cu produse proaste, inestetice și scumpe. În astfel de condiții, spunea el, noi nu putem aștepta nimic dela Uniunea Sovietică, atât noi cât și țările din jurul nostru fiind mai avansate și cu posibilități de "construire a socialismului" pe căi diferite decât s'a făcut în Uniune. El socotea formula lui Tito privind o "federație balcanică" ca fiind formula cea mai potrivită care ne scutește de relațiile înrobitoare față de Uniunea Sovietică și ne deschide calea "construirii socialismului" cu ajutorul capitalului american.

Întrebare:

Arătați activitatea de sabotaj desfășurată de HERBERT ZILBER la C.E.C.?

Răspuns:

Numirea lui ZILBER la C.E.C., mi-a spus el, s'a făcut prin PATRASCANU în calitate de delegat al P.C.R. În perioada aceea mai exista colaborarea cu partidele istorice pe bază de paritate. ZILBER mi-a spus atunci că în politica pe care el o duce la C.E.C. are acordul unanim al delegaților celorlalte partide și că în special colaborează excelent cu GHITA POPP delegatul P.N.T. La C.E.C. ZILBER a păstrat tot aparatul de conducere vechi și așa cum am mai arătat și cu ocazia "epurării" s'a sbatut să nu fie dat afară nici un om. În calitatea pe care o deținea la C.E.C. ZILBER a introdus o politică de sabotare a refacerii economice și financiare prin aceea că în general C.E.C.-ul pune accent pe

împrumuturi și nu făcea nimic pentru depuneri. După câte știu eu o mare parte din fondurile C.E.C.-ului se luau în condiții privilegiate de la Banca Națională. Aceste fonduri se acordau apoi ca împrumuturi moșierilor și fabricanșilor pentru că aceștia aveau bunuri ce se puteau gaja. În perioada inflației, ZILBER stimula pe cunoștii lui să ia împrumuturi de la C.E.C. chiar dacă nu aveau nevoie ci numai pentru că în acest fel se puteau îmbogăți și mai mult. Astfel dădea împrumuturi ce mergeau pentru achiziționarea de bunuri neproductive și până la termenul de restituire a împrumutului, zecile de milioane nu mai reprezentau decât contravaloarea câtorva kilograme de mlaai. Acest sistem l-a practicat și cu N. LUPAS, căruia i-a sugerat și înlesnit să ia un împrumut. Acesta a cumpărat diferite obiecte (zestre pentru o fetiță de 7-8 ani) și a cedat o parte din bani și lui ZILBER care a cumpărat niște covoare. Eu cunosc în amănunt acest caz dar știu că l-a practicat ca sistem cu toți cunoștii lui ce făceau parte din burghezia românească, urmărind prin aceasta să contribuie la creșterea haosului financiar și la îmbogățirea prietenilor și cunoștilor săi. Un alt sistem de sabotare era acela practicat la sfârșitul anului 1946, începutul anului 1947, când C.E.C.-ul nu acorda împrumuturi decât în schimbul unui gaj în materii prime sau produse fabricate. Prin aceasta ZILBER a urmărit și a reușit să sustragă din circuitul economic mari cantități de produse ce zăceau imobilizate contribuind prin aceasta la încetinirea ritmului de refacere a industriei și la creșterea condițiilor de creștere a inflației din cauza lipsei de produse.

ZILBER a mai practicat la C.E.C. și un sistem murdar de trafic de influență. Astfel cunosc cazul următor:

IVON STAHL, a solicitat lui ZILBER să-i înlesnească amantului ei un împrumut la C.E.C. Acesta a acceptat imediat și a sfătuit-o să ceară o sumă de bani drept comision pentru cel care a înlesnit împrumutul, sumă ce în realitate trebuia să fie reținută de IVON STAHL pentru nevoile ei personale. ZILBER mi-a spus că a practicat acest sistem și cu alții și mi-a citat ca exemplu pe LENA CONSTANTE și HARI BRAUNER.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss. Ana Naum

3 Octombrie 1951.

Declarație

Subsemnata Ana Trauu născută în 17 Iunie 1914 la Târg, domiciliată în str. Dionisie Lupu N° 2, asupra celor întrebată declar următoarele:

Întrebare: Arătați avândut activitatea antipartinică desfășurată de Herbert Lilber.

Răspuns: Știu dinca antipartinică a lui Lilber a început să-mi apară imediat după 23 August 1944 când a pornit o campanie susținută de denigrare a presei de Partid. Fiecare număr din „Scântea” era primit cu înjurături triviale privind incompetența Partidului de a edita un ziar scris „românește”. Apoi a început să atace și fondul ziarului arătând că „Scântea” duce campanii minimeinoase, că toate cifrele și datele sunt inventate și că nici un fapt relatat de „Scântea” nu rezistă unei verificări pe teren și că toate „demonstrările” mulțimilor dușmanilor de clasă sunt de rea credință și imaginare. Atunci când Partidul a lansat lozincă reformei agrare și a organizat înfăptuirea ei, Lilber a apărut pozițiile moșierilor arătând că reforma va duce la distrugerea economiei agrare și sfârșitul pe moșierii cunoscuți și declarare pământurilor ca „firme model” care atunci erau multite. În această perioadă se ocupa și cu adpostarea zvonurilor de „abuzuri” săvârșite de comitete de reformă agrară și făcea și intervenții, unde putea, pentru a salva averile moșierilor. Eu personal cunosc cazul unei familii Hurmuzescu care avea vie și pământ la Târg. Când Partidul a mobilizat masele pentru înscrierea puterii Herbert Lilber a găsit să arunce aceste greseli și să treacă să ducem o politică de colaborare „loială” cu partidele istorice și altele anglo-americani nu ne vor ajuta să ne reformăm economia țării. Eu numai că nu particip.

Ana Trauu

la demonstratii dar incerca sa demobilizeze si pe alti membri
 de Partid. Zilber expunea "teorii" despre incapacitatea maseilor
 de a pricepe problemele politice; (răspundeau si anecdote despre
 muncitoare care in loc sa strige "jos Rădescu" strigau muncile
 patronului fabricii in care luau) despre lipsa noastră de
 onenire fata de muncitori pe care ii scoatem in strada desculți
 si dezbrăcati, despre faptul ca demonstratiile dezorganizeaza
 productia si atunci când se faceau după velle de productie
 arăta ca pustrageau muncitorul dela munca suplimentară pentru
 agominirea existentei. Toti povestea ca autentice "avute dela
 muncitori" ca acestea ne inpură si ca au profeta sa le
 daua maiai decât "puterea politica" Zilber sustinea ca
 acesti muncitori au dreptate si ca parina Partidului
 este sa asigure aprovizionarea si nu sa se ocupe de
 prelucra puterii. Despre luptele dela 24 Februarie, din
 piata Palatului, mi-a povestit si mie când au venit in
 Bucuresti, ca sunt o "provocare" a Partidului si ca
 guvernul Groza nu trebuia constituit si opera ca
 Partidul va mai accepta conditiile anglo-americanilor
 si vom restabili relatile de colaborare cu partidele
 istorice si olei ne vom asigura si colaborarea economica
 cu anglo-americanii. In perioada când functionau "comitile
 de epurare" atat la C.E.C. unde a făcut parte din Comisie
 cât si la institutiile unde avea relatii (Finante, Justitie,
 universitate) diferite întreprinderi mari) a făcut tot felul de interventii
 pentru păstrarea cadrelor legionare fie pe considerente de
 "tehnicitate" fie pe considerente "umanitare" Dealtfel el
 a avut relatii prietenești cu multi legionari si mi-a
 povestit odata ca pe un fruntas legionar cu numele de
 Soica, l-a si ascuns atunci când a fost urmasit de
 autonescieni. Dealtfel avea si un fel de teorie admirativa
 despre legionari; spunea ca au fost elemente combative si
 curajoase iar unii dintre ei, printre care si Soica, au fost inte-
 lecturali "remarcabili" si ca nici nu au fost toti antisemiti.
 Atunci când P.B.R. a sustinut lupta muncitorilor pentru
 revendicarile economice, Zilber a fost impotriva acestor

adăugat de mine
 Ana Dănuș

Ana Dănuș

acțiunii arătând că sarcinile impuse patronilor de la
distrugerea întreprinderilor, să obligăm întreprinderile să "și
conserve substanța" și să colporteze tot felul de zvonuri despre
terorism pe care o exercită organele de Partid și sindicale
care arestează și intimidă pe patroni; să lăsem activi-
tatea sabotajului și fabricanților sub ~~un~~ minimum să patronii
nu mai sunt stăpâni în fabrică iar noi nu putem să fim
stăpâni fiindcă nu ne pricepem." În schimb în perioada când
fructele, în anul 1931, a fost înfrântă, Zeller a început să
ducă campanie antipartinică susținând să lăsam muncitorii să
moară de foamete. Altfel, atât la C.E.C. cât și la instituțiile și
întreprinderile unde avea relații, a început să stimuleze cheltuirea
de fonduri pentru "aproximare" dând și sfaturi cum să se camu-
fleze aceste cheltuieli. În perioada când P.B.R. a tras
linia de întărire a disciplinei în muncă și a societății
vigilantei pentru demascarea sabotajului organizat de patroni,
Zeller marca acest sabotaj punând în circulație "cife" care să
servedască să întreprinderile aceste nu sunt utile, că utilajul
existent este nefollosibil, că nu avem materii prime. În această
perioadă Zeller a fost foarte activ în sabotarea măsurilor concrete
luate de P.B.R. Astfel, în creșterea relațiilor la oficiile de
repartitie și materiilor prime și făcea interesele pentru alocare
de cote din stocul precis că cea mai mare parte din aceste
cote merg apoi pe piața negrădă la speculanți. De asemenea
întrajă pe patronii pe care îi cunoștea să "închida ochii"
la abaterile muncitorilor inconștienți care își însușeau materiale
întreprinderii și luau pe cont propriu pentru a le revinde
apoi la negru. Tot în această perioadă a introdus la C.E.C.
gajul pe materii prime sau produse finite înobilând astfel
produsele necesare circuitului economic. Altfel fiind era vădit că
trebuie să mergem spre raționalizarea principalilor ramuri de
activitate economică, Zeller restinea o raționalizare în
gen laborist cu despagubiri și mai ales cu păstrarea tuturor
cercetărilor de cercetare și de tehnicieni burghezi, argumentând
că aceștia sunt prețioși, au experiență și sunt "apoliții" și
dispuși să surmonteze orice mișcare regimului dacă îi lăsam și pe ei să-și
angajeze unele bune ființe. Pentru regimul monarhic să stăpânească
nuva saună

glor de mine sau saună

reacțiunii, Tîlber avea o atitudine binevoitoare. Dădea ca exemplu regimul monarhic din Anglia care nu împiedică pe laburisti să facă „socialism” iar după regele lui hai să spunem că este un tânăr curajos, pasionat pentru tehnică și dăruiește să ne purtăm cu dăruie, atunci acesta nu ne-ar deranja ci ar deveni un cetățean oarecare ce își vede de treabă. Dealtfel aceeași „teorie” mi-a spus-o și în legătură cu fuga lui Vîșoianu din țară, spunea că Vîșoianu este un democrat foarte cumsecade și numai noi n'am știut să ne purtăm cu el și să folosim capacitățile lui și relațiile lui. Tot pe linie economică Tîlber luase poziție antipartinică în problema stabilizării. În anii 1945-1946 când condițiile nu permitau redresarea financiară, Tîlber acuză P.C.R. că nu ia măsuri și nu oprește inflația iar pe de altă parte, prin activitatea lui la C.E.C. și prin colaborarea lui cu Romniceanu contribuia la creșterea inflației. În 1947 când P.C.R. a făcut stabilizarea, Tîlber exclus deja din Partid, a comentat această stabilizare ca fiind pripită, pornită dela calcule false și că va trebui să se facă o ajustare, teoria se zdruncina încrederea în noua monedă.

În problemele ideologice se se puneau în acea vreme Tîlber deasemenea avea atitudine antipartinică. În problema națională era mai spinoasă în acea vreme în Ardeal, Tîlber a colaborat activ și a susținut atitudinea naționalistă porină a lui Patrascanu dela Cluj. Tîlber a discutat cu Patrascanu unele discursuri pe care îl va lua și la întoarcerea lui Patrascanu dela Cluj socotea manifestarea aceasta drept un succes al lui Patrascanu (asa îi fusese redată și de Patrascanu și de Ileana Constante care a fost și ea acolo). Dealtfel această atitudine nu era izolată; în afară de relațiile cu legionarii, pe care am amintit-o, Tîlber a întreținut relații și cu fruntași moniști. Cunosce unele relații ale lui cu A. Zău și relații foarte frecvente cu Bernești pe care îl vedea în casa lui Virgil Schuller, în compania lui Brătianu. Deasemenea la Paris, atunci când americanii prin colonelul Bernstein a pus

problema „depăgubirii” capitaliștilor cuși din țara noastră, Zilber
a fost de acord în principiu, dar discuta numai condițiile pure
de acest Bernstein.

Atunci când datorită relațiilor lui personale a reușit să
intru în învățământul superior, Zilber a încercat pe toate căile
să mențină situația veche adică să mențină și pe profesorii vechi și
cursurile vechi. Era un mare admirator al lui Florin, Stahl,
Ion Barbu, Eugen Demetrescu, etc. Cursul lui de economie politică
se baza cel mai mult pe material burghez și în general încuraja
în toate domeniile curentele idealiste, reacționare, își amintesc
de exemplu că vorbea cu admirație despre Schopenhauer, despre
unele teorii ale biologiei reacționare dela noi Poda, găsea interesante
unele teorii ale lui Partre și în general Zilber propovăduia
activ cosmopolitismul ~~universal~~ slugarnic afirmând că știința
sovietică nu există decât ca „broșuri” și încercând pe toate
căile să o ignoreze.

Fată de sarcinile de Partid, Zilber avea un dispreț total;
nici una din sarcinile curente în acea vreme nu-i erau pe
plac și își bătă joc de ele în mod public urzărind să demo-
bilizeze și pe cei lași membrii de Partid au rare venea în
contact; nu ieșea la demonstrații, nu participa la sedințe decât
ca să-și bătă joc de instructorul dela pector; munca de
lămurire, de răspundere a „scântei” era lăsată în derâdere
și în general când vorbea despre „sarcini” apărea în mod slug-
arnic pe lîtera x. Acela dispreț îl manifesta și pentru
organizațiile de masă conduse de P.B.R.; „Apărarea” era o
asociație de cîrși filantropi care dau ceva de mîncare celor
dine Moldove. Dealtfel mi-a spus personal că nici
în timpul războiului „Apărarea” nu a făcut nimic și că
numai datorită doamnei Stanu și lui Audi Stănu, noi cei
din închisori și lagăre am supraviețuit. Ducea campanii de
denigrare și împotriva sindicatelor înțînind că în sindicate sunt
sau foarte leginari, sau muncitorii sunt săraci sau nu vor să muncească
și atunci s’au bagat în conducerea sindicatului, sau răsceni înca-
pabili. Când P.B.R. ducea o susținută campanie de pregătire
a condițiilor pentru refacerea unității muncă-muncitorilor, Zilber
nu stătea

stătea de mine
sta Stanu

a încercat și în această problemă să saboteze activitatea Partidului. Astfel în această perioadă el a început să viziteze foarte des pe Ștefan Voicceș și vorbeau Voicceș pe rare îi credeau mai sovietici și în același timp să ducă o furibundă campanie împotriva lui Iosif Rădăceanu pe care îl știa după să meargă pe linia refuzării mișcării.

Toate campaniile anti-partinice ale lui Tiller își aveau izvorul în faptul că greșit făcea Partidul, spunea el, că nu merge pe linia colaborării cu americanii singura forță capabilă după război, să ajungă nu numai refacerea noastră, dar refacerea întregii Europe. Populariza activ cifre despre uriașă putere economică a americanilor și mai fabricase și teoria „marxistă”, spunea el, că întreprinzătorii americani sunt niște capitaliști particulari care vor să facă afaceri și nu-i interesează de politică fac cumpărături. Dădea mereu ca exemplu pe Tito care, după părerea lui, era singurul „marxist” care a înțeles acest lucru și își salvează poporul dela foamete și ruina primind masiv ajutor american. Tot pentru asigurarea „ajutorului american” Tiller susținea cu tărie colaborarea loială cu partidele istorice singura forță politică capabilă să conducă țara și să ne asigure bunăvoința americanilor.

Întrebare: Ce știți despre atitudinea antisovietică a lui Herbert Tiller?

Răspuns: Dola intrarea trupelor sovietice în București, Tiller a început sub diferite forme să denigreze armata și poporul sovietic. Astfel colporta tot felul de știri despre jafurile la care se dedau ostașii sovietici și despre nivelul scăzut „primitar” al oamenilor sovietici care nu pot rezista minunilor tehnice care ar fi de exemplu ceasurile de orice fel. Populariza pe oamenii sovietici ca inculte arătând că generali și cadre superioare dela Comisia de Control nu știu să scrie decât cu Crionul, că nu au făcut deci nici mii două clase primare ca să învețe să scrie cu aruncala. Tiller nega aportul armatei sovietice în eliberarea lumii de fascism, debătând teoria că victoria a fost câștigată nu datorită genialității conducerii staliniste și calitatilor armatei și armamentului și datorită unor greseli strategice

Lucy Stancu

n. tacticile ale armatelor hitleriste. Denigra pe ofiterii sovietici
 și regional sovietici arătând, pe bază de „informații precise” că
 aceștia pumpă tot felul de lucruri, unele chiar inutile, până
 a le trimite familiilor din Uniune și acestia să le vândă
 pe piețuri de speculă. Când au început să vie în țară
 cetățeni români care își găsiseră adăpost în timpul războiului
 pe teritoriul Uniunii Sovietice, Tîlber îi spuneau unor aderente
 interogatorii punând întrebări tendențioase și urzărind să
 scape informații că în Uniune ar fi un nivel de trai foarte
 scăzut, că ar exista „bursa neagră”, că guvernul sovietic
 a pierdut frânela din mână în problema aprovizionării. Și
 făcea joc de pei care poreceau lucruri pozitive sau de niste
 „provincionali” care n'au vădit minunile occidentului iar
 despre acei care refuzau să-i dea informații pe placul lui
 spunea că sunt înfocoșali de regimul de teroare al S.K.U.D.
 cum spunea de exemplu despre Gogu Rădulescu. Alături când
 trebuia să recunoască unele realizări sovietice sau de exemplu
 unele construcții uriașe spunea că acestea sînt construite pe
 „munți de cadavre” cu minea portată atât a cetățenilor liberi
 cât mai ales a celor închisi. Procesele trotchetiste erau șarlatane
 de Tîlber și înscenări regizate stîngaci, că nimănui nu poate
 să creadă că „bolșevii încerați” au fost spini plătiți ai puterilor
 capitaliste. În perioada armistițiului Tîlber susținea în mod
 public că sancțiunile de armistițiu (cele economice) sînt prea grele
 și că duc la ruinarea țării. Mai susținea că formele socialiste
 sînt mai mult decât este prezent să se dea și înjură pe
 Oreni că este slugarnic și că sovieticii sînt mai mult decât sînt
 prevederile. Tot în legătură cu armistițiul mi-a afirmat mie
 personal, că sovieticii iau dela noi produse în contul
 armistițiului și îi le revînd apoi la preț de speculă
 practicînd o politică șamănoasă cu cea a unor țări
 capitaliste de pe vremuri. Populariza „cifre” despre cantități
 uriașe de produse ce se predau și care duc la înfometarea
 populației țării. Tîlber mai susținea că Uniunea Sovietică în
 mod nedrept „a pus mîna” pe unele întreprinderi și apartinând
 lui Săușu

luminilor inamice și care de fapt sunt bunuri românești.
 În anul 1946 Lîlber a început să folosească problema
 armistitiului pentru a dovedi că Uniunea Sovietică este
 distrusă de război, că domnește în Uniune „o sărăcie depri-
 manta” și că în astfel de condiții desigur că nu ne putem
 aștepta ca Uniunea să ne ajute pe noi. Lîlber demonstra
 că nici Uniunea Sovietică nu se va putea refăce fără
 ajutorul american și că în aceste condiții politica Partidului
 este antipatriotică fiindcă acceptă ca Uniunea Sovietică să
 ia de la americani și să se dea nouă ceea ce revine
 mult mai scump decât dacă au lua direct de la americani.

În general Lîlber populariza Uniunea Sovietică ca o
 țară distrusă, sărăcită de război și care nici înainte
 nu era la un nivel prea dezvoltat. Tehnica sovietică
 o arăta ca înapoiată și deci și cu produse proaste,
 ieristice și scumpe. În astfel de condiții, spunea el,
 noi nu putem aștepta nimic de la Uniunea Sovietică, atât
 noi cât și țările din jurul nostru fiind mai avansate și
 cu posibilități de „construire a socialismului” pe căi diferite
 decât s'a făcut în Uniune. El propunea formula lui
 Tito privind o „federatie balcanică” ca fiind formula
 cea mai potrivită care ne scutește de relațiile înrobitoare
 față de Uniunea Sovietică și ne deschide calea „construirii
 socialismului” cu ajutorul capitalului american.

Întrebare: Arătați activitatea de sabotaj desfășurată de
 Herbert Lîlber la C.E.C.

Răspuns: Unirea lui Lîlber la C.E.C. mi-a spus el,
 s'a făcut prin Patrascanu în calitate de delegat al P.C.R.
 În perioada aceea mai exista colaborarea cu partidele
 istorice pe baza de paritate. Lîlber mi-a spus atunci că
 în politica pe care el o duce la C.E.C. are acordul unanim
 al delegaților celorlalte partide și că în special colabo-
 rează „excent” cu Ghita Pop delegatul P.N.T. la C.E.C.

Țilber nu păstrat tot aparatul de conducere vechi și așa cum am mai arătat și cu ocazia „epurării” s'a trădat și nu fie dat afară nici un om. În realitatea ~~pe care~~ o obținerea la C.E.C. Țilber a introdus o politică de sabotare a refacerii economice și financiare prin aceea că în general C.E.C. el punea accent pe împrumuturi și nu făcea nimic pentru depuneri. După câte știu eu o mare parte din fondurile C.E.C. el se luau în condiții privilegiate dela Banca Națională. Aceste fonduri se acordau apoi ca împrumuturi moșierilor și fabricanților pentru că aceștia aveau bunuri ce se puteau găzi. În perioada inflației Țilber stimula pe cunoscuții lui să ia împrumuturi dela C.E.C. chiar dacă nu aveau nevoie și numai pentru că în acest fel se puteau îmbogăți și mai mult. Astfel dădea împrumuturi ce mergeau pentru achiziționarea de bunuri reproductive și până la termenul de restituire a împrumutului, scile de milioane nu mai reprezentau decât contra valoarea câtorva kilograme de mălai. Acest sistem l-a practicat și cu N. Lupuș, căruia i-a sugerat și înlesnit să ia un împrumut. Acesta a cumpărat diferite obiecte (zețe pentru o filă de 7-8 ani) și a cedat o parte din bani și lui Țilber care a cumpărat niște coroare. Eu cunosc în amănunt acest caz dar știu că l-a practicat ca sistem cu toți cunoscuții lui și făceau parte din burghezia românească, urmărind prin aceasta să contribuie la creșterea haosului financiar și la îmbogățirea prietenilor și cunoscuților săi. Un alt sistem de sabotare era acela practicat la sfârșitul anului 1946 începutul anului 1947 când C.E.C. el nu acorda împrumuturi decât în schimbul unui gaz în materii prime sau produse fabricate. Prin aceasta Țilber a urmărit și a reușit să strângă din circuitul economic mari cantități de produse se zăceau

Mica Saum

imobilizate contribuind prin aceasta la încetinirea ritmului de refacere a industriei și la crearea condițiilor de creștere a inflației din cauza lipsei de produse.

Lilber a mai practicat la C.E.C. și un sistem murdar de trafic de influență. Astfel cunoaște cazul următor :

Ionu Stahl a solicitat lui Lilber să-i împrumute avuțiile ei un împrumut la C.E.C. Acesta a acceptat imediat și a sfătuit-o să ceară o sumă de bani drept comision pentru al care a împrumut împrumutul, sumă ce în realitate trebuia să fie reținută de Ionu Stahl pentru nevoile ei personale. Lilber mi-a spus că a practicat acest sistem și cu alții și mi-a citat ca exemplu pe Leva Constante și Hari Brauner.

Aceasta îmi este declarativ pe care o susțin și seures

Ana Naum

3 Octombrie 1951 București

R E F E R A T

Privind pe numita ANA NAUM

30 5 90

25 Octombrie 1951

de apărare a
libertății.

R E F E R A T

Numita
30 5 90

Numita ANA NAUM, născută la 17 Iunie 1914, la Iași, de profesie funcționară la Editura de Stat, membră P.C.R. din anul 1938, și exclusă din partid cu ocazia verificării și pe baza arestării fostului ei soț HERBERT ZILBER în Februarie 1948, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie Lupu Nr. 2, a fost reținută la 5 Septembrie 1951, pentru a da unele relații în legătură cu activitatea desfășurată de ZILBER împotriva regimului. -

Din declarațiile luate numitei, rezultă că aceasta l-a cunoscut pe ZILBER în primăvara anului 1944, după eliberarea ei din Penitenciarul Mislea, fiind pusă în legătură cu acesta de către PAUL LUCHIAN, legătura ei de partid din acel timp. - Aflându-se fără acte și având nevoie de o locuință sigură, PAUL LUCHIAN a pus-o în legătură cu ZILBER, care a adăpostit-o în garsoniera sa din str. Dionisie Lupu Nr. 2. -

Ulterior, ANA NAUM s'a căsătorit cu ZILBER, căsătorie ce a durat până după arestarea lui ZILBER. -

Cercetările întreprinse asupra susnumitei au stabilit și accentuat o serie de manifestări pe care le-a cunoscut din timpul când ZILBER lucra împreună cu LUCRETIU PATRASCANU pe linie de partid, cum și ulterior, în calitate de soție a lui ZILBER. -

În ce privește atitudinea antipartinică a lui ZILBER, ANA NAUM arată că imediat după 23 August 1944, ZILBER a început a calomnia presa de partid, arătând că organele de partid ar fi incompetente să editeze un ziar serios și că majoritatea știrilor, cifrelor și datelor publicate în presa de partid, sunt inventate. -

ZILBER a criticat și combătut o serie de măsuri ale regimului, printre care și reforma agrară, înființarea oficiilor industriale etc. Deasemeni era împotriva mobilizării maselor de către Partid pentru cucerirea puterii politice ca și a de-

28. X. 1917

Concluziile și propunerile
din prezentul referat sunt
juste și corecte și se
aprobă punerea în libertate
a Anu Naum.

F. Anu

28 X 1917

Anu Naum a fost reținut pentru
a se relata cu privire la manifesta-
rile susținute de Partidul
noului a votului și unității Belu
Zilber. Cu toate acestea și
cau a lui Belu Zilber reiese clar
că Anu Naum a fost izolat de votul
și pentru că ca când era de față la
acea discuție care se ducea în tre
Zilber și mișcarea lui ca lui poplu
și îi combattea.

Anu și se aprobă propunerea
făcută de a fi pus în libertate.

lașior de reacțiune
"Juni 1917"

monstrațiilor organizate de partid, scoțând în evidență faptul că regimul este incapabil de organizare și că nu va putea face față situației fără sprijinul vechilor partide politice și colaborarea economică cu anglo-americanii.-

Prin activitatea sa ZILBER a căutat să mascheze activitatea sabotoare a fabricanților și să salveze averile moșierilor pe care îi sfătuia să-și declare pământurile ca "ferme model", pentru a se sustrage dela exproprieri.-

ZILBER a participat deasemeni activ la sabotarea măsurilor concrete luate de P.C.R., făcând diferite intervenții la oficiile atunci create de repartitie a materiilor prime și îndemnând pe patroni să tolereze abaterile și însușirile de materiale de către muncitori, deși știa că aceste materiale erau apoi revândute la negru.

În desacord cu regimul, ZILBER susținea o naționalizare în gen laburist cu despăgubiri și cu păstrarea tuturor cadrelor de conducere și de tehnicieni burgezi.-

Față de regimul monarhic ZILBER a avut o atitudine binevoitoare, având cuvinte de laudă față de fostul rege, care - pretindea el - putea fi păstrat mai departe așa cum au procedat laburiștii din Anglia.-

Pe plan economic, ZILBER a combătut măsura stabilizării iar după ce aceasta a fost săvârșită a criticat-o, încercând prin bârfelile sale să zdruncine încrederea în noua monedă.-

În problema națională, ZILBER a colaborat activ și a susținut atitudinea naționalist-șovină a lui PATRASCANU ca și discursul ținut de acesta la Cluj. În aceiaș ordine de idei, el s'a manifestat favorabil atitudinii naționaliste legionare, adăpostind chiar în casa sa pe fruntașul legionar NOICA care era urmărit atunci de autorități.- Deasemeni a întreținut relații cu fruntașul sionist BENVENISTI.-

Pătruns în învățământul superior, ZILBER a stăruit pentru menținerea profesorilor și a cursurilor vechi, propagând în lecțiunile sale curente idealiste și reacționare.-

În discuțiile sale caracterizate prin bârfeli și mahalagisme, ZILBER își arăta în mod constant disprețul său total pentru sarcinile de partid ca și pentru organizațiile de masă conduse de P.C.R. ca: "Apărarea", Sindicatele, etc.

Pentru a împiedica creierea condițiilor de preluare a puterii politice, ZILBER ducea o dublă campanie de subminare a

Domis obispo piteis tor clleant
Duel ghem: Retenuto aha t aha
9 fat puse in lilestati ohi arestol
mostur. B. prinit oclui fel fous -
Retenuto a prinit foute lucucl
pursucl in afori de aote porsucl
con a fat oclui en isclucio la
tor. Le uf foun -

Sepul Aristulii B. J.
30-X-1881-Plt. Domis Foun.

refacerii unității politice și organizatorice a mișcării muncitorești. În acest scop întreținea relații cu social democrații sovăelnici în genul lui STEFAN VOITEC și SERBAN VOINBA; în schimb ducea o campanie publică de ponegrire a lui LOTAR RADA-CEANU, pe care îl știa mai dispus să colaboreze cu comuniștii pentru refacerea unității.-

Pe plan extern ZILBER susținea că singura noastră salvare stă în relațiile cu anglo-americanii și în special cu aceștia din urmă.- Era un fervent admirator al democrației americane și al celei laburiste engleze. ZILBER întreținea relații de prietenie cu FRNASOVICI, cu un ministru din Scandinavia și cu ministrul dela Haga. Din faptul că ZILBER i-a povestit că a primit prin aceștia vești dela VISOIANU din străinătate, ANA NAUM trage concluzia că ZILBER putea fi informat și în alte sectoare tot prin aceleași surse după cum putea la rândul lui să transmită informații dela noi din țară.-

Atitudinea antipartinică a lui ZILBER, se mai manifesta și prin permanenta batjocorire a organelor și conducătorilor de partid, exprimându-se adesea dușmănos cu privire la tovarășii ANA PAUKER, GHEORGHIU DEJ, IOSIF CHISINEVSCHI, și alții.-

În activitatea desfășurată la C.E.C., unde ZILBER a fost numit în 1945 în Consiliul de Administrație, ZILBER a pus accentul pe politica de împrumuturi și nu de depuneri, cu intenția de a sabota regimul și din acest loc. Pentru a favoriza burghezia, împrumuturile se acordau celor care puteau să dea garanții mari, adică moșierilor, fabricanților și marilor negustori, fără a controla modul de întrebuințare al creditelor obținute de aceștia. În acest sens ANA NAUM citează cazul unui împrumut acordat prietenului lui ZILBER, CAROL NEUMANN, pentru editarea unui manual al inginerului, "HUTTE" sau al împrumutului acordat tot unui prieten de al său inginerul LUPAS, pe care acesta l-a utilizat prin cumpărarea de covoare și mobilă spre a constitui zestre fiicei sale.-

Tot în calitatea pe care o avea la C.E.C., ZILBER a practicat și tolerat o serie de traficuri de influență și afaceri, încasând personal beneficii din acordarea împrumuturilor. Deasemeni ZILBER a păstrat și la C.E.C. din personalul vechi o serie de oameni sub pretext de "tehnicitate".

Declarațiile susnumitei confirmă atitudinea antisovietică a lui ZILBER, arătând în afară de faptele cunoscute din ancheta noastră și o serie de alte manifestări ale lui ZILBER, care tindeau la calomnierea armatei și a poporului sovietic.

În privința victoriilor Armatei Sovietice, ZILBER susținea teoria că acestea nu se datorează însușirilor excepționale ale soldatului sovietic și geniului Stalinist, ci unor greșeli tactice și strategice ale armatei germane.-

Pe plan economic ZILBER susținea că sarcinile de armistițiu care ne-au fost impuse de Uniunea Sovietică sunt prea grele și duc la ruina țării. Deasemeni că Uniunea Sovietică nu poate da nici un ajutor efectiv țărilor de democrație populară, fiind distrusă și sărăcită de război. În schimb era de acord cu formula lui TITO privitoare la o "federație balcanică", ca fiind cea mai potrivită în sensul că ni s'ar deschide astfel calea "construirii socialismului" cu ajutorul capitalului american.-

ZILBER afirma deasemeni că Uniunea Sovietică este o țară înapoiată și necivilizată și folosea discuțiile sale cu persoanele venite de pe teritoriul sovietic pentru a le pune întrebări tendențioase prin care urmărea să conchidă că Uniunea Sovietică se află într'un stadiu de incultură și înapoiere.-

Deosebit de acestea ANA NAUM a mai arătat în declarațiile ei și legăturile lui ZILBER cu o serie de elemente reacționare cunoscute prin activitatea lor dușmănoasă față de regimul nostru. Ea a arătat în legătură cu aceasta influența pe care ZILBER a avut-o asupra lui PATRASCANU, căruia i-a recomandat cadre, i-a sugerat diferite legi cum și faptul că era ținut la curent de PATRASCANU sau de către cei numiți la stăruința lui cu toate problemele Ministerului de Justiție.-

Asupra atitudinii lui ZILBER în timpul conferinței de la Paris, în 1946, susnumita arată că ZILBER făcea foarte dese vizite lui FRANASOVICI și era văzut adesea cu oameni din echipa acestuia ca DANIELOPOLU și BIANU. Deasemeni s'a întâlnit la Paris cu fiul lui MANUILA și cu diferiți străini.-

C O N C L U Z I I :

Declarațiile susnumitei confirmă deci faptul că ZILBER a dus o politică de subminare a Partidului și guvernului nostru, cum și de minimalizare a rolului și ajutorului ce ne-a fost dat

de Uniunea Sovietică, pentru construirea socialismului în țara noastră. Sub acest aspect cercetarea ANEI NAUM și-a atins scopul, verificându-se manifestările dușmănoase ale lui ZILBER și deci faptul că a fost capabil să desfășoare activitatea pentru care este cercetat.

Privitor la atitudinea și activitatea personală a susnumitei, din declarațiile ei ca și din acele ale lui ZILBER, rezultă că ANA NAUM a dat dovadă de atașament față de partid și de clasa muncitoare. Din această cauză atât ZILBER cât și elementele dușmănoase de care se înconjura acesta, evitau să discute și să bârfească Partidul, guvernul sau Uniunea Sovietică, ori de câte ori ANA NAUM se afla de față.

Mai rezultă deasemeni că ANA NAUM nu a cunoscut decât manifestările mai sus menționate ale lui ZILBER, fiind cu desăvârșire străină de activitatea dușmănoasă desfășurată de ZILBER în colaborare cu PATRASCANU, ca și de întâlnirile sale cu oamenii trecutului regim sau cu diverși spioni străini, despre care ZILBER nu i-a vorbit niciodată.-

Singura vină a susnumitei, - față de calitatea ei de membră de partid din ilegalitate-, este lipsa de vigilență față de manifestările dușmănoase ale fostului ei soț cum și faptul că nu a făcut cunoscut la timp Partidului, aceste manifestări, fapt pentru care cu ocazia verificării a fost exclusă din partid.-

În această privință ANA NAUM se apără, arătând că a considerat aceste eșiri ale lui ZILBER ca mahalagisme și izbucniri datorate nemulțumirii sale față de măsurile luate de partid, fără a cunoaște însă sau a bănui măcar că ZILBER desfășoară o activitate organizată pentru înlăturarea regimului.

PROPUNERI :

Față de cele de mai sus și întrucât considerăm anchetarea numitei ca fiind terminată în sensul că declarațiile ei au confirmat și întărit o serie de fapte și manifestări ostile ale lui ZILBER, propunem punerea în libertate a numitei ANA NAUM și re-integrarea ei în locul de muncă ce l-a ocupat.-

LT. MAJOR DE SECURITATE

Staicu

Staicu Tudor

Declarație

Subsemnata Ana Tănu
născută în anul 1914 la 17 Iunie
în Iași cu ultimul domiciliu în
str. Dionisie Lupu Nr. 2 mi s-au
următorul angajament:

Nu voi comunica nimănui locul
unde am fost reținută, de cine am fost
întrebată, masivului nu voi transmite
nici un mesaj de la persoanele văzute
pe timpul reținerii mele, nu voi mărturisi
nimic din cele auzite și văzute rudelor
mele frate, surori, tată orice alte rude.
deci, nu voi descoperi organele ancheta-
toare. În caz contrariu voi suporta
rigorile legilor în vigoare.

Aceasta mi este declarația pe care
o susțin și semnez

Ana Tănu

30 octombrie 1951

Declarație

Subsemnatul Sandru Marcel, funcționar
la Administrația Națională Obiective în R.P.R., cu
Domiciliul în Buc. Str. Horiae Lupu nr 2

declara următoarele:

Marti 9 Octombrie am fost chemat la servirea
de către portierul blocului în care pășeam acasă ca
am venit în posesia organelor militare și este necesar
de propusă sarcina -

Am plecat la servirea și mi-am dat acasă am
găsit un locotenent de mișcare, un cîntec sublt. de
muzică Horea, un reprezentant al Oficiului de instrucție
și încă un cetățean care mi-a spus că calitatea are.

Măa întorsat amde lucru și eu și am locuiesc în
apartament la răspunsul meu mi-a spus că ocupam
prima mult spațiu locativ și că dintr-unu cele 2
Cămine cele deținute eu - cămine și copitul mi va fi
locativ.

Mai târziu mi-au întorsat dacă este necesar să
la etajul 3 se afla o cameră separată între - propriu
deținătoare fiind arestată - Iam răspuns că da -
atunci reprez. Oficiului de instrucție a spus că întinsat
persoana arestată - care sîcîr mi este în căminele mureni
și fiind arestată - camera va fi repartizată în. deținătorului
de mișcare care cu etajul și copitul în care stau
în etajul.

Su am spus că nîc a această cameră mi-a trebuit
și nîc am vîr în la pînă pînă la legala și nîc

Casa, cheia dela brigandă Securității unde se afla cheia
caperiei -

La acesta mi-au răspuns că intrăci ei
Tiu că și eu am o cheie. Io dau pe a mea -
Au aprinsat că eu cheia n'o dau, iar bătă
nu vor să i-a dela Org. Securității cheia atunci m
deschidă usa cu forța - cu lăcătuș -

Au insistat să dau cheia și au plecat
spunând că a doua și voi trebui cu formule
legale și apoi că atunci voi da cheia -

A doua și învinsă în lupta aceasta au
fost puse sigilii la ușa camerei dela apart. 15
etajul 3 -

În aceeași seara am fost chemat la lăcătuș
Auto prim de fată d' Subt. Henscu, Ion. Locotenent
Care l-a învins și prima oară când au fost la
uimă în casă au început din nou să insiste să
dau cheia dela camera.

La repetul meu mi-au spus că nu e păcat
că se camu în vânt camera miș de la ei ca să
fice broșura și apoi să facă cheia - deci eu
dau eu cheia.

Eu am declarat că eu pot da cheia și trig
sta și i-a cheia dela Securitate.

Subsecretarul Henscu mi-a spus că ce fel de
măsură, nu înțeleg că el conștientizat numai
10000 lei pe lună și poate cheltui 2000 lei pe lună
că să plătească chei miș la broșura, atunci când eu am
cheia în buzunar. -

Și de ce nu înțeleg situația am oprit core
cu stă și capital în timpul regimului n-avea nimeni
deci eu dau cheia -

Eu am promis să mi se furnizeze eu stă
d' a doua și ~~după cum~~ după cumva la ora 4 se-i dau

răspunsul.

Moș. învinsă, iar ~~ea~~ fort portarul la ușa
și mi-a spus că nu are să a vuit iarăși din
poarta lui. —

Su fiind la lucru am spus că nu pot pleca
și dau e nevoie să oină căut cu dea lumă.

Ați după amiază la ora 4-430 eu fiind acasă
am vuit din ușa de dăru asta numai sublocotenent
Hoscu însoțit de un călătar — de am reprezentat
at Oficiului de închinare, și a portarului și a dăru
Hoscu —

Au alina un locușor să poartă ușa —

Su le-am spus că un cu dreptul să dăru
când act este un dreptul am a fost pus de o autoritate
și dau oți să dăru căușă mergeti de lăru chi.

Au afirmat că dreptul am este un dreptul pus de
o autoritate, dar portarul că eu l-am pus —

Văd să i dăru de control, am chemat
și dau con a drept vuit pe drept în lăru
Ch. A. J.

Când ne-am uitat poartă pea din drept cu lăru
și dau.

Da început am afirmat că eu ei am drept drept
iar acasă timp reprezentantul Oficiului de închinare
mi-a declarat că el a drept în lăru drept
un drept vuit.

Da insistență meli — sublocotenent Hoscu
a cerat spunând că merge la drept la dăru
și oinu va în lăru.

Acastă mi a declarat pe care o dăru

ii x 957

Pea lăru

~~53~~

C.N.S.A.S.

221
Dragă tov. Ronea Gheorghiu,

Cer scuze pentru felul cum se prezintă scrisoarea de față.
Stau însă în pat (am o tuberculoză la șira spinării) și scriu într-o poziție foarte încordată.

Am socotit că materialul acesta este confidențial și n'am putut să apelez la altcineva să mi-l transcrie sau să-l dactilografieze.

Folosesc această ocazie pentru ca să-ți mai semnalez următoarele :

La începutul anului 1951, în calitate de director adjunct la Direcția Editurii aveam strânse legături de colaborare cu Al.I.Stefănescu și ing.Leonte.

Am observat la un moment dat la aceștia o serie de manifestări nesănătoase care m'au făcut să mă îndoiesc de buna lor credință și de devotamentul lor. Am semnalat îndoielile mele și am cerut să se cerceteze trecutul lor, atât pe linie administrativă, tov. Lăzărescu, Dir.General adjunct și tov.Reiner,director la cadre, cât și pe linie de Partid,tov. Saul și tov.Olteanu Virgil, primul secretar al org. de bază și al doilea membru în biroul organizației.

Am arătat oral în mod amănunțit căror fapte se datorează lipsa de încredere în cinstea și devotamentul lui Al.I.Stefănescu și Leonte.

Toți cei cărora le-am semnalat faptele, mi-au confirmat că și ei au serioase motive să se îndoiască de buna credință a celor numiți de mine și că se va cerceta trecutul lor pentru a vedea dacă nu sunt elemente dubioase sau chiar vrăjmașe.

Am mai revenit de câteva ori și mi s'a spus că se cunoaște problema și se va cerceta.

După eliberarea mea dela Securitate m'am interesat din nou și mi s'a spus că au fost transferați deocamdată ing.Leonte la Combinatul Scânteia, iar Al.I. Stefănescu la Editura de Stat pentru Literatură și Artă. În privința lui Stefănescu, tov.Lăzărescu s'a exprimat că i-a fost atât de scârbă să mai lucreze cu el, încât deși lipseam și eu, a preferat să lucreze singur decât să mai aibă de-aface cu el.

După părerea mea însă în aceste două cazuri nu s'au făcut cercetările necesare ci s'a mers pe linia unei rezolvări neprincipiale, folosindu-se prima ocazie pentru a scăpa de ei, deoarece dacă s'ar fi cercetat și ar fi reeșit că au un trecut curat, mi s'ar fi spus acest lucru atunci când întrebam mereu ce este cu dânsii.

Ceeace este mai periculos e însă faptul că deși asupra lor plana neîncrederea confirmată de toate forurile cu care au discutat, ambii au fost transferați în munci de mare răspundere: Leonte la Combinatul Scânteia, iar Al.Stefănescu ca director la Editura de Stat

./.

pentru Literatură și Artă. Deoarece eu nu am calitatea să controlez
aceste lucruri și niște tovarășe dela Editura de Stat mi-au povestit
că atmosfera la ei, din cauza conducerii este foarte nesănătoasă, și
semnalez și pe această cale Partidului, spre a urmări dacă ancheta
cerută atunci de mine s'a făcut într'adevăr sau nu.

• (ss) Ana Naum

Către

COMISIA CONTROLULUI DE PARTID

În ziua de 24 Oct. a.c. am înaintat un memoriu tovarăşului Gh.Gheorghiu-Dej, secretar al C.C. al P.M.R. În acest memoriu, am arătat printre altele, ca o dovadă că spiritul meu de vigilenţă şi combativitatea mea a crescut, că în calitate de director adjunct la Dir.Editurii am luptat împotriva liniei greşite, cosmopolite şi antidemocratice, care domnea la Editura Tehnică. Nu am dat amănunte în această privinţă, deoarece nu am vrut să încarc memoriul care şi aşa era prea lung, cu atât mai mult cu cât scopul acestui memoriu nu era demascarea liniei nejuste a editurii, linie cunoscută atât de forul de Stat cât şi de forul de conducere al Partidului (sectorul editurii), ci rezolvarea situaţiei mele de Partid.

Acum câteva zile însă am aflat că a fost arestat Carol Neuman fostul director al Editurii Tehnice. Deşi aşa cum am arătat mai sus, activitatea lui Neuman în calitate de director al editurii era cunoscută, totuşi eu mă simt dator să revin asupra acestei probleme pentru ca Partidul să ancheteze şi să aprecieze dacă "lipsurile" semnalate de mine la timp nu se datorau unei acţiuni de sabotaj organizat.

Am colaborat cu Carol Neuman pe linia muncii de editură aproape 2 ani (Oct.1949-Sept.1951). În tot acest timp C.Neuman în calitate de director al Editurii Tehnice a opus o rezistenţă sistematică, aş putea numi chiar obstrucţie, faţă de linia forului tutelar de Stat (Dir. Generală E.F.D.).

Voi arăta aici numai problemele principale:

1.Problema planificării: Aproape fără excepţie, formularele de plan şi cele de realizări conţineau date greşite, ireale. Toate greşelile erau de aşa natură încât să creieze anumite avantagii editurii. De ex.: în perioada lipsei de hârtie, planurile erau umflate pentru ca să ne convingă să le repartizăm mai multă hârtie decât era strict necesar. Când s'a rezolvat problema hârtiei şi când s'a trecut la aprecierea muncii editurii pe baza realizărilor de plan (1951) planurile indicau cifre mai mici decât cele reale, pentru ca să poată avea "depăşiri de plan". Nu trecea săptămână ca să nu ne înainteze cereri de introducere de noi titluri în plan şi diferite schimbări care până la urmă alterau complet atât structura tematică stabilită cât şi indicii cantitativi prevăzuţi.

2.Problema calitatii productiei editoriale. Toate recenziile diferiţilor specialişti (recenzii cerute şi plătite de noi) semnalau greşeli grave şi foarte variate: formulări greşite, formulări confuze, manifestări cosmopolite, ilustraţii greşite, etc. Greşelile proveneau din

cauza că nu foloseau materialul sovietic drept bază a documentării. La traduceri din limba rusă se observau grosolane greșeli de traducere, denaturarea conținutului prin omisiuni sau adăugiri de text, fără ca în prealabil să fi cerut aprobarea forurilor în drept (Mejkniga) pentru a opera aceste schimbări.

În urma presiunilor făcute de noi pentru a îmbunătăți calitatea lucrărilor folosind documentarea sovietică și editând mai multe traduceri sovietice, conducerea editurii neputând să se opună deschis a trecut la tactica perfidă de insinuări și anume:

a) planul nu va putea fi îndeplinit fiindcă formalitățile de autorizare a traducerilor din partea Mejknigă durează prea mult; mereu ne bombardau cu scrisori în care ne arătau că autorizațiile cerute nu au venit. Am discutat cu Mejkniga care ne-a semnalat că atitudinea editurii este nejustă, I. editura cere autorizații pentru lucrări prea vechi (1946-1947) care au fost depășite de noile cuceriri ale științei și că forurile sovietice, pe baza relațiilor de ajutor eficace și desinteresat, vrea să evite ca noi să tipărim lucrări ce nu mai corespund ultimelor realizări ale tehnicii sovietice. II. Planul editurii nu este amenințat deoarece în acest timp forurile sovietice de resort au recomandat editurii sute de titluri ce au autorizație și pe care editura refuză să le tipărească, fără nici un motiv.

În adevăr, am cerut editurii să ne trimită o listă cu titlurile recomandate și deci autorizate de Mejkniga, explicând în dreptul fiecărui titlu de ce nu poate fi editat la noi. Lucrarea a venit cu o înșirare de titluri și în dreptul fiecărui titlu figura cuvântul "necorespunzător". Când am înopoiat editurii lucrarea pentru a argumenta precis de ce este "necorespunzător" s'a dovedit că în majoritatea cazurilor argumentele lor nu erau convingătoare.

b) Concomitent cu aceste manevre, editura ducea o politică de defăimare a materialului sovietic. Paul Bănescu a încercat să mă convingă că materialul sovietic este o compilație a materialului clasic german, american, elvețian, etc. Si Berman s'a exprimat față de mine că dacă nu capătă "autorizații" va edita lucrări germane fără să indice autorii și aceste lucrări vor avea aceiași valoare ca și cele sovietice. O dovadă că directorul împărțea aceste idei este faptul următor: am semnalat șefului meu, tov. Lăzărescu aceste lucrări insistând că trebuie luate măsuri împotriva defăimării literaturii sovietice. Tov. Lăzărescu l-a chemat pe Neuman și a discutat cu el (nu am asistat la această discuție). Imediat s'a prezentat la mine Bănescu, sub pretextul discutării altor probleme și a încercat să mă convingă că eu am interpretat greșit spusele lui, că în adevăr sovieticii folosesc materialul clasic occidental, dar îl îmbunătățesc, îl sistematizează, etc. Si Neuman, mai târziu

în treacăt mi-a spus că este de părere că eu am "exagerat" în interpretarea pe care am dat-o celor spuse de Bunescu. Pe aceeași linie a defăimării materialului sovietic se plasează și faptul că atunci când Mejkniga ne-a aprobat să ometem unele pasagii (din lucrări vechi) care puteau fi interpretate drept cosmopolitism, editura pentru a ne demonstra că nici materialul sovietic nu este fără păcat, tăia și pasagiile care evident nu aveau un motiv de a fi omise.

Tot în problema calității lucrărilor trebuie să arăt că Neuman propovăduia și punea în aplicare o teorie nejustă și anume că în primul rând trebuie să editeze lucrări pentru vârfurile tehnicii și numai după ce acestea vor avea material suficient se va putea tipări și material destinat muncitorilor. Pentru că noi eram împotriva acestei linii, a dat soluția ca editura CGM să continue să tipărească acest gen de cărți. Atunci când ne-am dat seama că editura CGM nu are condițiile necesare să facă față cerințelor mereu crescânde (la toate consfăturile cu cetitorii muncitorii arătau că au nevoie de material și că cele editate de Ed.Tehnică este la un nivel prea ridicat pentru cunoștințele lor) am insistat ca Ed.Tehnică să treacă la editarea lucrărilor de nivel corespunzător masei de muncitori. În majoritatea cazurilor am constatat că lucrările pe care ei le indicau în plan ca fiind de nivel mediu pentru muncitorii fruntași erau în fond de nivel superior.

3. Problema cadrelor. În această problemă era știut că editura tehnică are compoziția cea mai proastă și din punct de vedere profesional și mai ales politic. Neuman nu ascundea faptul că majoritatea sunt cel puțin dubioși, dacă nu dușmani, dar susținea că fiind lipsă de tehnicieni trebuie să-i ție. Era categoric împotriva cadrelor tinere, care spunea el "nu au experiență". Abia în Mai-Iunie 1951 și-a făcut o autocritică formală de altfel, că a fost împotriva angajării de tineri. Pretextul lipsei de experiență era cu atât mai neconvingător cu cât aproape toți salariații Editurii erau elemente ce învățaseră diferite afaceri și atunci când nu au mai putut să le continue au făcut apel la diploma lor de ingineri pe care n'o folosiseră niciodată.

Tov.Albu care a fost dat de noi director adjunct pentru ca să sprijine editura, mi-a semnalat că Neuman susține în mod deschis și inversunat cele mai dușmănoase elemente și că este convins că Neuman nu este corect și cinstit.

Problema preluării experienței sovietice. Analizând mereu origina lipsurilor muncii în edituri și în special în editura tehnică, noi am ajuns la concluzia că în afară de lipsa de cadre calificate, trebuie să ne ocupăm mai mult de problemele organizatorice. Pe baza puținului material adus de tov. Mănescu dela Moscova, colectivul

nostru consultând pe toți directorii de editură, a întocmit o schemă de organizare și un regulament care să reglementeze circuitul manuscrisului dela angajarea lui la autor până la predarea spre vânzare.

Acest material era obligator pentru editurile de Stat iar pentru celelalte edituri era un indicator. Toate editurile le-au acceptat și pus în aplicare în afară de editura tehnică. Neuman personal a depus o activitate îndârjită pentru a împiedeca punerea în aplicare a dispozițiilor noastre pe linie organizatorică. Principiul de bază al materialului sovietic era acela de a determina reguli precise, cunoașterea obligațiilor de către fiecare salariat și deci precizarea răspunderii în caz de greșeli. Cu toate insistențele noastre, până la plecarea mea din Direcția Editurii, schema pe circuitul manuscrisului nu au fost introduse la Editura Tehnică. Pretextul era ba lipsa de cadre, ba "specificul editurii", etc.

Trebuie să arăt că greutățile pe care le-am întâmpinat în introducerea liniei juste în activitatea editurii nu-și au origina nici în lipsa noastră la calificare nici în lipsa noastră de combativitate. Atât eu cât și întregul colectiv am sesizat lipsurile grave (deși nu eram tehnician) și am semnalat aceste lipsuri și metode de muncă nejustă ale lui Neuman personal, zi de zi.

Piedicile cele mai importante în munca noastră erau următoarele:

1) Tov.director general Mănescu se purta cu o îngăduință nepermisă față de Neuman. Intr'o ședință cu toți directorii de editură, la care a asistat și tov. Bihari, eu am numit această îngăduință manifestări de familiarism și am dat ca exemplu în special relațiile cu Neuman, care la fiecare discuție mă avertiza că degeaba mă opun, fiindcă el va da un telefon lui "Rică" (tov.Radu Mănescu) și tot va rezolva favorabil. În adevăr, aproape întotdeauna reușea să capete deslegarea necesară peste capul meu. Exemple de îngăduință erau și faptul că deși cunoștea greutățile pe care le întâmpinam din cauza muncii defectuoase a lui Neuman, totuși în mod automat, la sfârșit de lună sau trimestru după cum erau dispozițiile legale, tov.Mănescu îi acorda primă. Deși eu lucram zi de zi cu directorii nu am fost niciodată consultată asupra împărțirii primelor. Odată am aflat întâmplător că i s'a dat lui Neuman și Feker (câte 30.000 lei, cred bani vechi) și am protestat față de tov.Lăzărescu arătând că Neuman lucrează nesatisfăcător, iar Feker deasemenea și în plus, Feker atunci provocase și un rebut de câteva milioane lei. Cu toate că am pus și problema de principiu, că atâta timp cât dețin această funcțiune, aş trebui să fiu și eu consultată, atunci când se dau primele, totuși nici după aceia lucrurile nu s'au schimbat. -Un alt exemplu de îngăduință.

Sesizați de tov.Albu că are mari dificultăți de colaborare cu Neuman pe linia curățirii cadrelor, am convocat o ședință la care a participat tov.Mănescu, tov.Lăzărescu, tov.Albu, tov.Anastasiu, responsabil serv. de cadre a editurii, eu și Neuman. Deși a reeșit în mod convingător că Neuman duce o politică sistematică de protejare a elementelor dușmănoase (Neuman n'a negat ci a arătat că este just așa, fiindcă are nevoie de tehnicieni), tov.Mănescu în concluzie a hotărât să ia munca de cadre dela Albu și s'o dea lui Neuman, ceea ce dovedea că conducerea Dir.^Generale întărește cu autoritatea sa linia lui Neuman. În problema introducerii schemei de organizare sovietice indicată de mine în aceeași ședință, tov.Mănescu a acceptat o promisiune vagă a lui Neuman că "în general, pe măsura creării condițiilor favorabile va introduce schema și regulamentul în mod treptat".

2. Nemulțumită de rezultatele acestei ședințe am profitat de faptul că a venit la mine (pentru alte probleme) tov. Cracauer care lucra la sectorul Edituri al C.C. I-am cerut un sfat ce trebuie să fac pentru a putea introduce ordine la editură și pentru a-l sili pe Neuman să se supună directivelor. Tov.Cracauer mi-a spus deschis, că este de prisos să mă adresez la C.C. fiindcă Neuman este iubit și are un sprijin puternic acolo.

Am redat această convorbire și tov.Lăzărescu, insistând ca totuși să găsim o cale de a rezolva problema conducerii la editura tehnică. După puțin timp eu însă am fost ridicată de Securitate și apoi am fost transferată.

Cât timp am lucrat la Centrul de Difuzare a cărții am resimțit și am semnalat aceleași lipsuri ale Editurii tehnice. Cărțile veneau buluc la sfârșit de trimestru, titlurile apărute nu coincideau cu cele prevăzute în plan, prețurile planificate erau depășite câteodată cu, 100% și mai mult, se trăgeau sute și chiar mii de exemplare peste tirajul fixat, ni se înaintau câteodată procese-verbale fictive în care se certifica apariția unor titluri ce nu erau însă gata, obligându-ne astfel să mobilizăm fonduri în producție nelivrată. În ultimele luni (cam din Februarie-Martie 1952) mereu se opreau cărțile dela difuzare pentru a se face corecturi, să se rupă pagini sau să fie trecute ca "material de uz intern".

Despre cele expuse mai sus au cunoștință și pot da material amănunțit următorii:

Dela direcția generală E.P.D. tov.Lăzărescu, tov.Freda, tov. Ela Matei, tov.Petraru Eva, tov. Idriceanu Emil, tov.Davidescu Natalia, mai poate da relații tov.Adam Iudita care mi se pare că lucrează acum la revista "Probleme Economice".

Dela C.L.D.C. Tov. Wiener Iancu, Lerea H., Goligher Octav,
și Tanenbaum Kurt.

Deasemeni tov. Albu L. actualul director dela Difuzarea
Presei și tovarăsa Anastasiu dela aceeași întreprindere.

(ss) Naum Ana

str. Dionisie Lupu 2 - Tel. 2.84.19

șef de serviciu la Difuzarea Presei

30.XII. 1952.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

MAIM ANA, născută la 17 Iunie 1914 în Iași, fiica lui MOISE și JECILIA, de profesie funcționară, cu domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 2

25 Februarie 1953, Buc.

Interog. a început la ora

" s'a terminat "

Întrebare

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut Dta pe BELU ZILBER?

Răspuns:

Pe BELU ZILBER l-am cunoscut în sfârșitul lunii Mai sau începutul lunii Iunie 1944, în casa la JIM HERSCOVICI (PETRE ȘERBANESCU) în următoarele împrejurări: Auzind din închisoarea Arieș, am venit în București împreună cu ȘMARANDA FLORESCU, cu care am mers, la fiul ei anume CONSTANTIN FLORESCU pe str. Amzei. După câteva zile m'am adresat sorei lui ETTI PROTOPOPESCU originară din Botogani, pentru a afla dela ea unde locuia o rudă a mea, originară tot din Botogani. Peste câteva zile mi-a dat adresa rudel mele, anume MARINEL ENGLER, care locuia în str. Dionisie Lupu Nr. 30.

Această rudă a mea, m'a asigurat că o să-mi dea bani pentru existența mea și m'a dus la maele pe str. Jules Michelet Nr. 14, la o pensiune unde stătea în gardă JIM HERSCOVICI. Eu cunoaștându-l pe JIM HERSCOVICI ca activist ilegal dela Iași, i-am explicat care este situația mea și el m'a asigurat că-mi va găsi o casă unde să pot sta. Peste câteva zile, eu venind din nou la JIM, acesta mi-a făcut cunostință cu BELU ZILBER, căruia eu i-am explicat că nu am o casă bună unde să fiu asigurată, deoarece nu aveam acte. El mi-a făcut cunostință cu LULU FISCHER, care m'a plasat în casa unui arhitect DAVIDESCU, unde am stat până la 23 Aug. 1944. (În casa nu era decât servitoarea, familia DAVIDESCU fiind în

.A.

So/ANA MAIM

dispersare în Transilvania).

Intrebare:

Ce anume ştiai Dta despre BELLU ZILBER la acea vreme?

Răspuns:

La acea vreme, ştiam că BELLU ZILBER este un activist şi vechi membru de partid, că date fiind relaţiile lui cu elemente din marea burgherie este folosit ca tehnic, asigurând întâlniri şi case conspirative. În mod concret, eu nu ştiam ce muncă face.

După aceea, LUCHIAN PAUL mi-a confirmat să ţin legătură cu ZILBER pe linie de aşărare şi să ţin legătură cu el în îndeplinirea sarcinilor pe care eu le primisem din partea C.C. al Apărării. PAUL LUCHIAN mi-a atras atenţia că locuinţa lui ZILBER este compromisă, el fiind un om cunoscut de poliţie.

În casă la ZILBER am întâlnit vechi activişti pe care îi cunoşteam ca atare şi anume: PATRASCANU, CONSTANTINESCUIASI, MICHEL NEULUCU, MOŞ BAGU şi alţii, cei care mi-a confirmat că este activist de partid cu legături superioare.

Din câte am putut eu observa înainte de 23 August 1944, BELLU ZILBER nu-mi manifesta în niciun fel atitudinea sa antipartinică sau anti-sovietică.

Intrebare:

Cum au evoluat relaţiile dintre Dta şi BELLU ZILBER până la căsătorie?

Răspuns:

După ce am primit legătură de muncă cu el, ne vedeam mai des şi odată înainte de 23 August 1944, i-a spus lui JIM că el ar vrea să se căsătorească cu mine, însă mie nu mi-a spus nimic.

Intrebare:

În ce raporturi aţi fost împreună după căsătorie şi până la arestarea sa?

Răspuns:

Eu m'am mutat la ZILBER în luna Octombrie 1944. Relaţiile dintre noi până la arestarea sa, nu au fost bune.

Trebuie să arăt că în perioada până la excluderea sa din partid, cât eram acasă în tot timpul ne-am certat, datorită neînţelegerilor politice dintre noi. De două ori era chiar să mă despart de el. În perioada dela excluderea sa din partid şi până la arestare, relaţiile dintre noi au fost mai bune, în sensul că el se liniştise şi nu mai ducea campania politică agresivă faţă de mine, rupsesse legăturile cu elementele

burgheze și nu mai primea vizite.

În tot timpul după excluderea sa din partid și până la arestare, era foarte deprimat..

După excludere, ZILBER a avut o întâlnire conspirativă cu PATRASCANU cred în casă la LENA CONȘTANȚA. Spun aceasta, deoarece LENA CONȘTANȚA i-a dat un telefon lui ZILBER și el a plecat imediat de acasă.

Când a venit acasă, mi-a spus că s'a întâlnit cu PATRASCANU și că acesta a spus că această campanie dusă împotriva lui ZILBER, este în fond o campanie dusă împotriva lui PATRASCANU.

Tot atunci mi-a mai spus că PATRASCANU a văzut dosarul lui CRISTESCU EUGEN și că din declarațiile acestuia reșea că a fost întrebat de ZILBER, dacă a fost agent, însă nu rezultă ca ZILBER să apară în dosar că a fost agent. ZILBER nu mi-a spus dacă la acea întâlnire, a mai fost altoineva în afara de PATRASCANU.

Întrebare

Arată ce discuții ai avut cu ZILBER și ce ți-a vorbit despre Partid?

Răspuns

De la început trebuie să arăt că ZILBER nu era de acord cu nicio măsură sau hotărâre a Partidului. Orice articol apărut în ziarul "Scântea" era criticat și înjurat de el, arătând că toate datele și cifrele din ziar sunt false, că patronii nu sabotează și că Partidul este de vină că scote oamenii la manifestații desorganizând prin aceasta producția, că prin ajutoarele ce se dădeau prin economate să ataca fondurile întreprinderilor cu ajutorul cărora trebuia să se ridice producția, deoarece patronii nu mai au alte fonduri, că muncitorii nu-mi mai duc munca în mod disciplinat și prin aceasta sunt încurajați de Comitetele de fabrici.

A fost împotriva reformei agrare, în care scop a apărut pozițiile moșierilor, pe care îi cunoștea, îi sfătuia ca să-și declare pământurile ca "ferme model", care erau scutite de expropriere.

Arată că prin aceasta Partidul distruge economia agrară și împinge țara la foamete, deoarece țărânul nu are mijloacele și priceperea să-și lucreze pământul.

-La 6 Martie a fost împotriva formării guvernului Dr. PETRU GROZA, arătând că prin îndepărtarea miniștrilor și brătienistilor, pierdem protecția americanilor și englezilor,

./.

ss /ANA NAUM

care în acest fel nu ne vor mai da ajutor material pentru reconstrucția țării.

Au în acel timp mă aflu în Moldova în muncă de Partid și am venit pentru o zi în București, cu care ocazie mi-a expus punctul său de vedere, față de aceste măsuri.

Stiu că ZILBER a înlesnit împrumuturi dela CEC pentru via lui HURMUZESCU și moșia lui DUMITRIU.

Deasemenea, ZILBER era împotriva stabilizării moneta-re, adică împotriva felului în care s'a făcut, deoarece s'a pornit dela calcule greșite, care vor necesita o nouă corec-tare.

Toate campaniile antipartinice ale lui ZILBER își aveau izvorul în faptul că greșit face Partidul, spunea el, că nu merge pe linia colaborării cu americanii, singura forță capabilă după război, să sprijine nu numai refacerea țării noastre, dar refacerea întregii Europe.

Populariza activ cifre despre economia americană și mai fabricase și teoria lui spunând că întreprinzătorii americani sunt niște capitaliști particulari care vor să facă afaceri și nu-i interesează ce politică fac cumpără-torii. Dădea mereu ca exemplu pe TITO, care, după părerea lui, era singurul "marxist" care a înțeles acest lucru și își salvează poporul dela foamete și ruină primind ajutor dela americani. Tot pentru asigurarea "ajutorului american" ZILBER susținea cu tărie colaborarea locală cu partidele istorice singura forță politică capabilă să conducă țara și să ne asigure bunăvoința americanilor.

Intrebare

Ce discuții ai avut Dta cu BELLU ZILBER cu privire la URSS?

Răspuns

Dela intrarea trupelor sovietice în București, ZILBER a început sub diferite forme să denigreze armata și poporul sovietic, prin colportarea a diferite șvonuri și știri false, cum că ostașii sovietici sunt foarte reduși din punct de vedere cultural, că se dedau la jafuri și beții, etc.

În ceea ce privește armistițiul, ZILBER susținea că sarcinile economice sunt prea grele și că duc la ruina-re a țării.

Mai susținea că forurile sovietice cer mai mult decât este prevăzut să se dea și înjura pe OMBRIU că este slugarnic și că sovieticilor mai mult decât sunt prevede-rile.

Tot în legătură cu armistițiul mi-a afirmat mie personal, că sovieticii iau dela noi produse în contul armistițiului și ni le vând apoi la preț de speculă practică când prin aceasta o politică asemănătoare cu cea a unor țări capitaliste. Popularism "cifre" despre cantități uriașe de produse ce se predau U.S. și care dus la înfometarea populației țării. ZILBER mai susținea că Uniunea Sovietică în mod "nedrept" a pus mâna pe unele întreprinderi ca aparținând bunuri inamice și care de fapt sunt bunuri românești.

BELLU ZILBER susținea că Uniunea Sovietică nu se poate refăce, după urma războiului, decât cu ajutorul Americii.

Intrebare:

Ce ți-a vorbit BELLU ZILBER despre "troțkism" și despre ce troțkiști ți-a vorbit?

Răspuns

Propriu zis, ZILBER nu mi-a vorbit niciodată despre troțkism sau despre persoane troțkiste, însă toate teoriile lui coincideau cu teoriile troțkiste. El nega aportul stalinist în dezvoltarea marxism-leninismului.

Deasemenea, susținea că procesele troțkiste au fost o înscenare a grupului stalinist, care a vrut să preia puterea totală.

Intrebare

Ce ți-a vorbit ZILBER despre relațiile lui cu străini. Arată tot ce ți-a spus despre aceștia?

Răspuns

Stiu că ZILBER avea legături cu Legația Americană, unde lua masa foarte des și de unde cunoștea pe MADISON și ROBERTS.

Nu știu în ce constau legăturile dintre el și aceste două persoane dela legația Americană, însă știu că mi-a spus că aceasta este o sarcină de partid, în care sens ține legătură cu PETEA, care a și venit la noi în casă de mai multe ori. Nu am asistat niciodată la discuțiile dintre PETEA și ZILBER.

Eu i-am atras atenția lui PETEA că ZILBER nu este potrivit pentru astfel de muncă, deoarece are limbă lungă, însă PETEA mi-a spus că să nu mă bag în asemenea chestiuni, căci el știe mai bine ce are de făcut.

Tot ZILBER mi-a mai spus că la Legația Americană a mai cunoscut încă două persoane cu numele de PORTER și SCHUYLER, însă nu mi-a vorbit niciodată ce fel de legături există între el și aceștia.

Nu știu cu ce se ocupau aceștia, alții în țară și nici nu i-am cunoscut pe aceștia niciodată. Singurul pe care l-am cunoscut din fotografie, a fost MADISON, care era fotografiat împreună cu ZILBER. Această fotografie mi-a fost arătată de ZILBER.

Înainte de plecarea la Paris a lui ZILBER, întruna din zile, eu venind în garsonieră întâmplător, am găsit în garsonieră pe ZILBER împreună cu un străin, pe care ZILBER mi l-a recomandat ca gazetar englez comunist. Acel englez stătea la masă și scria, iar ZILBER se plimba prin cameră. N'am reținut și nu rețin nici în prezent numele acelui englez.

Menționez că noi în acel timp locuim la et. II, iar garsoniera era scoțită ca o cameră de lucru a lui ZILBER. Garsoniera se afla la et. III. În 1946 când ZILBER împreună cu mine am fost la Paris, cu ocazia conferinței de pace, știu că acolo ZILBER a avut întrevăderi cu americani dintre care, întâmplător am auzit în odaia lui PATRASCANU, că ZILBER s'ar fi întâlnit cu un col. american BERNSTEIN, cu care a avut o discuție privitoare la problema despăgubirii evreilor:

Această discuție a fost între ZILBER și PATRASCANU. În acel timp ZILBER a avut întâlniri cu mai multe persoane străine al căror nume eu nu-l știu, însă susținea că despre acest lucru avea cunoștință și MIHAI SIMION, care în acel timp se afla la Paris, trimis special de PETEA.

Întrebare

Ce știi despre legăturile dintre HELLU ZILBER și L. PATRASCANU?

Răspuns

Între ZILBER și PATRASCANU erau relații zilnice de colaborare în diferite probleme. Știu că ZILBER, corecta articole de ziar și manuscrise ale lui PATRASCANU și în general discutau discursurile și conferințele pe care le ține PATRASCANU.

Se informau reciproc despre toată activitatea lor și luau unele hotărâri împreună.

Deasemeni mai știu că ZILBER a fost confirmat în Partid cu vechime, cu sprijinul lui PATRASCANU și tot cu ajutorul acestuia, își creiașe unele legături cu tov. din C.C. al P.C.R.

ZILBER susținea întotdeauna că PATRASCANU este legătura lui de Partid și îi spune tot ce iace face.

Întrebare

Ce a primit ZILBER dela MADISON după plecarea acestuia din țară și prin cine anume?

Răspuns

ZILBER mi-a spus, nu știu prin ce om arame, că a primit o scrisoare dela MADISON, însă nu mi-a spus prin cine și ce cuprindea acea scrisoare. Mi-a spus doar că MADISON se afla la Paris, că este puțin amărât, că studiază ceva și tot atunci mi-a mai spus că MADISON a fost îndepărtat dela legăție pentru faptul că era evreu, și la conducerea legăției existau manifestări anti-semite.

Nu am cunoștință, dacă odată cu acea scrisoare,

ZILBER a mai primit și altceva dela MADISON.

Întrebare

Despre ce planuri de fugă ți-a vorbit D-tale BELLU

ZILBER?

Răspuns

Niciodată ZILBER nu mi-a vorbit despre vreun plan de fugă și nici nu s'a manifestat vreo intenție de a pleca din țară. Intotdeauna față de mine, era împotriva persoanelor care vroiau să plece, sau au plecat din țară. (cazul SCHRAER și BARBU CAMPINA).

După ce am citit prezentul proces-verbal și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, El susțin și-l semnez propriu.

ss/ANA ANUN

Lt. de Securitate
T. Drgăhici

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

MAIU ANA, născută la 17 Iunie 1934 în Iași, fiica lui MOISE și JULIA, de prof. funcționară, cu domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 8

3 Aprilie 1955, Buc.

Interog. a început la ora 10,00

" a terminat a doua zi la ora 10,00

Întrebare

În declarația dată din 25.11.54. ai arătat că ZILBER a fost împotriva reformei agrare și a apărut poziția negriștilor pe care îi cunoștea și îi ajutau să-și declare pământurile ca "ferme model" pentru a fi scutite de expropriere. Arată concret ce negriști ai cunoscut ZILBER cărora le-ai apărut pozițiile?

Răspuns

În această privință știu că ZILBER avea legături și cunoștea pe negriștii HURMUZESCU care avea o moșie și o vie în Moldova, în jurul Iașului, iar ei locuiau în București. Leaseneri mai cunoștea și pe ION BARBU, despre care știu că era matematician și poet și înainte era cunoscut ca un legionar activ. Aceasta a venit la ZILBER în cursul anului 1945, spre așezat, și după ce a plecat ZILBER mi-a spus că a fost vizitat de acesta cu scopul de a-l îndrăgăni în legătură cu felul cum trebuie să procedeze pentru a-și ocupa pământul de a nu fi luat la reformă. Alte amănunte ZILBER nu mi-a spus în legătură cu acest BARBU.

Din discuții, am dedus că ZILBER îl cunoștea foarte bine pe ION BARBU.

Leaseneri mai știu că ZILBER a mai intervenit pentru ION BARBU și la universitate pentru a nu fi epurat, întrucât se pusesse problema că în trecut fusese legionar.

Știu precis că ION BARBU a venit în casa la noi numai o singură dată.

Întrebare

În același declarație ai arătat că ZILBER a înlesnit

././ ANA MAIU

împrumuturi dela CEC pentru via lui IULIANESCU și moșia lui DOMITRIU. Arată tot ce ți dă despre aceste cazuri?

Răspuns

În celece privește pe IULIANESCU, știu numai faptul că ia obținut împrumut dela CEC, însă alte amănunte nu cunosc.

În legătură cu împrumutul înlesnit pentru moșia lui DOMITRIU, știu următoarele:

-În cursul anului 1948, nu-mi amintesc precis luna, eu venind ocaz de serviciu, am găsit un plic pe masa și l-am întrebat pe ZILBER ce este cu scrisoarea aceea, la care ZILBER mi-a răspuns că a fost la el HENRIETA IVON STAHL și i-a adus în plic o cerere pentru un împrumut la CEC.

Cu acea ocazie mi-a mai spus că HENRIETA IVON STAHL trăiește cu un moșier anume DOMITRIU, care are nevoie de bani. El i-a promis că o să-i înlesnească împrumutul și tot el mi-a mai spus că a ajutat-o ca să-i spună moșierului că pentru obținerea împrumutului plătește un comision oarecare și această sumă el și-o însușească dînsa.

Eu făcându-i observație că acest gest nu însoțea de calitate a lui de membru și delegat al partidului la CEC, el mi-a răspuns că asemenea combinație a mai făcut și cu LEON CONȘTANȚE și HARI BRAUNER, care la fel sunt comuniști și au găsit că este foarte normal și că eu îl cînt numai pentru faptul că sunt geloasă pe HENRIETA IVON STAHL. Cu HENRIETA IVON STAHL, ZILBER trăiește înainte de arestarea sa din 1933.

Știu dela ZILBER că împrumuturile se acordau ușor și erau aprobate de un consiliu care se întrunea săptămînal, iar solicitanții trebuiau să aibă o garanție materială.

Tot în legătură cu acordarea împrumuturilor, mai știu că la un moment dat, împrumuturile nu se mai eliberau pe baza unei garanții cum era de exemplu o fabrică sau imobile și de luaseră măsuri ca să se lase drept garanție, materii prime ca bumbac sau alte materii prime.

Eu întrebându-l pe ZILBER și atrăgându-i atenție că nu este just să sustragi materia primă din producție, el mi-a răspuns că legătura lui superioară, VIJOLII, este de acord cu această poziție la CEC și discută cu el toate problemele.

Nu mai cunosc alți moșieri, căzră ZILBER să le fi acordat împrumuturi dela CEC.

Întrebare

Arată tot ce ți-a vorbit ZILBER despre TITO și legăturile lui cu titoiștii?

Răspuns

În afară de cele ce am arătat în declarația mea din 25.II.a.c. nu am mai avut alte discuții cu EILSEN referitoare la Tito și nu cunosc nicio legătură de a lui EILSEN cu titoiști.

Întrebare

Tot în declarația dădă americană ai vorbit de un străin, pe care EILSEN ți l-a recomandat ca gazetar englez comunist. Așată dă amănunțit despre această împrejurare?

Răspuns

În toamna anului 1946, ored înainte de alegeri, într-o după masă eu venini sus în garsoniera (et.3) am găsit în cameră un străin care stătea la masa de scris și scria, iar EILSEN se plimba prin cameră (obiectul lui când dicta sau expunea).

Între noi doi, a fost o înțelegere că în casa ei nu aducă străini cu care are relații. La intrarea mea în garsonieră, EILSEN a observat la mine o nemulțumire și atunci mi-a explicat în românește că acela este un gazetar englez comunist.

A vorbit cu el cum pe englezște și mi-a vorbit pe urd, cam urdătoarele: i-a explicat englezului că eu nu sunt de acord cu politica laboriștilor atât internă cât și colonială. Englezul a răspuns că în fond am dreptate dar că el nu este englez sută la s tă și este o circumsanță de îndon, lucru care se poate observa și după culoarea tenului său închis, și aceasta este explicația cum el a devenit comunist.

Acest englez (pea cum mi l-a prezentat EILSEN) era un tip înalt, subțire, cu ten de culoare închisă și avea o înfățișare de un tărâș, la vîrsta de 30-35 ani. Nu-mi amintesc dacă era civil sau militar. Altă dată EILSEN nu mi-a mai amintit nimio despre această persoană.

Nu am cunoștință despre ce arune discutau deoarece conversațiile erau în limba engleză, iar EILSEN nu mi-a spus nimio în legătură cu scopul vizitei făcute lui de acest englez. Au fost în acel timp înconeră cea. 1-2 minute, adică atîta cât mi-a tradus discuția.

Întrebare

Arată tot ce ști despre faptul că BATHASIANU și EILSEN se informau reciproc despre toată activitatea lor și lucru unele hotărâri împreună?

Răspuns

Știu că EILSEN și BATHASIANU erau în legături foarte apropiate, vorbîndu-se foarte des și de multe ori afară de două ori pe zi, la orice oră din zi și noapte.

Deasemenea, am știu că EILSEN îi corecta și scria

././ an/ANA MIA

articole lui PATRASCANU si si corecta carti sau alte publicatii de ale lui PATRASCANU, discutaui problema reformei la Justitie, a noilor legi care aparea si incadrarea de nou personal la Justitie, multe persoane fiind recomandate de ZILBER. In mod concret, inainte de demascarea lui ZILBER, PATRASCANU avea cunostinta de tot ce facea ZILBER si ZILBER avea cunostinta de tot ce facea PATRASCANU.

Deceseni mai stiui ca PATRASCANU avea cunostinta de legaturile lui ZILBER cu legatia americana.

Dupa demascarea lui ZILBER, in timpul anchetei si dupa excludere, mie mi-a fost impresia ca ZILBER nu se mai intalnea cu PATRASCANU la aceste acțiuni. ZILBER mi-a povestit ca s'a vedut de două ori cu PATRASCANU, însă mi-a spus unde. Eu am bănuat ca s'au vedut la LEON CONSTANTIN acasă, deoarece într'a seară, el a primit un telefon de la LEON CONSTANTIN și a plecat imediat. La întoarcere mi-a spus că tocmai știe de ce PATRASCANU nu-l ajută să-și clarifice situația, fiindcă s'a întâlnit cu PATRASCANU și acesta i-ar fi spus că toată campania permițând împotriva lui ZILBER, este în fond îndreptată împotriva lui PATRASCANU. ZILBER îmi mai spunea că el este discreditat pentru demascarea lui PATRASCANU. In toată perioada dela demascare și până la arestare, ZILBER mi-a spus că a fost cercetat de Comisia de control a C.C. al P.C.R., pentru faptul că el s'a eliberat din închisoare datorită faptului că el a fost recrutat ca agent al Siguranței, însă acest lucru nu este adekvat.

Tot cu acea ocazie, ZILBER mi-a mai spus că PATRASCANU a citit tot dosarul lui EUGEN CRISTESCU și că a vădut în acest dosar că EUGEN CRISTESCU ar fi fost întrebat dacă a avut legături cu ZILBER și dacă știe că ZILBER a fost agent de siguranță, la care CRISTESCU a răspuns negativ. Nu-mi amintesc dacă înainte, sau după excludere ZILBER mi-a vorbit despre acest lucru. Alte amănunte nu cunosc în legătură cu citirea dosarului lui EUGEN CRISTESCU, de către PATRASCANU.

Intrebare

Arată tot ce știi despre faptul că ZILBER a fost confirmat în partid cu vechine, cu sprijinul lui PATRASCANU și tot cu ajutorul acestuia ș'a arătat legături cu tovarășii dela CC al P.C.R.

Răspuns

In legătură cu această știu următoarele: La întoarcerea mea din Moldova în primele luni ale anului 1945, ZILBER mi-a povestit că el a fost confirmat membru de partid cu vechine din tre-

cut, datorită sprîjinului lui PATRASCANU. Tot atunci mi-a mai spus că dacă vreau să mă întorc din Moldova, ardea să lucrez pe linie de partid în București, să-i spun lui, că el va putea aranja acest lucru la CC la cadre.

La începutul lunii aprilie 1945, ZILBER mi-a scris la Iagi că a căpătat aprobarea să mă reintorc în București și să mă prezint la cadrele CC-ului să nu-i se dea altă muncă. Când am venit în București, el mi-a spus că a căpătat această aprobare cu sprîjinul lui PATRASCANU. Nu știu cu ce anum. tov. din CC al PCR i-a făcut PATRASCANU legătura lui ZILBER.

Intrebare

Cum a fost utilizată de ZILBER locuințele din str. Mioniste Lupu Nr. 2et. II și III?

Răspuns

Pînă în luna Aprilie sau Mai 1946, eu împreună cu ZILBER am locuit în garsoniera dela et. III dată cînd am luat și apartamentul Nr. 12 dela et. II. Cînd am ocupat apart. Nr. 12 dela et. II, ZILBER mi-a spus că garsoniera dela et. 3 îi este necesară și ea rămîne numai pentru lucru. După puțin timp, știu că garsoniera a fost predată lui PETEA, însoțit de altele avea și ZILBER. Știu că PETEA venea mai mult sîmba și era în tot timpul însoțit de MIHAI SIMION și CONSTANTINESCUL.

De multe ori, cei doi din urmă, veneau și singuri - sau fiecare pe rînd.

Garsoniera era folosită și de ZILBER unde se întâlnea cu diferite persoane sau scria iar Jos, venea numai la mîncare și culcare. Chiar dacă era liber, el întot timpul atînea numai în garsoniera.

În apartamentul dela et. II, veneau numai familii în vi. ită.

Știu că ZILBER mai vizita foarte des pe următorii: LEON CONSTANTIN, unde avea acces ca la el acasă, familia DOBROGATU GHESCU, unde stătea și magistratul POULOPOL, la PAROLAN cîntă a fost în țară și la VISOLIANU, cîntă a fost în țară. Acest lucru îl știu fiindu-mi spus chiar de ZILBER, atunci cînd îl întrebam unde a fost.

Deasemenea mai știu că odăz pe adăpînă în anul 1945, lua masa la ARISTIDE BLANK.

Intrebare

Arată dta împrejurările cînd și cînt timp ai lipsit de acasă?

Răspuns

./.

se/ANA MIHAI

M'am mutat în garaonieră în luna Octombrie 1944, împreună cu ILIEȘ. ILIEȘ locuia în garaonieră mai de mult timp. În luna Decembrie 1944, am plecat în Moldova, unde am dus muniții de partid și am stat până în Aprilie 1945 când am venit în București.

Dela începutul lunii Mai 1945 și până în luna August 1945, am fost instructoare pe linie organizatorie și aveam în special Ardealul și mai puțin Moldova. În tot timpul eram mai mult în provincie, unde stăteam câte zile, veneam acasă printre 1-2 zile și plecam din nou.

Toată luna August 1945, am fost în concediu la Miltin, singură.

-Treisăptăzâni din luna Septembrie 1945, am fost la Iași unde mi-am dat examenale pentru cl. 7 și a 8-a.

Din Octombrie și până la sfârșitul lunii Decembrie 1945, am condus școala de cadre al CC a AP la Buzeni. În această perioadă am stat în București câteva zile și am locuit la mama lui ILIEȘ.

În luna Ianuarie 1946, CC a mutat școala de cadre dela Buzeni la București (Herăstrău) unde am condus cursurile până prin luna Martie, când am început să organizez cursurile de propagandă în vederea alegerilor. În toată perioada aceasta am fost mai mult în deplasări.

Aceasta a durat până spre sfârșitul lunii Iunie 1946 când am mai stat puțin în București și în Iulie am plecat la Paris. În Paris am stat până la începutul lunii Octombrie 1946. Din Octombrie 1946 și până la sfârșitul lunii Martie 1947, am lucrat în București la CC și AP.

În luna Aprilie 1947, înainte de demisia lui ILIEȘ, m'am îmbolnăvit și am rămas acasă urec trei săptămâni, după care până în luna Octombrie a aceluiași an, am stat în sanatoriul din Predeal, Timiș, Pădurea Intr'un sat aruncat Vadu, unde a stat și ILIEȘ cu mine o lungă vreme și sanatoriul foștilor deținuți și antifasciști, din orașul Stalin.

Din Octombrie 1947 și până la creșterea lui ILIEȘ, nu am mai lipsit din București.

Menționez că în timpul ăsta am lucrat în București nu veneam aproape deloc în garaonieră, iar seara veneam mai în tot timpul târziu.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cușuț cu cușuț și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl cușuț și-l semnax propriu.

Anchetator

ce/NAUM AMA

Lt. de Sec. T. Draghici

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

NAUM ANA, născută la 17 Iunie 1914 în Iași, fiica lui
MOISE și CECILIA, de profesie funcționară, cu domiciliu în Buc.
str. Dionisie Lupu Nr. 2

9 Aprilie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 10,00

" s'a terminat " 12,30

Intrebare

L-ai cunoscut pe ILIE CONSTANTINOVSKI?

Răspuns

Da.

Intrebare

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut?

Răspuns

L-am cunoscut imediat după intrarea trupelor sovie-
tice în București în garsoniera lui ZILBER, unde mai era împreu-
nă cu încă doi ofițeri sovietici.

CONSTANTINOVSKI era îmbrăcat militar și a spus că
el împreună cu ceilalți doi ofițeri sovietici sunt corespondenți
de război și sunt în trecere prin București.

Intrebare

Arată tot ce știi despre ILIE CONSTANTINOVSKI și
despre legăturile lui cu ZILBER?

Răspuns

ZILBER mi-a spus că îl cunoaște pe CONSTANTINOVSKI
de multă vreme și înainte de război au lucrat amândoi în gaze-
tărie, și îl considera ca pe copilul său adoptiv.

Pela sfârșitul lunii Octombrie 1944, CONSTANTINOVSKI
a venit din nou la ZILBER și atunci a spus că este în trecere
spre Bulgaria, tot în calitate de corespondent de război. Cu
această ocazie, au stat de vorbă aproape toată noaptea, mutându-
se în bucătărie, deoarece eu m'am culcat. A doua seară rămânând
stabilit să vină din nou la noi, eu nu i-am mai dat voce lui

././ ss/ANA NAUM

ZILBER și atunci ZILBER s'a dus la Hotel unde locuia CONSTANTINOVSKI și au stat toată noaptea de vorbă. De atunci nu l-am mai văzut pe CONSTANTINOVSKI.

Intrebare

Ce scrisori a primit ZILBER dela CONSTANTINOVSKI?

Răspuns

În primăvara anului 1945, după întoarcerea mea din Moldova, a venit la noi acasă DORINA RADULESCU, care în acel timp lucra la Graiul Nou și a adus lui ZILBER o scrisoare dela CONSTANTINOVSKI care venise prin poșta militară. Cu acea ocazie DORINA a insistat la ZILBER, ca să-i dea bani necesari să cumpere pentru CONSTANTINOVSKI diferite obiecte cosmetice, ca parfum, ruj de buze și altele.

Din scrisoare, DORINA RADULESCU mi-a citit un pasaj în care CONSTANTINOVSKI cerea aceste obiecte și care îi ajută să fie mai bine informat în calitate de gazetar, adică prin aceste cadouri, capătă mai ușor informațiile necesare.

Bu făcând observații la adresa lui CONSTANTINOVSKI, de față fiind și DORINA RADULESCU și ZILBER, ei mi-au răspuns că eu sunt o naivă și nu știu cum se petrec lucrurile în realitate.

De atunci nu mi-au mai vorbit niciodată despre CONSTANTINOVSKI nici DORINA nici ZILBER.

Alteceva nu cunosc în legătură cu ILIE CONSTANTINOVSKI.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogator și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și-l semnez propriu.

ss/ANA NAUM

Anchetator

Lt. de Securitate

A. Drăghici

D. G. S. S. _____

Direcția _____

Serviciul _____

Nr. Dos. Anchetă _____

Nr. Dos. A. S. _____

FIȘA PERSONALĂNumele și prenumele *Youn M. Ana.*Data și locul nașterii *17. IV. 1914. Iași.*Naționalitatea, cetățenia *Român - Român.*

Origina socială _____

Situția socială (dacă are sau nu avere) _____

Ultimul domiciliu *București str. Dimitrieleasa 112.*Studii *Bacalaureat Comercial.*Profesiunea, funcția ce ocupă *funcționară.*Dacă este sau nu membru de Partid *Da P. L. R.*Antecedente politice *P. L. R.*Data reținerii *5. 9. 1951.*Motivul reținerii *Pentru a fi anchetată în cadrul problemei "P".*

Data înaintării în Justiție _____

Instanța care judecă. Nr. și data sentinței _____

Pedeapsa aplicată _____

Unde execută pedeapsa _____

Observațiuni *pus în libertate la 30. X. 1951. -*